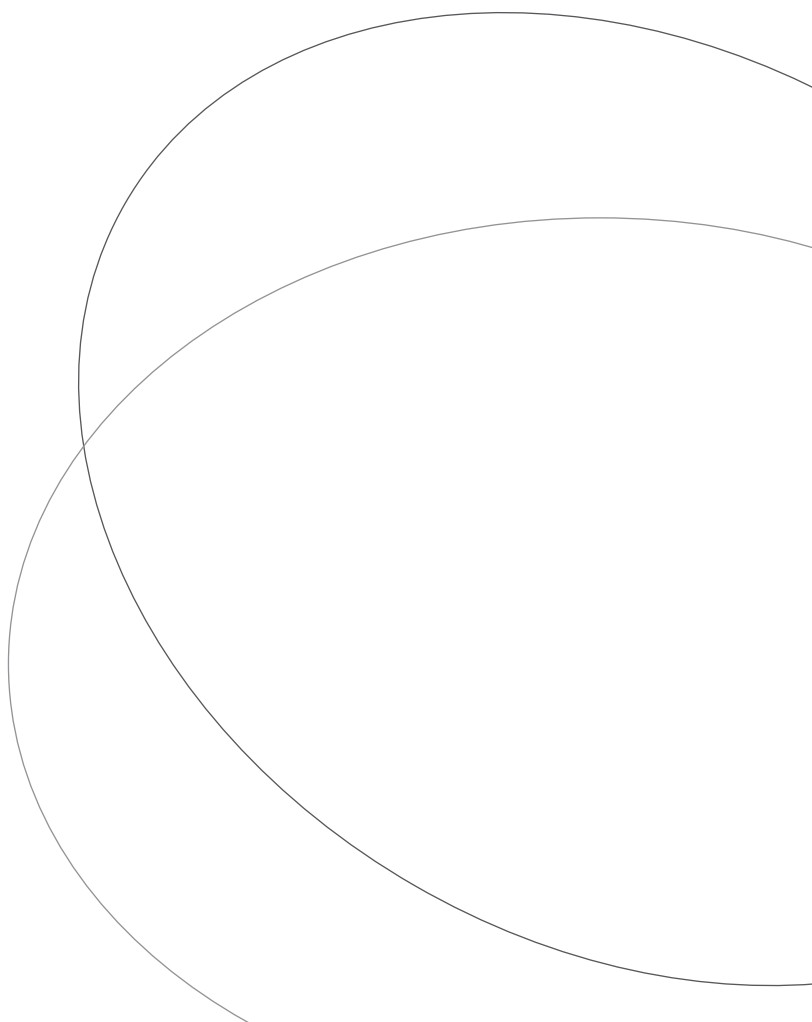

Aktuelle FN-spørsmål

FNs 59. generalforsamling
Høsten 2004

Forord

Dette informasjonsheftet er utgitt av Utenriksdepartementet og inneholder aktuelle problemstillinger om de viktigste emnene som vil bli drøftet under FNs 59. generalforsamling høsten 2004. Emnene er valgt med tanke på spørsmål som spesielt opptar Norge, og blir belyst gjennom tre hoved-avsnitt. Alle dagsordenspunktene på 59. generalforsamling er derfor ikke omtalt i dette heftet.

Først gis det generell bakgrunnsinformasjon, deretter skisseres den aktuelle situasjonen, og til slutt omtales Norges holdning til saken. Bortsett fra saker som behandles direkte i plenum, er sakene omtalt under den komiteen i Generalforsamlingen hvor de behandles.

Resolusjonsforslagene introduseres først etter at arbeidet i Generalforsamlingens komiteer er kommet i gang. Disse vil normalt prege behandlingen av de enkelte spørsmålene. Når det gjelder avstemningsmønstrene som det vises til i heftet, gjøres det oppmerksom på at en medlemsstat har tre alternative stemmemåter overfor et resolusjonsforslag: for, mot eller avståelse. Hvis et avstemningsresultat gjengis som 70–10–20, betyr det at 70 land stemte for og 10 mot, mens 20 avsto. Ytterligere nyansering av stemmegivningen gjøres ofte gjennom stemmeforklaringer.

Den foreløpige dagsorden for FNs 59. generalforsamling er gjengitt som vedlegg i dette heftet. Det er imidlertid vanlig at flere saker kommer til før den endelige dagsordenen vedtas av Generalforsamlingen. Dette vil kunne innvirke på den oppgitte rekkefølgen av dagsordenspunktene. Ytterligere opplysninger om FNs tidligere behandling av de ulike emnene er gitt i Stortingsmelding nr. 33 (2003–2004), «Om Noregs deltaking i den 58. ordinære generalforsamlinga i Dei sameinte nasjonane (FN) og vidareførte sesjonar av FNs 57. generalforsamling».

Hefтет finnes på Internett: www.odin.dep.no/ud

Hefтет er redigert av FN-seksjonen.

UTENRIKSDEPARTEMENTET

Oslo, 25. august 2004

Innhold

1 Innledning 7

- 1.1 De forente nasjoner 7
- 1.2 FN overfor nye utfordringer 8
- 1.3 Norge og FN 9
- 1.4 Generaldebatten under 58. generalforsamling 13

2 Saker som behandles direkte i plenum 15

- 2.1 Valgspørsmål 15
- 2.2 Medlemskapsspørsmål 15
- 2.3 Reform av FN-systemet 16
- 2.4 Reform av Sikkerhetsrådet 19
- 2.5 Integreert og koordinert oppfølging av FNs konferanser og toppmøter 22
- 2.6 Forebygging av væpnet konflikt 23
- 2.7 Styrking av FNs nødhjelpskoordinering 25
- 2.8 Bistand til minetiltak 27
- 2.9 Situasjonen i Midtøsten/Palestina-spørsmålet 29
- 2.10 NEPAD – New Partnership for Africa’s Development 31
 - 2.10.1 NEPAD – gjennomføring og internasjonal støtte 31
 - 2.10.2 Årsaker til konflikter og fremme av fred og utvikling i Afrika 33
- 2.11 Havrettsspørsmål 37
 - 2.11.1 Havene og havretten 37
 - 2.11.2 Bærekraftig fiskeriforvaltning 39
- 2.12 Den internasjonale domstolen for det tidligere Jugoslavia (ICTY) 41
- 2.13 Den internasjonale domstolen for Rwanda (ICTR) 42
- 2.14 Afghanistan-spørsmålet 43
- 2.15 Situasjonen i Mellom-Amerika 45
- 2.16 USAs embargo mot Cuba 46
- 2.17 Kypros-spørsmålet 48
- 2.18 Hiv/aids 50
- 2.19 Oppfølging av Tusenårserklæringen 53
- 2.20 Oppfølging av spesialsesjonen om barn 57

- 2.21 Informasjons- og kommunikasjonsteknologi for utvikling.
Verdenstoppmøtet om informasjonssamfunnet (WSIS) 60

3 Saker som behandles i 1. komité 63

- 3.1 Nedrustning og rustningskontroll 63
 - 3.1.1 Reform av 1. komité og det multilaterale nedrustningsmaskineriet 63
 - 3.1.2 Kjernefysisk nedrustning 64
 - 3.1.3 Biologiske og kjemiske våpen 66
 - 3.1.4 Håndvåpen 67

4 Saker som behandles i 2. komité 69

- 4.1 Finansiering for utvikling 69
- 4.2 Handel og utvikling 71
- 4.3 FNs tredje konferanse for de minst utviklede land (MUL) 73
- 4.4 Utviklingslandenes gjeldsproblemer 74
- 4.5 Bosettingsspørsmål 76
- 4.6 Klimakonvensjonen og Kyotoprotokollen 79
- 4.7 Konvensjonen om biologisk mangfold og Cartagena-protokollen 80
- 4.8 Oppfølgingen av FNs konferanse om miljø og utvikling, Rio+5 og FNs toppmøte om bærekraftig utvikling 82
- 4.9 FNs utviklingsaktiviteter 85

5 Saker som behandles i 3. komité 89

- 5.1 Menneskerettighetsspørsmål 89
- 5.2 FNs høykommissær for flyktninger 91
- 5.3 Narkotikaspørsmål 93
- 5.4 Spørsmål vedrørende kvinners stilling 95
- 5.5 Fremme og beskyttelse av barns rettigheter 97

6 Saker som behandles i 4. komité 101

- 6.1 FNs fredsbevarende operasjoner 101
- 6.2 Øst-Timor 103
- 6.3 Palestinske flyktninger – UNRWA 105

7 Saker som behandles i 5. komité 109

- 7.1 FNs finansielle situasjon 109
- 7.2 Programbudsjettet for 2004–2005 110
- 7.3 Bidragsskalaene 112
- 7.4 Finansiering av FNs fredsbevarende operasjoner 113

8 Saker som behandles i 6. komité 115

- 8.1 Konvensjon om juridisk immunitet for stater og deres eiendom 115
- 8.2 FNs folkerettskommisjon 116
- 8.3 Den internasjonale straffedomstolen (ICC) 117
- 8.4 Tiltak for å eliminere internasjonal terrorisme 119
- 8.5 Anvendelsesområdet for FN-konvensjonen om beskyttelse av FN-personell og assosiert personell 121
- 8.6 Internasjonal konvensjon mot reproduktiv kloning av mennesker 123

9 Vedlegg 125

- 1. Foreløpig dagsorden for FNs 59. generalforsamling 125
- 2. FNs medlemsland og bidragsskalaen 143
- 3. Programbudsjettet 2004–2005 150
- 4. FN-systemet 151
- 5. Forkortelser 152

1 Innledning

1.1 De forente nasjoner

De forente nasjoners pakt ble underskrevet i San Francisco 26. juni 1945 av 50 nasjoner, deriblant Norge. FN trådte formelt i virksomhet 24. oktober 1945. FN-pakten opprettet seks hovedorganer:

På **Generalforsamlingen** deltar alle medlemsstatene i FN på likeverdig grunnlag. Generalforsamlingen er FNs politiske hovedorgan og behandler en rekke viktige saker og konfliktområder som settes på Generalforsamlingens dagsorden. I tillegg behandler den valg- og medlemskapsspørsmål. Forsamlingen møter normalt til sesjon i perioden september–desember (hovedforsamlingen), men også ved behov ellers i året. I tillegg kan det innkalles til spesialsesjoner.

Sikkerhetsrådet består av 15 medlemmer, derav fem faste: Frankrike, Kina, Russland, Storbritannia og USA. De ti øvrige medlemmene velges av Generalforsamlingen for en toårsperiode. Sikkerhetsrådets hovedansvar er å opprettholde internasjonal fred og sikkerhet. For gyldig vedtak kreves det ni positive stemmer, samt at ingen av de fem faste medlemmene stemmer mot vedtaket (nedlegger veto). Sikkerhetsrådet kan innkalles til enhver tid, og vedtakene rådet fatter, er bindende for medlemsstatene. Norge var medlem av Sikkerhetsrådet i periodene 1949–1950, 1963–1964, 1979–1980 og 2001–2002.

Det økonomiske og sosiale rådet (ECOSOC) har 54 medlemmer som velges av Generalforsamlingen for en treårsperiode etter en geografisk fordelingsnøkkel mellom de fem regionene. Norge var sist medlem av ECOSOC i perioden 1999–2001. ECOSOC er FNs fremste organ for behandling av økonomiske og sosiale spørsmål i videste forstand. Rådet trer sammen én gang i året. Sesjonen er delt inn i ulike segmenter, hvorav et høynivå-segment med deltakelse på ministernivå. ECOSOC behandler samarbeidet i en rekke kommisjoner og organisasjoner og søker å koordinere arbeidet som foregår i disse. Saker som er behandlet i ECOSOC, sendes til Generalforsamlingen for endelig vedtak.

Sekretariatet ledes av Generalsekretæren, som velges av Generalforsamlingen etter anbefaling fra Sikkerhetsrådet for en periode på fem år. Nordmannen Trygve Lie var FNs første generalsekretær. Den nåværende generalsekretæren, Kofi Annan, ble valgt på den 51. generalforsamlingen høsten 1996. Han ble gjenvalgt av Generalforsamlingen i 2001 for en ny femårsperiode som startet i januar 2002.

Tilsynsrådet har som hovedoppgave å overvåke territorier som er underlagt FNs tilsyn i henhold til Paktens kapittel 12. Alle disse områdene er nå blitt selvstendige etter at stillehavsøya Palau ble opptatt som FNs 185. medlemsnasjon i 1994.

Den internasjonale domstolen, som har sitt sete i Haag, har femten medlemmer som er valgt av Generalforsamlingen og Sikkerhetsrådet for ni år. Jens Evensen var siste norske medlem av domstolen, i perioden 1986–1994.

Se vedlegg 4 for en oversikt over FN-systemet i dag.

1.2 FN overfor nye utfordringer

Stadig flere av de problemene vi står overfor, er av global karakter og kan bare finne sin løsning innenfor globale rammer. Løsninger på de utfordringene som nasjonalstatene i dag står overfor, må i økende grad søkes gjennom multilaterale forhandlinger og avtaler. FN er den eneste mellomstatlige organisasjonen med globalt mandat, global oppslutning og et bredt, flerfaglig ansvarsområde. Dette gir organisasjonen en unik posisjon som arena for behandling av viktige spørsmål angående vår felles framtid.

FNs generalsekretær Kofi Annan var i sin åpningstale til FNs generalforsamling høsten 2003 opptatt av de mange ulike sikkerhetsutfordringene verden står overfor. Han sa at FN nå står ved et veiskille. FNs framtidige rolle og legitimitet avhenger av at organisasjonen virker samlende når det felles normgrunnlaget som folkeretten og menneskerettighetene utgjør, utfordres og brytes, og av at man enes om felles tiltak for å møte sikkerhetsutfordringer og for å fremme fredelig konfliktløsning og økonomisk og sosial utvikling. Annan la vekt på at dagens trusselbilde er preget av gamle trusler

i nye og farlige koplinger, som for eksempel nye former for terrorisme og spredning av masseødeleggelsesvåpen. Samtidig trakk han fram såkalte «myke» trusler på det økonomiske og sosiale området, som påvirker fred og sikkerhet. Generalsekretærens hovedbudskap var at FN ikke kan velge mellom nye og gamle, myke og harde trusler mot sikkerheten, ettersom alt er sammenvevd i dagens globaliserte virkelighet. FN kan bare møte utfordringene ved å styrke sin evne til kollektiv handling.

Generalsekretæren annonserte på denne bakgrunn opprettelsen av et høynivåpanel for «trusler, utfordringer og endring». Panelet skal vurdere trusler mot internasjonal fred og sikkerhet, analysere det internasjonale trusselbildet og komme med anbefalinger for hvordan utfordringene kan møtes med effektiv kollektiv handling – med de konsekvenser dette måtte få for reform av FN-systemet. Høynivåpanelet, som består av 16 eminente personer, deriblant Gro Harlem Brundtland, ble oppnevnt 4. november 2003. Panelets sluttrapport skal framlegges i begynnelsen av desember 2004. Deretter skal Generalsekretæren fremme sine anbefalinger for behandling under FNs 60. generalforsamling i 2005.

1.3 Norge og FN

FN har helt fra starten av vært en hjørnestein i norsk utenrikspolitikk, og regjeringen legger opp til at Norges sterke FN-engasjement og betydelige frivillige bidrag til FN-systemet videreføres. Norge arbeider for et sterkt og handlekraftig FN som hovedgrunnlag for en internasjonal rettsorden og et verdensomspennende sikkerhetssystem. Fra norsk side støtter vi sterkt opp om det pågående arbeidet med å reformere og effektivisere FN. Vi har i denne forbindelse understreket behovet for et bedre samsvar mellom de oppgavene som FN pålegges, og de ressursene som medlemslandene er villige til å stille til FNs disposisjon. Som ledd i reformarbeidet har vi pekt på behovet for bedret koordinering både mellom de ulike aktørene i FN-systemet, særlig på landnivå, og mellom FN og Bretton Woods-institusjonene.

Norge går inn for å styrke FNs evne til å fremme en bærekraftig utvikling med vekt på fattigdomsreduksjon. Vi anser FN som et viktig instrument for å sikre økonomisk og sosial utvikling i verdens fattigste land.

Norge støtter aktivt opp om styrkingen av FNs kapasitet til å forebygge konflikter og håndtere kriser, såvel som styrkingen av FNs rolle i ulike

fredsprosesser. FNs fredsbevarende operasjoner er et viktig instrument i FNs freds- og sikkerhetsarbeid, og Norge har vært en viktig bidragsyter til disse styrkene. Norge arbeider også for økt koordinering mellom FNs politiske og utviklingspolitiske aktiviteter.

Demokratiutvikling og respekt for menneskerettighetene er sentrale mål for Norges utenriks- og utviklingspolitikk, og Norge arbeider aktivt for å styrke FNs rolle på disse områdene.

I kjølvannet av Rio-konferansen om miljø og bærekraftig utvikling i 1992 har det vært avholdt en rekke konferanser om ulike tema i form av spesialsesjoner under Generalforsamlingen. Disse har understreket Generalforsamlingens rolle som normgivende arena og har bidratt til å løfte ulike tema som sosiale spørsmål, helse, befolkning, likestilling og bosetting opp på den internasjonale dagsorden. En av de viktigste sesjonene var toppmøtet om bærekraftig utvikling i Johannesburg, hvis resultat og oppfølging omtales i dette heftet.

Norge betaler 0,679 prosent både av FNs regulære budsjett og av budsjettene til FNs fredsbevarende styrker. Norges fastsatte bidrag til FN er imidlertid svært små sammenliknet med våre frivillige bidrag. I 2002 var Norges fastsatte bidrag til FN på til sammen om lag 237 millioner kroner (inkludert faste bidrag til FNs særorganisasjoner og FNs fredsbevarende operasjoner). De frivillige bidragene til FN-systemet (unntatt Verdensbanken og de regionale utviklingsbankene) beløp seg til 3,1 milliarder kroner. Dette omfatter både generelle og øremerkede bidrag. Når det gjelder FNs fond og programmer, er Norge blant de aller største bidragsyterne også i absolutte tall.

Alle FNs 191 medlemsland er representert i **Generalforsamlingen**. Hvert land har én stemme og like rettigheter for øvrig. Mens Sikkerhetsrådet kan vedta bindende pålegg, kan Generalforsamlingen bare vedta anbefalinger til medlemslandene.

Sikkerhetsrådet har hovedansvaret for å opprettholde og sikre fred. Her har de fem faste medlemmene spesielle rettigheter og et særlig ansvar som kommer til uttrykk i vetoretten. Norge oppfordrer de fem faste medlemmene til å utøve denne retten med stor tilbakeholdenhet, slik at Sikkerhetsrådet kan virke som et mest mulig effektivt organ.

Sikkerhetsrådets dagsorden styres i stor grad av internasjonale begivenheter, og arbeidet med rådets løpende saker krever mye oppmerksomhet. Forrige gang Norge var medlem av Sikkerhetsrådet, søkte vi å bidra til en helhetlig tilnærming til fredsbygging og krisehåndtering. Norge pri-

oriterte å fokusere på de underliggende årsakene til konflikt og krig, å bidra til å styrke FNs evne til å planlegge og gjennomføre fredsoperasjoner og å fokusere på Afrikas utfordringer. Norge ledet også Sanksjonskomiteen for Irak. Foruten det administrative arbeidet dette innebar, arbeidet Norge aktivt for å gjøre sanksjoner målrettede og effektive, slik at de rammer den sanksjonerte stat og ikke sivilbefolkningen.

FNs generalforsamling nedsatte i 1993 en åpen arbeidsgruppe for å drøfte en reform av Sikkerhetsrådet. Bakgrunnen for dette var at det i dag er bred enighet blant FNs medlemsland om behovet for å bedre rådets geografiske representasjon. Arbeidsgruppen skulle vurdere alle sider ved utvidelse av Sikkerhetsrådet samt bruk av vetoretten, arbeidsmetoder og forholdet til de øvrige medlemslandene. Fra norsk side har en lagt vekt på at en utvidelse av Sikkerhetsrådet skal styrke rådets legitimitet, uten at effektiviteten svekkes. En har også søkt å bidra til kompromissløsninger. Med dette for øyet har regjeringen gått inn for en utvidelse både av faste og ikke-faste plasser. Vi har gitt støtte til faste plasser for Tyskland, Japan, India og de tre regionene Afrika, Asia og Latin-Amerika, altså en utvidelse på seks faste plasser. Vi har i tillegg foreslått at tre ikke-faste plasser blir fordelt på de samme tre regionene.

Generalsekretæren har en sentral plass i FN-systemet. Det har vært, og vil fortsatt være, norsk politikk å støtte opp om Generalsekretærens uavhengige stilling. Samtidig legges det vekt på at Generalsekretærens initiativ og opptreden må være realistisk og ikke virke splittende innenfor organisasjonen. Generalsekretæren må gis fullmakter til å disponere sekretariatets ressurser innenfor gitte rammer uten å bli detaljstyrt av medlemslandene. Generalsekretæren har tatt initiativ til viktige debatter, blant annet når det gjelder stater versus individers rettigheter.

I FNs mange **særorganisasjoner** foregår det et utstrakt normgivende arbeid. Det ytes faglig bistand innenfor organisasjonenes kompetanseområder. Dette er av stor verdi både for de enkelte land og for verdenssamfunnet som helhet. Særorganisasjonene er frittstående med egne generalkonferanser, statutter og finansieringsordninger. Norge har gått inn for at særorganisasjonene bør konsentrere seg om sine faglige oppgaver innen sine respektive områder, og at utenforliggende politiske stridsspørsmål henvises til FNs politiske hovedorgan, Generalforsamlingen. En for sterk politisering av særorganisasjonene vil kunne svekke det arbeidet de utfører, og undergrave tilliten til FN-systemet.

FNs mange **fond og programmer** er underlagt Generalforsamlingen, Generalsekretæren og ECOSOC, men flere av dem har egne styrer. De arbeider med utviklingshjelp, humanitær bistand og miljøspørsmål og forvalter størstedelen av de frivillige bidragene til FN.

Mens øst/vest-konfrontasjonen i FN nå er historie, har arbeidet i FN de senere årene vært preget av vedvarende motsetninger mellom industri-landene og utviklingslandene. En rekke innflytelsesrike utviklingsland går imidlertid inn for samarbeid og kompromisser. I denne situasjonen er det viktig at Norge legger vekt på å bygge bro mellom de ulike synspunktene og motsetningene.

EU-landene framstår i økende grad som en samlet maktfaktor i FN. Etter at Sverige og Finland ble medlemmer, har de tre nordiske EU-medlemmene i stadig større grad koordinert sine synspunkter på FN-spørsmål gjennom det politiske EU-samarbeidet. Det nordiske samarbeidet har imidlertid fortsatt stor betydning, særlig i særorganisasjoner, fond og programmer. Norge satser på å opprettholde og styrke den fellesnordiske profilen der dette er naturlig. Spesielt innenfor reformarbeidet i FN spiller det nordiske samarbeidet en betydelig rolle. Norge har et nært samarbeid med EU-landene i FN-spørsmål og slutter seg tidvis til EU-innlegg.

Norge deltar videre i JUSCANZ-samarbeidet (Japan, USA, Australia, New Zealand, Canada, Sveits og Norge). Dette samarbeidet er av uformell karakter og består hovedsakelig av informasjons- og meningsutveksling på det økonomiske og sosiale området. Vestlige lands kandidaturer drøftes innen Vest-gruppen (WEOG), som i hovedsak består av OECD-landene.

En hovedmålsetting for Norges deltakelse i den 59. generalforsamlingen vil være å bidra til å styrke erkjennelsen av behovet for et effektivt og styrket FN som et redskap for å møte medlemslandenes felles utfordringer. Selv om arbeidet til FNs høynivåpanel for trusler, utfordringer og endring ikke vil være avsluttet og ikke står på dagsorden, er det forventet at det kommer til å prege debatten allerede under høstens generalforsamling. Norge ønsker å fremme tiltak for å forberede og fremme behandlingen av Generalsekretærens anbefalinger etter den forventede rapporten fra Høynivåpanelet.

Oppfølgingen av Tusenårserklæringen, inkludert tusenårsmålene, utgjør en sentral ramme for Norges innsats i FN og Generalforsamlingen. Denne vil blant annet være førende for Norges innsats i forhold til treårs-gjennomgangen av FNs operative utviklingsaktiviteter og forberedelsene til høynivåmøtet i 2005, fem år etter Tusenårsforsamlingen.

1.4 Generaldebatten under 58. generalforsamling

Generalforsamlingen er etter hvert kommet noe i skyggen av Sikkerhetsrådet og Generalsekretærens selvstendige politiske virksomhet. Generalforsamlingen forsvarer imidlertid sin posisjon som den sentrale møteplass for verdens ledere hver høst.

Høynivåsegmentet samler en uovertruffen gruppe politiske ledere og er arena for en rekke politiske forhandlinger. Generalforsamlingen fyller ikke minst et behov som den eneste globale politiske plattform der alle stater kan presentere sine nasjonale prioriteringer, i en bredere internasjonal kontekst – et forhold som alltid vil være viktig.

FN og det internasjonale samfunnet står overfor store utfordringer. Det alvorlige angrepet mot FN-hovedkvarteret i Bagdad 19. august 2003 preget både den 58. generalforsamlingen og FN-sekretariatet. Angrepet førte også til en gjennomgripende prosess i FN-systemet om sikkerheten for humanitært hjelpepersonell og FN-ansatte i felten. Generalsekretæren er i ferd med å utarbeide forslag til konkrete tiltak som skal iverksettes i 2004. At denne saken ble så sentral under Generalforsamlingen, skyldtes også at det umiddelbart ble klart at uten nødvendig sikkerhet ville FN ikke kunne styrke sin rolle i Irak, noe som anses som avgjørende for å oppnå politisk stabilisering og nasjonal uavhengighet i landet.

Generalforsamlingen bidro til å sette fokus på FNs rolle i møte med de nye globale sikkerhetsutfordringene. Behovet for FN-reform ble dermed ytterligere tydeliggjort og aktualisert.

Utenriksminister Jan Petersen holdt det norske innlegget i generaldebatten. FNs sentrale plass i internasjonal politikk og mellomstatlig samarbeid var en rød tråd i innlegget. Andre viktige tema var kampen mot terrorisme, utfordringene i Irak, Midtøsten og Afghanistan samt betydningen av å intensivere innsatsen for å nå tusenårsmålene. Utenriksministeren la også vekt på betydningen av reform og hilste Generalsekretærens etablering av Høynivåpanelet velkommen. Innlegget er vedlagt i Stortingsmelding nr. 33 (2003–2004) om Norges deltakelse i FNs 58. generalforsamling.

Åpningen av generaldebatten fant sted dagen etter gjennomføringen av terrorismekonferansen, som ble ledet av statsminister Kjell Magne

Bondevik. Konferansen, der en rekke stats- og regjeringssjefer deltok, la et godt grunnlag for drøftelsene av terrorisme under Generalforsamlingen og den videre oppfølgingen av dette temaet.

Viktige utviklingsspørsmål sto sentralt i generaldebatten. Oppfølgingen av FN-konferansen om finansiering for utvikling i 2002 (Monterrey-konferansen) ble videreført gjennom en høynivådialog om finansiering for utvikling. For første gang holdt Verdensbankens og IMF's ledere formelle innlegg på Generalforsamlingen. Det understreker behovet for nærmere kontakt mellom FN-systemet og Bretton Woods-institusjonene.

2 Saker som behandles direkte i plenum

2.1 Valgspørsmål

(Dagsordenspunkt 4–6 og 15–18)

Generalforsamlingen velger president for sesjonen, 21 visepresidenter samt komitéledere, nestledere og rapportører for Generalforsamlingens seks komiteer. Videre skal det velges medlemmer til forskjellige råd og styrer, blant annet Sikkerhetsrådet og Det økonomiske og sosiale rådet (ECOSOC). Ved valg er det allerede fastlagt hvor mange medlemmer som skal velges fra de forskjellige regionene. Siden høsten 1978 har Generalforsamlingen hatt en geografisk fordeling av ledelsen i komiteene. Dette innebærer at to lederstillinger nå går til den afrikanske gruppen, én til den asiatiske gruppen, én til Øst-Europa, én til Latin-Amerika og én til Vest-Europa og andre «vestlige» stater (WEOG).

De enkelte geografiske gruppene blir normalt enige seg imellom om hvilke land som skal velges. Ved enighet innen gruppen støttes kandidatene normalt av de andre gruppene. Hvis ikke gruppen blir enig og det er flere kandidater, er avstemningsresultatet ofte ikke gitt på forhånd. Geografisk fordeling gjelder også ved de fleste andre valgene. Generalforsamlingens president velges også etter tur blant de geografiske gruppene. Norge hadde presidentvervet i 1970 ved daværende ambassadør Edvard Hambro.

Den 58. generalforsamlingen valgte Julian Robert Hunte, utenriksminister i St. Lucia, til president. Ved åpningen nedsetter Generalforsamlingen en fullmaktskomité som gjennomgår de enkelte delegasjonenes fullmakter.

2.2 Medlemskapsspørsmål

(Dagsordenspunkt 19)

FN har 191 medlemsland. Nye medlemmer til FN velges av Generalforsamlingen etter anbefaling fra Sikkerhetsrådet. Siden 1991 har hele 29 stater blitt opptatt som nye medlemmer av De forente nasjoner. Dette skyldes

hovedsakelig oppløsningen av det tidligere Sovjetunionen og det tidligere Jugoslavia. Siste utvidelse fant sted da Sveits og Øst-Timor ble tatt opp som medlemmer under den 57. generalforsamlingen.

Norges holdning

Når det gjelder spørsmål om medlemskap i FN, følger Norge «universalitetsprinsippet»: Alle suverene stater har rett til å være medlem av FN og FNs særorganisasjoner og til å møte der med sine representanter. En medlemsstat bør ikke utelukkes fra organisasjonen eller fra deltakelse i dens virksomhet med mindre det foreligger klar hjemmel for dette i FN-pakten. Norge vil stemme for medlemskap for alle stater som er selvstendige etter folkeretten.

Norge vil ikke stemme for forslag om utelukkelse eller suspensjon som ikke er hjemlet i FN-pakten.

2.3 Reform av FN-systemet

(Dagsordenspunkt 53 og 55)

Bakgrunn

Generalsekretær Kofi Annan presenterte i 1997 det mest omfattende reformprogrammet for FN i organisasjonens historie. Hensikten var å effektivisere FN og gjøre systemet bedre egnet til å møte de nye globale utfordringene. Reformprogrammet av 1997 inneholdt to «spor». Det første reformsporet omfattet tiltak som Generalsekretæren på selvstendig grunnlag hadde fullmakt til å gjennomføre. Disse reformene er for en stor del iverksatt. Dette inkluderer bedre integrering av FNs virksomhet på landnivå (blant annet gjennom et eget felles rammeverk, UNDAF), opprettelse av en egen utviklingsgruppe (UNDG) i New York og reduksjon av FNs dokumentmengde og administrative utgifter.

Det andre reformsporet omfattet en mer langsiktig plan for grunnleggende og langsiktige reformer som krever medlemslandenes godkjenning. Det har vist seg å være vanskelig å få tilslutning for enkelte av disse tiltakene. Under den 52. generalforsamlingen fikk Generalsekretæren støtte for å endre FN-sekretariatets lederstruktur gjennom opprettelse av stillingen visegeneralsekretær (som nå innehas av kanadieren Louise

Frechette), opprettelse av kontoret for den humanitære nødhjelps koordinator (OCHA) og opprettelse av en egen utviklingskonto. Forslag om ny personellforvaltning og endringer av budsjettprosessen ble utsatt. Andre forslag møtte slik motstand at de ble lagt på is. Dette gjelder forslag om opprettelse av en egen ministerkommisjon, nedkutting av Generalforsamlingens sesjoner, opprettelse av et rullerende kredittfond, nye oppgaver for Tilsynsrådet og tidsavgrensning for nye initiativer.

Under den 55. generalforsamlingen ble det vedtatt at FN skulle gå over til resultatbasert budsjettstyring. Dette har ført til bedre oppfølging og resultatrapportering. Det ble også forhandlet om en ny bidragsskala for FNs regulære budsjett. USA har i flere år ønsket å få satt ned sitt bidrag fra 25 til 22 prosent. Etter svært langvarige og vanskelige forhandlinger kom man til enighet. USA fikk gjennomslag for sitt krav om å få satt ned sin andel, etter at flere land frivillig godtok å øke sin andel, og etter at forretningsmannen Ted Turner ga et bidrag som tilsvarte tre prosent av budsjettet i 2001. Budsjettet for FNs fredsbevarende operasjoner fikk også en ny bidragsskala, men her fikk USA bare delvis innfridd sitt krav om redusert andel. Et annet viktig vedtak som ble fattet, var et nytt format for FNs fireårige langtidsplan for perioden 2002–2005. Langtidsplanen er FNs politiske hoveddirektiv og rammen for budsjettforslaget fra Generalsekretæren. Det nye formatet skal presisere hvilket resultat man forventer for hvert program. Dette vil gjøre det lettere å vurdere om målet er nådd og således bedre evalueringen av FNs programmer.

Brahimi-rapporten, som tar for seg FNs evne til å planlegge og gjennomføre fredsoperasjoner, ble lagt fram under den 55. generalforsamlingen. Rapporten inneholder både anbefalinger av prinsipiell karakter og en rekke praktiske forslag til forbedringer. FNs fredsbevarende virksomhet får stadig nye dimensjoner, og det er derfor viktig å styrke organisasjonens evne til å gjennomføre analyser og samle informasjon og til å ivareta kvinneperspektivet og hensynet til menneskerettighetene. Under den 55. generalforsamlingen ble første fase av gjennomføringen av rapportens anbefalinger vedtatt som resolusjon, blant annet opprettelsen av 95 nye stillinger i Sekretariatet. Under den 56. generalforsamlingen ble andre fase av gjennomføringen vedtatt. Dette dreide seg om opprettelsen av 121 nye stillinger i avdelingen for fredsbevarende operasjoner og oppfølging av resolusjonen om sikkerheten til FN-personell. Det skal opprettes en egen stilling som sikkerhetskoordinator, og det ble lagt vekt på bedre samord-

ning og klarere ansvarsfordeling mellom hovedkvarteret og felten. Generalsekretæren ble bedt om å skrive en rapport om sikkerheten til FNs personell og evaluere det nye opplegget for samordning.

Under den 57. generalforsamlingen la Generalsekretæren fram en rapport om reformforslag i sin andre periode. Rapporten fokuserer på å gjøre FN bedre i stand til å oppfylle de prioriteringer medlemslandene ble enige om i tusenårserklæringen og på de påfølgende verdenskonferansene. For å nå dette målet foreslås en rekke endringer i organisasjonsstrukturen samt en forenkling av regler og prosedyrer. Medlemslandenes eget ansvar for å styrke det mellomstatlige apparatet blir understreket. Generalsekretæren oppfordret medlemslandene til å godkjenne reformpakken i sin helhet.

Den aktuelle situasjonen

Generalsekretærens budsjettforslag og det vedtatte budsjettet fra 58. generalforsamling (for 2004–2005) følger i stor grad opp de reformforslagene som Generalsekretæren la fram på den 57. generalforsamlingen. Gjennom vedtakene er fremme og beskyttelse av menneskerettigheter bedre integrert i hele FN-systemet. Overvåkningsmekanismene for menneskerettighetskonvensjoner (treaty bodies) er styrket, samtidig som kontoret til Høykommissæren for menneskerettigheter er tilført mer ressurser. Arbeidet med å styrke FN på landnivå er videreført, og det er gjennomført betydelige rasjonaliseringer og omorganiseringer i hele FN-sekretariatet. På den 58. generalforsamlingen ble det også vedtatt nye og forenklete budsjettprosedyrer, og Generalsekretæren fikk større fullmakter når det gjelder omdisponeringer av stillinger og andre endringer i Sekretariatet. I tillegg diskuterer Generalforsamlingen forslag fra forsamlingens president om forskjellige tiltak for å effektivisere forsamlingens arbeid (dagsordenspunkt 53). Det er ventet at man vil gjøre flere vedtak om rasjonalisering innen utgangen av inneværende 58. sesjon.

Generalsekretær Annan etterlyste under åpningen av FNs 58. generalforsamling høsten 2003 større engasjement fra medlemsstatene for å styrke FN. I denne anledning annonserte Kofi Annan beslutningen om å nedsette et høynivåpanel for vurdering av globale sikkerhetstrusler, utfordringer og endringsbehov i FN. Det er ventet at panelets anbefalinger vil medføre en revitalisering av reformarbeidet i FN.

Norges holdning

Norge har engasjert seg sterkt for å reformere FN-systemet. Norges engasjement på dette området kommer til uttrykk blant annet gjennom en egen stortingsmelding om FN-reformer (St. meld. nr. 43, 1996–1997), som Stortinget samlet sluttet seg til. Et hovedpoeng her er at bedre administrative rutiner og økt samarbeid og samordning mellom FN-institusjonene vil frigjøre ressurser til viktige utviklingsformål. Et bedre fungerende FN-system vil også ha økt troverdighet i møte med utfordringene i en globalisert verden. Det er innledet et nordisk samarbeid om reformoppfølging. Her er det viktig at de nordiske landene opptrer aktivt og med tyngde i alle organer for å støtte opp om reformprosessen i sin helhet, med særlig vekt på sammenhengen mellom politikk, målsettinger og ressursfordeling. Arbeidet i 5. komité for å løse enkeltforslag om budsjett og personalforvaltning gjennom komiteen, vil bli særlig avgjørende i denne sammenhengen.

2.4 Reform av Sikkerhetsrådet

(Dagsordenspunkt 54)

Bakgrunn

Sikkerhetsrådet består i dag av fem faste medlemmer (Frankrike, Kina, Russland, Storbritannia og USA) og ti ikke-faste medlemmer. De ikke-faste medlemmene velges av Generalforsamlingen for en toårsperiode. Norge har vært medlem av Sikkerhetsrådet i fire perioder, sist i 2001–2002.

Sikkerhetsrådet ble i 1963 utvidet fra elleve til femten medlemmer. Resolusjonen trådte først i kraft i 1965, da to tredjedeler av FNs medlemsland, inkludert Sikkerhetsrådets fem faste medlemmer, hadde ratifisert paktendringen. Utvidelsen kom som en følge av at antallet medlemsland i FN hadde økt betraktelig. Spørsmålet om en ny utvidelse av Sikkerhetsrådet ble tatt opp av India allerede i 1980. I 1993 nedsatte Generalforsamlingen en åpen arbeidsgruppe for å vurdere alle sider ved spørsmålet om reform av Sikkerhetsrådet, inkludert utvidelse, arbeidsmetoder og forholdet til de andre medlemslandene i FN. Bakgrunnen var en økende enighet om at rådet burde utvides for bedre å gjenspeile dagens økonomiske og politiske virkelighet.

Den aktuelle situasjonen

Arbeidet i den åpne arbeidsgruppen har vært preget av stor avstand i synet på hvordan en utvidelse av Sikkerhetsrådet bør skje. Selv om det råder bred enighet om behovet for en utvidelse, står landene fortsatt langt fra hverandre i synet på hvor stort Sikkerhetsrådet bør være, og hvorvidt en utvidelse skal omfatte både faste og ikke-faste plasser.

Land som Storbritannia, Tyskland, Frankrike, USA, Japan, Norge og de øvrige nordiske landene har gått inn for en utvidelse av både faste og ikke-faste plasser. Sentrale aktører som Italia, Pakistan, Mexico, Spania, New Zealand, Canada, Tyrkia og Argentina har imidlertid gått inn for en utvidelse kun av ikke-faste plasser. De alliansefrie landene (NAM) har vært positive til utvidelse av både faste og ikke-faste plasser, men dersom det viser seg vanskelig å komme til enighet om hvilke land som eventuelt skal få fast plass, vil de gå inn for en utvidelse av ikke-faste plasser i første omgang.

I spørsmål knyttet til arbeidsmetodene har det etter hvert blitt større enighet om behovet for økt åpenhet og bedre konsultasjonsmekanismer med ikke-medlemmer. Singapore, som hadde presidentskapet i Sikkerhetsrådet i januar 2001, tok initiativet til å nedsette en arbeidsgruppe for å utrede hvordan Sikkerhetsrådet kan forbedre samarbeidet med de landene som bidrar med tropper. Dette er et ledd i arbeidet med å følge opp anbefalingene i Brahimi-rapporten (se «Reform av FN-systemet»). På dette området er det allerede tegn til tettere konsultasjoner, også i forkant av at Sikkerhetsrådet utformer mandatet for operasjoner.

Vetoretten er omstridt, både for eksisterende og eventuelle nye faste medlemmer av Sikkerhetsrådet. En rekke utviklingsland ønsker å begrense eller fjerne vetoretten. Land som er potensielle nye faste medlemmer, har signalisert at de ikke kan akseptere et skille mellom gamle og nye faste medlemmer når det gjelder vetorett. Det er også lite som tyder på at dagens fem faste medlemmer er villige til å oppgi vetoretten. Selv om bruken av veto er sjelden, ble den for eksempel brukt da Kina stanset forlengelsen av mandatet til FN-operasjonen UNPREDEP i Makedonia i 1999, og da USA nedla veto mot en Midtøsten-resolusjon i mars 2001. Muligheten for at et av de fem faste medlemmene vil nedlegge veto, vil alltid være til stede i forhandlinger i Sikkerhetsrådet.

Det blir vanskelig å nå fram til enighet. Generalforsamlingen har vedtatt en resolusjon om at alle beslutninger om reform og utvidelse av

Sikkerhetsrådet må fattes med to tredjedels flertall av alle FNs medlemsland. Vedtaket var et resultat av et initiativ fra de landene som er motstandere av nye faste medlemmer i Sikkerhetsrådet.

Norges holdning

Norge har både selvstendig og innenfor en nordisk ramme spilt en aktiv rolle i arbeidet med reform av Sikkerhetsrådet. Fra norsk side har en lagt vekt på at en utvidelse skal styrke Sikkerhetsrådets representativitet og legitimitet, uten at effektiviteten svekkes. En har også søkt å bidra til kompromissløsninger. Norge har med dette for øyet gått inn for en utvidelse med både faste og ikke-faste plasser. Vi har gitt støtte til faste plasser for Tyskland, Japan og India fordi de er betydelige globale politiske og økonomiske aktører, og en fast plass hver til de tre regionene Afrika, Asia og Latin-Amerika. I tillegg har vi foreslått at tre ikke-faste plasser blir fordelt på de samme tre regionene. Dette vil gi Sikkerhetsrådet i alt 24 medlemmer. Det nordiske synet har vært at det må være opp til landene i hver region å foreslå hvordan det faste medlemskapet skal fylles. Vi har notert oss at de afrikanske landene ønsker seg en rotasjonsordning mellom stormaktene i regionen. Vi håper at også de andre regionale gruppene vil kunne komme fram til liknende ordninger. Det er imidlertid klart at vedtak om utvidelse og sammensetning av Sikkerhetsrådet må fattes av Generalforsamlingen.

I spørsmålet om vetoretten oppfordrer vi de faste medlemmene til å begrense bruken mest mulig. Vi går inn for en nærmere utredning av spørsmålet om begrensning av vetoretten i særlig viktige saker.

Mens reformen av Sikkerhetsrådet har stått stille, har det vært en viss utvikling i rådets arbeidsform. Sikkerhetsrådet har tatt i bruk utvidede og mindre lukkede konsultasjonsmåter, i form av åpne møter og opprettelsen av underorgan med deltakerkrets utenfor rådets egne medlemmer. Etter norsk syn ligger det fortsatt store og uutnyttede muligheter for endring av Sikkerhetsrådets arbeidsform, som ikke er avhengige av at man endrer Pakten. Med sikte på å bidra til en mer gjennomsiktig og åpen informasjonsutveksling og beslutningsfatting i Sikkerhetsrådet, har Norge tatt til orde for at Sikkerhetsrådet fortsetter å utvide og «åpne» sin tematiske og institusjonelle kontaktflate parallelt med bestrebelsene for medlemsutvidelse og reform.

2.5 Integrert og koordinert oppfølging av FNs konferanser og toppmøter

(Dagsordenspunkt 46)

Bakgrunn

En rekke store FN-konferanser om sosiale og økonomiske spørsmål har funnet sted de siste årene. Flere av dem har blitt fulgt opp av oppfølgingskonferanser eller større møter fem og ti år etter at de er blitt avholdt, såkalte +5- og +10-konferanser. Det har derfor blitt satt i gang et arbeid for å koordinere og integrere oppfølgingen av FNs konferanser og toppmøter. Den 57. generalforsamlingen vedtok å opprette en åpen arbeidsgruppe som skulle legge fram konkrete anbefalinger om konferanseoppfølgingen. Arbeidsgruppen skulle også se på arbeidsmetodene og dagsordenen for 2. komité.

Arbeidsgruppen avsluttet sitt arbeid 23. juni 2003, og en resolusjon om oppfølging av de store FN-konferansene på det økonomiske og sosiale feltet ble vedtatt av Generalforsamlingen ved konsensus. Forhandlingene var vanskelige og preget av store motsetninger. For utviklingslandene var det viktig å gi uttrykk for behovet for ressurser til oppfølging og implementering av konferansene, og de ønsket ikke å endre på dagsordenen i 2. komité i vesentlig grad. Fra de vestlige landenes side var det viktig å understreke at ressurstilførselen til operasjonelle aktiviteter bør bli sterkere styrt av resultater, samt å understreke behovet for en rasjonalisering og effektivisering av dagsordenen.

Resolusjonen slo fast at eksisterende strukturer (Generalforsamlingen, ECOSOC, de funksjonelle kommisjonene med mer) i størst mulig grad skal benyttes i oppfølgingen av konferansene. Videre åpnet den for at 2. komité's dagsorden kan endres for å reflektere oppfølging av konferansene bedre.

Den aktuelle situasjonen

Fokus er nå særlig satt på forberedelsene til et høynivåmøte under den 60. generalforsamlingen i 2005, fem år etter Tusenårstoppmøtet i 2000. Det er tidligere vedtatt at Tusenårstoppmøtet skal følges opp gjennom et større FN-arrangement i 2005. Det er den 59. generalforsamlingen som skal

fatte beslutninger om tema og format for 2005-møtet. Det har til dels vært stor uenighet mellom landene om hva 2005-møtet skal fokusere på. Mange av utviklingslandene har ønsket et utviklingstoppmøte, mens mange vestlige land har ønsket et langt bredere fokus som også omfatter spørsmål om fred og sikkerhet. På bakgrunn av bestrebelsene for å få en samlet og integrert oppfølging av de seneste store FN-konferansene, ligger det an til en beslutning om at høynivåmøtet også vil tjene som en oppfølging av andre konferanser, ikke minst konferansen om finansiering for utvikling og Verdenstoppmøtet for bærekraftig utvikling. Spørsmålet om reform av 2. komité's dagsorden er stadig aktuelt, men forventes å bli integrert i den større debatten om revitalisering av Generalforsamlingen.

Norges holdning

Norge legger stor vekt på forberedelsene til markeringen i FN i 2005, fem år etter Tusenårstoppmøtet, og ønsker å bidra til at det blir en vellykket markering. Tusenårstoppmøtet bidro til å identifisere de store utfordringene verden står overfor i det nye årtusen, og definerte hva som skal til for å møte dem. Norge ønsker at toppmøtet i 2005 både skal bidra til å gjøre opp status og til så konkret som mulig å stake ut veien videre, både for å sikre fred og sikkerhet og for å nå tusenårsmålene. Møtet må også bli en oppfølging av andre store konferanser de senere år, slik som Monterrey-toppmøtet om finansiering for utvikling og Johannesburg-toppmøtet om bærekraftig utvikling.

2.6 Forebygging av væpnet konflikt

(Dagsordenspunkt 24)

Bakgrunn

En av FNs sentrale arbeidsoppgaver er å forebygge konflikter. I en verden der det internasjonale samfunnet stadig tvinges til å fokusere på krisehåndtering, blir det mer langsiktige konfliktforebyggende oppdraget lett nedprioritert. Det har imidlertid vært svært vanskelig å skape tilstrekkelig enighet om FNs rolle og oppgaver i en slik sammenheng. Generalsekretær Kofi Annan la i 2001 fram en rapport (A/55/985-S/2001/574) med forslag til styrking av FNs konfliktforebyggende arbeid. Store motsetninger

gjorde at man ikke klarte å samle seg om noen resolusjon under den 56. generalforsamlingen. Etter en meget langvarig prosess klarte man å komme fram til enighet, og en konsensustekst ble vedtatt 3. juli 2003 (A/RES/57/337). Det var nødvendig å inngå en lang rekke kompromisser for å få et endelig vedtak. Selv om resolusjonen på mange områder ikke oppfyller alle de ambisjoner man hadde da forhandlingene startet, er den en milepæl i FNs konfliktforebyggende arbeid. Den gir FN-sekretariatet fullmakt til å arbeide videre på en rekke områder, og spørsmålet om konfliktforebygging har nå kommet på Generalforsamlingens dagsorden.

Den aktuelle situasjonen

Konfliktforebygging kommer under den 59. generalforsamlingen opp for første gang etter at medlemslandene omsider klarte å enes om en konsensustekst under den 57. generalforsamlingen. Temaet står sentralt i debatten i FN i dag. Dette er en debatt som har fått en ny dynamikk som følge av arbeidet til Høynivåpanelet. Det internasjonale samfunnets evne til å håndtere slike utfordringer avhenger i stor grad av evnen til å drive effektiv forebygging. Ettersom land som nylig er kommet ut av voldelige konflikter, er de som er mest utsatt for nye konflikter, er effektiv forebygging et sentralt element i den internasjonale innsatsen for gjenoppbygging og bærekraftig utvikling også etter konflikt. Det er bred enighet om at FN i samarbeid med de internasjonale finansinstitusjonene her spiller en meget viktig rolle.

Uten dypere forståelse av hvordan kvinners situasjon påvirkes og endres som følge av konflikt og i overgangsprosesser etter konflikt, risikerer den internasjonale innsatsen å feile eller aldri realisere sitt fulle potensial. Dermed vil heller ikke de samlede ressurser som settes inn i en fredsprosess, komme til full utnyttelse. Sikkerhetsrådets enstemmige vedtak av resolusjon 1325 om kvinner, fred og sikkerhet var banebrytende og satte for alvor kvinners rolle i freds- og sikkerhetsspørsmål på den internasjonale dagsorden. Generalforsamlingen og FNs øvrige hovedorgan er naturlige arenaer for tverrgående satsing på oppfølging av Sikkerhetsrådets resolusjon 1325. Aktuelle anledninger er ECOSOCs koordineringssegment i juli 2004 om «gender mainstreaming» i politikk og programmer i hele FN-systemet. I mars 2005 arrangeres den 49. sesjon i Kommisjonen for kvinnes stilling (CSW), om implementering av Beijing-erklæringen og handlingsplattformen (Beijing +5). I den anledning arrangeres det også en todagers

debatt i Generalforsamlingen. Spesielt viktig blir femårsgjennomgangen av implementeringen av Tusenårserklæringen høsten 2005. Dette er en unik anledning til å rette medlemslandenes oppmerksomhet mot FNs helhetlige arbeid med spørsmål om kvinner, fred og sikkerhet.

Norges holdning

Norge vil arbeide for at FN opprettholder og styrker fokus og innsats på konfliktforebygging i tiden framover, og regner med at Høynivåpanelet vil fremme interessante anbefalinger for hvordan det internasjonale samfunn best kan møte utfordringene på dette området. Norge vil spesielt legge vekt på oppfølgingen av Sikkerhetsrådets resolusjon 1325 om kvinner, fred og sikkerhet.

2.7 Styrking av FNs nødhjelpskoordinering *(Dagsordenspunkt 40 a)*

Bakgrunn

Kontoret for samordning av FNs innsats i nødhjelpsområder, OCHA (opprettet i 1998), er en del av FN-sekretariatet og ledes av visegeneralsekretær Jan Egeland, som også har tittelen «nødhjelpsadministrator». OCHAs mandat omfatter både naturkatastrofer og mer sammensatte nødssituasjoner hvor flere FN-organisasjoner og andre internasjonale og ikke-statlige organisasjoner gjerne er involvert. Samordningsoppgaven er av stor viktighet for å sikre best mulig bruk av ressursene og for å sikre at alle nødlidende får hjelp. OCHA har egne utsendte i nødsområder.

OCHAs arbeid blir hovedsakelig finansiert av frivillige bidrag. Gjennom ordningen med konsoliderte appeller er OCHA ansvarlig for å samordne de forskjellige FN-organisasjonenes appeller om bidrag til nødhjelpsarbeid i land og regioner med store humanitære behov. For 2004 ble det i første omgang sendt ut 21 slike appeller på til sammen om lag 3 milliarder USD for hjelp til 45 millioner mennesker. Ytterligere appeller utstedes i løpet av året.

Som ledd i samordningsarbeidet er det opprettet en egen komité, Inter-Agency Standing Committee, som samler ledende representanter for alle de største humanitære organisasjonene både innenfor og utenfor FN-systemet.

Den aktuelle situasjonen

Den 58. generalforsamlingen behandlet Generalsekretærens rapport om samordning av humanitær bistand samt en rekke spørsmål knyttet til situasjonen i enkeltland og regioner som er utsatt for krig eller naturkatastrofer. U-landene var opptatt av teknologioverføring for å styrke lokal, nasjonal og regional kapasitet til å forebygge og avdempe virkningene av naturkatastrofer. Andre tilbakevendende tema var nødvendigheten av bedre behovsdekning særlig i «glemte» kriser, det fortsatte behovet for å samordne innsatsen mellom FN og andre humanitære aktører samt beskytte og hjelpe de om lag 25 millioner internt fordrevne i et femtitalls land. Hjelpearbeidernes rett til adgang til de nødlidende ble understreket av mange. Et gjennomgående hovedtema i debatten var nødvendigheten av å styrke sikkerheten til humanitært personell og snu den uheldige utviklingen av målrettede angrep mot humanitære hjelpearbeidere særlig i Afghanistan og Irak.

Norges holdning

Norge er en av de største bidragsyterne til FNs humanitære arbeid, den aller største regnet i prosent av bruttonasjonalinntekt (BNI), og er en sterk støttespiller for nødhjelpskoordinatorer. Fra norsk side har vi lagt stor vekt på FNs samordningsrolle. Både samordningsprosessen i seg selv og resultatet (konsoliderte appeller) er viktige redskaper for å styrke innsatsen for de nødlidende. Videre har Norge deltatt aktivt i arbeidet med å se kortsiktig nødhjelpsinnsett i sammenheng med senere utviklingsinnsett og behovet for å redusere «gapet» i overgangsfasen, så vel som å arbeide for fred og forsoning for å forebygge ytterligere konflikter.

Norge har lenge vært opptatt av å øke innsatsen for de internt fordrevne og ser en viss framgang på dette området. Utarbeidelsen av de såkalte *Guiding Principles on Internal Displacement* er delvis finansiert av Norge, som også yter betydelig finansiell støtte til OCHAs enhet for internt fordrevne. Fra norsk side har vi også sett det som viktig at de største giverlandene kommer sammen og bidrar til bedre samordning og styring av den internasjonale nødhjelpsinnsett, blant annet som medarrangør av årlige giverlandsmøter hvor også OCHA er representert. Norge legger vekt på å utvide giverlandskretsen, både for å øke innsatsen for de nød-

lidende og for å bidra til å fremme den universelle anerkjennelsen og dermed legitimiteten av humanitært arbeid. Dette har betydning for humanitært personells sikkerhet. Det kan også nevnes at Norge deltar i en prosess for å fremme godt humanitært giverskap.

2.8 Bistand til minetiltak

(Dagsordenspunkt 22)

Bakgrunn

Konvensjonen om et totalforbud mot antipersonellminer (Minekonvensjonen) ble åpnet for undertegning 3. desember 1997 og trådte i kraft 1. mars 1999. I kjølvannet av konvensjonen kan det påvises en merkbart redusert bruk av antipersonellminer, en dramatisk nedgang i produksjonen, en nærmest fullstendig stopp i handelen, rask nedbygging av lagre, mer rydding av minefelt og ikke minst en betydelig nedgang i antall mineofre.

Arbeidet med å begrense de humanitære problemene som er forårsaket av antipersonellminer, har siden midten av 90-tallet hatt høy prioritet fra norsk side. I tillegg til at Norge var sentral i framforhandlingen av Minekonvensjonen, har vi bidratt med god faglig ekspertise på området og gitt mye støtte til minetiltak internasjonalt.

Oppslutning om Minekonvensjonen og bistand til minetiltak har vært sentrale tema i FNs generalforsamling de siste årene. Det norske synet har vært at Minekonvensjonen er det sentrale rammeverket også når det gjelder minetiltak. Vi har hevdet at det må legges vekt på lokalt og nasjonalt eierskap, bruk av lokale ressurser samt frivillige organisasjoners innsats som sentrale faktorer i minearbeidet. Dette bør også innarbeides i andre internasjonale organisasjoners, også FNs, virksomhet. Arbeidet med resolusjonen om minetiltak har vært preget av at det er ulike oppfatninger om hvilken rolle UNMAS (UN Mine Action Service) skal spille når det gjelder tiltak mot miner. Norge oppfatter UNMAS som et koordineringsorgan innad i FN-systemet uten rene operative funksjoner. Enkelte andre land ønsker imidlertid å gi UNMAS videre fullmakter.

Den aktuelle situasjonen

Minekonvensjonen forbyr bruk, lagring, produksjon og overføring av anti-personellminer og pålegger destruksjon av slike miner. Samtidig oppfordrer den til samarbeid mellom statspartene for å oppfylle konvensjonens krav. Per 1. mai 2004 hadde 142 land ratifisert og ytterligere 8 undertegnet konvensjonen. Minekonvensjonens første tilsynskonferanse avholdes i Nairobi, Kenya i november/desember 2004. Det er nådd et høyt nivå internasjonalt når det gjelder finansiering av minetiltak. Det er likevel klart at det ikke ville være mulig å implementere Minekonvensjonens forpliktelser og humanitære målsettinger uten fortsatt god ressurstilgang. På Minekonvensjonens statspartsmøte i september 2002 tok Norge derfor initiativ til opprettelsen av en kontaktgruppe for mobilisering av ressurser. Denne gruppen har tatt opp spørsmål knyttet til ressurstilgang og har i tillegg satt søkelys på hvordan eksisterende ressurser kan benyttes mest mulig effektivt.

Norges holdning

Resolusjonen om bistand til minetiltak er en del av det generelle minepolitiske arbeidet for å redusere og på sikt fjerne de humanitære problemene som landminer forårsaker. Det er viktig at minetiltak inngår i arbeidet og prosjektene til de relevante særorganisasjonene i FN-systemet. Vi ønsker imidlertid at det også satses på lokalt og nasjonalt eierskap, bruk av lokale ressurser samt innsats fra frivillige organisasjoner. Av humanitære grunner og på grunn av utviklingen innenfor internasjonal humanitær rett, bør Generalforsamlingen bekrefte den internasjonale normen Minekonvensjonen har skapt vedrørende antipersonellminer og forpliktelsene vedrørende minerydding og bistand til mineofre.

2.9 Situasjonen i Midtøsten/Palestina-spørsmålet

(Dagsordenspunkt 37 og 38)

Bakgrunn

FN har behandlet Midtøstenkonflikten helt siden Palestina-spørsmålet ble brakt inn for verdensorganisasjonen i 1947 av mandatmakten Storbritannia. 29. november 1947 vedtok Generalforsamlingen resolusjon 181 (delingsresolusjonen), som anbefalte opprettelsen av to stater, en jødisk og en arabisk, i mandatområdet Palestina. Jerusalem skulle ha internasjonal status. Jødene godtok resolusjonen, men araberne avviste den og erklærte krig da staten Israel ble opprettet 14. mai 1948.

Under krigen i 1967 okkuperte Israel Vestbredden, Gazastripen og Golanhøyden. Krigene i 1948 og 1967 førte til et stort antall palestinske flyktninger. En fredsavtale mellom Israel og Egypt i 1979 bidro til avspenning, men løste ikke den israelsk-palestinske kjernen i Midtøstenkonflikten.

I 1993 ble Prinsippklæringen om midlertidig palestinsk selvstyre undertegnet. Dette innebar at Israel og PLO anerkjente hverandre og innledet en fredelig politisk prosess, og palestinsk selvstyre ble innført for første gang. Siden 1993 har partene undertegnet en rekke avtaler innenfor begrensede felt. Israel og Jordan inngikk en fredsavtale i 1994.

Det gode samarbeidsklimaet mellom Israel og PLO ble imidlertid forsuret som følge av den israelske bosettingspolitikken, palestinske terroraksjoner mot israelske sivile og israelske grensestengninger i og rundt de palestinske områdene. Blant annet som følge av mangelen på en robust overvåkningsmekanisme sprakk tidsrammen for Oslo-avtalene i 1999, og de såkalte sluttstatusspørsmålene ble ikke løst (Jerusalems status, flyktningenes rett til tilbakevending, den palestinske statens grenser, israelske bosettinger og retten til naturressursene). Intensive forhandlinger på Camp David i USA i juli 2000 og i Taba i Egypt i årsskiftet 2000/2001 ga store framskritt, men ingen avtale.

28. september 2000 inntraff store sammenstøt mellom palestinske demonstranter og den israelske hæren, etter at Ariel Sharon, som senere ble statsminister, avla et besøk på Haram al Sharif, eller Tempelhøyden, som jødene kaller den. Dette var innledningen til «den andre intifadaen», som fortsatt pågår, og som har forhindret videre framgang i fredsprosessen.

sen. Ulike palestinske organisasjoner gjennomfører selvmordsbombinger og andre terroraksjoner mot israelere. Begrunnet med selvforsvarsbehov stenger Israel den palestinske befolkningen inne, har reokkupert deler av Vestbredden og Gazastripen, og angriper og likviderer palestinske terror-mistenkte i tett befolkede områder. Den israelske bosettingspolitikken i de okkuperte områdene og konstruksjonen av den israelske separasjonsbarrieren fortsetter.

Den palestinske administrasjonen og infrastrukturen er påført store skader under intifadaen. Den humanitære, sosiale og økonomiske situasjonen for palestinerne er svært alvorlig. Israel er inne i en dyp økonomisk krise. Både palestinere og israelere er traumatisert som følge av voldsbruken, og den gjensidige tilliten som ble bygd opp under Oslo-prosessen, er tynnslitt.

Den aktuelle situasjonen

Volden og stillstanden i fredsprosessen har stimulert de viktigste internasjonale aktørene, herunder FN, til handling. Sikkerhetsrådets resolusjon 1397 av mars 2002 fastslår for første gang «en visjon om en region der to stater, Israel og Palestina, lever side om side innenfor sikre og anerkjente grenser». USAs president George W. Bush sluttet seg til denne visjonen i juni 2002.

En «diplomatsk kvartett» bestående av FN, USA, EU og Russland har laget en helt ny fredsplan, kjent som «Veikartet for fred», som ble presentert for israelske og palestinske myndigheter 30. april 2003. Sikkerhetsrådet ga sin tilslutning til Veikartet i november 2003 i resolusjon 1515. Selv om iverksettingen av planen har stoppet opp og volden synes å fortsette, representerer Veikartet det største fredshåpet for israelere og palestinere siden intifadaen startet i september 2000. Hele det internasjonale samfunnet slutter opp om en gjenopptakelse av iverksettingen av Veikartet.

Norges holdning

Norge har i en årrekke arbeidet for å få til en fredelig og forhandlet løsning på konflikten i Midtøsten og har spilt en aktiv rolle siden Oslo-prosessen startet i 1992–1993. Norge slutter seg helhjertet til Veikartet for fred samt målet om en tostatsløsning på den israelsk-palestinske konflikten.

Norge mener at de israelske styrkene må stanse de militære aksjonene, trekke seg ut av de okkuperte områdene og respektere Sikkerhetsrådets resolusjoner og internasjonal humanitær rett. De palestinske myndighetene må på sin side gjøre sitt ytterste for å forhindre nye terroraksjoner, i tråd med anbefalingene i Veikartet, og videreføre økonomiske, politiske og rettslige reformer.

Norge er leder for giverlandsgruppen for palestinerne (AHLC – Ad Hoc Liaison Committee) og for observatørstyrken i Hebron (TIPH – Temporary International Presence in Hebron). Norge deltar også i det lokale reformarbeidet på palestinsk side og er en betydelig giver til palestinsk utvikling, humanitære tiltak og folk-til-folk-prosjekter.

2.10 NEPAD – New Partnership for Africa's Development

(Dagsordenspunkt 39)

2.10.1 NEPAD – gjennomføring og internasjonal støtte

(Dagsordenspunkt 39 a)

Bakgrunn

FN har hatt flere såkalte Afrika-initiativ de siste tjue årene. Felles for dem alle er at de i liten grad har hatt noen innvirkning på utviklingen på det afrikanske kontinentet. NEPAD er ikke et FN-initiativ, men resultat av et initiativ fra statsoverhodene i Algerie, Egypt, Nigeria, Senegal og Sør-Afrika. OAU (Organisation of African Unity) vedtok det strategiske ramme-programmet på sitt toppmøte i juli 2001.

OAU ble vedtatt omgjort til African Union (AU) sommeren 2002, og NEPAD er å betrakte som AUs sosioøkonomiske utviklingsplan. Det er opprettet et midlertidig sekretariat i Sør-Afrika, men det skal etter planen integreres i AUs sekretariat i Addis Abeba i Etiopia. NEPAD drives fram av reformvillige ledere, og det har vært viktig for toneangivende land i vest å gi sin støtte til NEPAD. Det har blant annet resultert i G8-landenes Africa Action Plan.

Den aktuelle situasjonen

Handlingsplanen til NEPAD har en tredelt strategi med tiltak for å skape betingelser for utvikling, reversere Afrikas marginalisering og mobilisere ressurser.

NEPAD skal ikke være en gjennomføringsorganisasjon, men være fasilitator, katalysator og forhandlingsforum for å styrke politisk lederskap, stimulere til regionalt samarbeid, fremme godt styresett og bidra til å øke landenes kapasitet til å delta i globale forhandlingsprosesser. Det er de enkelte landene som skal stå for gjennomføringen, eventuelt i samarbeid med de subregionale organisasjonene. Handlingsplanen stiller forventninger til bedret markedsadgang og ytterligere gjeldslette. Den stiller krav til givne om avbinding, forenkling, samordning og stabile ressursstrømmer, og om at de lar seg vurdere av en Review Mechanism (OECD/DAC-ECA).

Norges holdning

Det har vært viktig å understreke Norges støtte til NEPAD fordi prosessen betraktes som toneangivende for det som enkelte har kalt Afrikas renesanse. Prosessen styres av reformvillige afrikanske ledere og bør stimuleres. I motsetning til tidligere initiativer (som alle har sviktet) er NEPAD en prosess som drives fram og styres av afrikanske land. Norge vil støtte fredsbyggende initiativer i Afrika, som for eksempel utvikling av institusjoner og kompetanse for å hindre konflikt, i tråd med agendaen til NEPAD.

Norge har forventninger til at NEPAD kan være med på å realisere Afrikas potensial ved å konsolidere demokrati og fremme godt styresett, fred og trygghet og respekt for menneskerettighetene. Norge har også forventninger til den såkalte African Peer Review Mechanism (APRM), hvor afrikanske land selv vil foreta gjennomgang av enkeltlandenes utvikling. Mekanismen er et modig og nyskapende tiltak på det afrikanske kontinentet.

2.10.2 Årsaker til konflikter og fremme av fred og utvikling i Afrika

(Dagsordenspunkt 39 b)

Bakgrunn

Situasjonen i den delen av Sentral-Afrika som kalles Great Lakes-regionen (Den demokratiske republikken (DR) Kongo, Burundi og Rwanda), er preget av konflikter, svake og labile statsdannelser og en alvorlig humanitær situasjon. Regionen har et stort antall flyktninger og internflyktninger, og man antar at mellom to og tre millioner mennesker har mistet livet som direkte eller indirekte følge av de ulike konfliktene. Det har også foregått utstrakte brudd på menneskerettighetene og internasjonal humanitær rett.

I **DR Kongo** ble en overgangsregjering innsatt i 2003 etter lange forhandlinger. Joseph Kabila er fortsatt president, og de fire visepresidentene representerer partene som tidligere var i konflikt. Det er fremdeles betydelige problemer i Øst-Kongo, hvor regjeringen ennå ikke har reell kontroll. FNs styrke (MONUC) har overtatt etter EU-styrkene. Med utvidet mandat og økt fokus på problemene i øst er MONUC blitt en langt mer effektiv organisasjon med økt respekt. MONUC vil også, som høyeste FN-organ i landet og med betydelige logistikkressurser, spille en hovedrolle i forberedelsene til valget, som etter planen skal finne sted i 2005. Den humanitære og sikkerhetsmessige situasjonen i store deler av Øst-Kongo er fremdeles svært vanskelig, med mye brutal vold overfor sivilbefolkningen.

Inngåelsen av en fredsavtale mellom regjeringen i **Burundi** og den viktigste opprørsgrupperingen i 2003 økte håpet om en fredelig utvikling i landet etter mer enn ti års borgerkrig. Overgangsregjeringens periode går nå mot slutten, og det legges opp til valg i november 2004. Forhandlinger pågår med opprørsgruppen FNL, som fortsatt er en trussel mot fredsprosessen. Tilstedeværelsen av AUs fredsstyrke, African Mission in Burundi (AMIB), utgjør en viktig faktor for muligheten til å stabilisere landet. Etter Kofi Annans anbefaling forventes det at AMIB gjøres om til en FN-ledet operasjon. Det store antallet interne og eksterne flyktninger er en stor utfordring. Det anslås at om lag 1,2 millioner mennesker er berørt.

Rwanda har siden folkemordet i 1994 gjenopprettet stabilitet og sikkerhet, men har likevel store utfordringer både nasjonalt og regionalt.

I 2003 ble en ny grunnlov vedtatt i en folkeavstemning, og det ble avholdt president- og parlamentsvalg. Regjeringen har imidlertid blitt kritisert for sin sterke kontroll over befolkningen, mangelen på demokratisk utvikling, undertrykkelsen av opposisjonen og sitt engasjement i DR Kongo.

På Afrikas horn brøt det ut krigshandlinger mellom **Etiopia** og **Eritrea** i mai 1998, og den drøyt to år lange krigen førte til store tap på begge sider. En fredsavtale ble underskrevet i Alger i desember 2000, og det ble etablert en FN-styrke, UNMEE, som skulle overvåke grenseområdene mellom de to landene. Ifølge avtalen forpliktet begge parter seg til å godkjenne en uavhengig grensekommisjons (EEBC) avgjørelse om hvor grensen mellom de to landene skal gå. EEBCs kjennelse kom i april 2002, og den fysiske demarkeringen av grensen skulle ha vært påbegynt høsten 2003. Etiopia har imidlertid avvist 15 prosent av kjennelsen, noe som har brakt fredsprosessen til stillstand. Eritrea avviser en delvis demarkering av grensen og ønsker heller ikke politisk dialog før grensen demarkeres i henhold til grensekommisjonens avgjørelse.

I **Somalia** førte sammenbruddet av Siad Barres regime i 1991 til en klanbasert borgerkrig. Bare nordvest i landet har det vært fred, stabilitet og en rudimentær administrasjon siden midten av 90-tallet. I 1992 foretok USA en humanitær intervensjon i Somalia, som etter hvert ble støttet opp med FN-mandat gjennom UNOSOM 1 og 2. Etter at amerikanske soldater ble drept i Mogadishu, trakk imidlertid USA seg ut, og hele FN-operasjonen opphørte i 1995. I alt 13 forskjellige fredsprosesser har mislyktes. Lengst kom den djiboutiskledede Arta-prosessen i 2000, som førte til dannelsen av Transitional National Government of Somalia (TNG). TNG ble internasjonalt anerkjent, men klarte aldri å etablere kontroll over annet enn deler av hovedstaden. Høsten 2002 åpnet den 14. nasjonale fredskonferansen i Kenya. I januar 2004 ble fredskonferansens fase II avsluttet. Viktige utestående spørsmål etter dette er utnevning av overgangsregjering og overgangsparlament i Somalia.

Sierra Leone har vært åsted for noen av de verste og mest omfattende brudd på menneskerettighetene i verden det siste tiåret. FN-operasjonen UNAMSIL har vært en av de mest kostbare i FNs historie. Etter avtalen om våpenhvile i Abuja i 2000 har de involverte partene med president Kabbah i spissen arbeidet for en demokratisering av landet. Et viktig skritt har vært demobilisering av tidligere soldater, en prosess som ble formelt avsluttet i januar 2002. En spesialdomstol ble opprettet i januar, og presi-

dent- og parlamentsvalg ble avholdt i mai 2002. Meneskerettighetssituasjonen er blitt bedret etter krigens slutt.

Liberia ble pålagt sanksjoner fra FN i 2001. Sanksjonene omfatter våpen- og diamantembargoer og reiseforbud for enkeltpersoner i statsadministrasjonen. Som en følge av våpenhvileavtalen i Accra ble tidligere president Charles Taylor tvunget til å gi fra seg makten i august 2003, og en overgangsregjering der også de stridende partene er med, ble dannet. Overgangsregjeringen er ledet av Gyudeh Bryant og skal styre landet fram til de planlagte valgene i oktober 2005. Sikkerheten forbedres stadig, ettersom UNMIL har om lag 15 000 personer utplassert i de mest sentrale områdene. DDRR-programmet er i gang, og avvæpningen har så langt fungert tilfredsstillende, men de humanitære behovene er fortsatt enorme.

Konflikten i **Elfenbenskysten** reflekterer motsetninger mellom det kristne sør og det muslimske nord og mellom opprinnelige ivorianere og arbeidsinnvandrere. Fredsslutningen i Paris i slutten av januar 2003 (Marcoussis-avtalen), der opprørerne skulle integreres i regjeringen, har møtt stor folkelig motstand i Abidjan. Sterke krav fra Frankrike (som har tropper i landet), FN og ECOWAS om å gjennomføre fredsavtalen har likevel gjort det mulig å oppnå enighet om en samlingsregjering, som riktignok sliter med store startvansker. ECOWAS har nå etablert en større styrke i landet, som sammen med Frankrike skal overvåke våpenhvilen. Den politiske krisen og en de facto todeling av landet har ført til nedgang i økonomisk vekst de to siste årene. Bretton Woods-institusjonene og giverlandene har for tiden suspendert det meste av sin støtte til landet, men står klare til å gjenoppta samarbeidet når freds- og forsoningsarbeidet viser konkrete, bindende resultater.

Den aktuelle situasjonen

FNs generalsekretær presenterte høsten 1998 en rapport om bakgrunnen for konflikter i Afrika. Her skisseres det hvordan det internasjonale samfunnet kan bidra til å fremme varig fred og utvikling i Afrika. Rapporten trekker fram tre faktorer som må være på plass om arbeidet skal lykkes:

- 1) En klar forståelse av de underliggende politiske, sosiale og økonomiske årsakene til konflikten
- 2) En politisk vilje til å handle, både fra de afrikanske landenes og det internasjonale samfunnets side

3) Tilstrekkelige ressurser til å møte de mange og kostnadskrevede utfordringene

Generalforsamlingen besluttet høsten 1999 at det skulle nedsettes en arbeidsgruppe for å fremme anbefalinger for gjennomføring av rapporten. Denne gruppen la fram sine anbefalinger under Generalforsamlingen høsten 2000.

Norges holdning

Reduksjon av fattigdom er en av de største utfordringene i Afrika og er avgjørende for politisk stabilitet, økonomisk utvikling og regional og global sikkerhet. For å lykkes med denne enorme oppgaven må noen sentrale faktorer være til stede: Flere ressurser må kanaliseres til sosiale sektorer som grunnutdanning og primærhelse. Det må skapes stabile politiske forhold og legges til rette for bærekraftig økonomisk vekst. Dette er også områder det ble lagt vekt på i målene som ble vedtatt i Tusenårserklæringen høsten 2000. I de senere årene synes tendensen til redusert bistand å ha snudd. Monterrey- og Johannesburg-konferansene i 2002 har begge vært med på å bidra til dette. Samtidig har mange av de afrikanske landene selv tatt et fastere grep om egen utvikling ved å vedta planer for fattigdomsreduksjon med sterkt fokus på utviklingen av både sosial og økonomisk sektor. NEPAD-initiativet (New Partnership for Africa's Development) er ytterligere et ledd i denne utviklingen. Norge er positiv til initiativet og mener dette kan bidra til å realisere Afrikas potensial. Denne vurderingen skyldes ikke minst initiativets fokus på områder vi i økende grad legger vekt på i vårt samarbeid med afrikanske land, nemlig demokrati, godt styresett, fred og respekt for menneskerettigheter.

Det må også være de afrikanske landenes ansvar å arbeide for og sikre en fredelig utvikling på kontinentet. Selv om det fremdeles er dype og alvorlige konflikter i flere land og områder i Afrika, har det de senere år vært lyspunkter, både i forhold til utviklingen av fredsprosessen i DR Kongo og avslutningen av borgerkrigen i Angola. Det internasjonale samfunnet må imidlertid bidra til økt samarbeid om fredsbevarende operasjoner og konfliktforebygging. Fra norsk side har vi understreket at det internasjonale samfunnets rolle primært vil være å styrke og støtte de fredsinitiativene som kommer fra regionale og subregionale organisasjoner i

Afrika. I den forbindelse legger vi særlig vekt på den rolle Den afrikanske union (AU) og subregionale organisasjoner kan spille på alle nivåer i konfliktløsningen. Vi vil også støtte fredsbyggende initiativer i Afrika, som utvikling av institusjoner og kompetanse for å hindre konflikter, i tråd med NEPADs agenda.

2.11 Havrettsspørsmål

(Dagsordenspunkt 50)

2.11.1 Havene og havretten

(Dagsordenspunkt 50 a)

Bakgrunn

FNs havrettskonvensjon av 1982 (HRK) utgjør den overordnede rettslige ramme for alle nasjonale, regionale og internasjonale tiltak i marin sektor. Fra og med HRKs ikrafttredelse i 1994 har Generalforsamlingen hatt en årlig behandling av gjennomføringen av HRK og andre aktuelle spørsmål på havrettsområdet. De anbefalinger Generalforsamlingen gir, er retningsgivende både for stater og for hele FN-systemet. Behandlingen er basert på en årlig rapport lagt fram av FNs generalsekretær i henhold til HRK art. 319. Rapporten er et omfattende dokument som bygger på innspill fra hele FN-systemet, og gir en oversikt over alle sider ved marin aktivitet. Her integreres både rettslige, økonomiske, sosiale og miljømessige spørsmål.

For å legge forholdene til rette for behandlingen av havrettsspørsmål under Generalforsamlingen, ble det under 54. generalforsamling (RES 54/33) opprettet en uformell konsultativ prosess om hav og havrettsspørsmål, som skal bidra til en mer effektiv, konkret og målrettet havrettsdebatt under Generalforsamlingen. Den inkluderer ikke bare statlige aktører og internasjonale organisasjoner, men også frivillige organisasjoner, det sivile samfunn for øvrig, forskningsmiljøer og andre eksperter utenfor FN-systemet. Prosessen ble etablert som en prøveordning med årlige møter og ble under 57. generalforsamling besluttet videreført for ytterligere tre år fram til FNs 60. generalforsamling.

Den aktuelle situasjonen

Generalforsamlingens behandling av havrettsspørsmål er en sentral arena for profileringen av Norge som ressursnasjon med viktige interesser på det marine området. HRK er blant de mest omfattende konvensjoner som noen gang er blitt forhandlet fram i FNs regi, og er av sentral betydning for Norge når det gjelder oljeutvinning, fiske, skipsfart og sikkerhetspolitiske interesser. Generalforsamlingen er det viktigste globale forum for debatt på det marine området.

HRK representerer en harmonisering av til dels kryssende hensyn og er et kompromiss mellom forskjellige interessegrupper. I den senere tid har en sett flere forsøk på å gjenåpne noen av de kompromisser konvensjonen representerer. Likeledes har debattene om sentrale prinsipper for bevaring og forvaltning av de levende ressursene i havet blitt betydelig tilspisset og polarisert. Forhandlingene om den generelle havrettsresolusjonen har på denne bakgrunn vært vanskelige de seneste årene. Det er tydelig at resolusjonen omhandler spørsmål der mange stater har klare politiske agendaer, og det kan ofte være stor avstand mellom de ulike agendaene. I grove trekk kan man si at det er et hovedskille mellom stater med en tilnærming som er klart rettet mot ressursutnyttelse, og stater med en tilnærming som er klart rettet mot bevaring av det marine miljø. Generelt er bevarings- og miljøspørsmål blitt mer sentrale de siste årene. Under 58. generalforsamling ble det blant annet besluttet å etablere en global mekanisme for evaluering av det marine miljø.

Norges holdning

En styrking og utvikling av HRKs system som den overordnede rettslige ramme for alle tiltak i marin sektor vil være et hovedhensyn fra norsk side også i det videre arbeidet med havrettsspørsmål. Et sentralt element er å arbeide for at konvensjonens regler respekteres på alle nivåer. Det anses som viktig å oppmuntre til at statspraksis i forbindelse med tradisjonelle havrettsområder utvikler seg i samsvar med HRKs bestemmelser, blant annet i FNs særorganisasjoner og i de regionale fiskerierorganisasjonene. Fra norsk side er det et hovedpoeng å arbeide for og bidra til at HRKs bestemmelser gjennomføres og respekteres, og at man unngår alternative løsninger og prosesser som går på tvers av disse bestemmelsene. I denne sammenheng er

det også et hovedanliggende for Norge at utviklingsland og små øystater blir satt i stand til å utnytte de rettigheter de gis gjennom HRK.

Norge tar sikte på fortsatt å opptre som en vesentlig premissleverandør under resolusjonsforhandlingene. Fra norsk side blir det lagt stor vekt på at man i resolusjonen finner en riktig balanse mellom ressursforvaltning og miljøinteresser. Videre vil man fra norsk side videreføre et klart bistandspolitisk engasjement under forhandlingene.

2.11.2 Bærekraftig fiskeriforvaltning

(Dagsordenspunkt 50 b)

Bakgrunn

Fiskeriforhandlingene i Generalforsamlingen har fra og med 58. generalforsamling blitt betydelig rasjonalisert ved at man nå behandler alle fiskerispørsmål samlet i én resolusjon om bærekraftig fiskeriforvaltning. Overgangen til kun én resolusjon vedrørende fiskerispørsmål ble utløst av at FN-avtalen om fiske på det åpne hav av 1995 endelig trådte i kraft 11. desember 2001.

Norge ratifiserte FN-avtalen allerede 30. desember 1996 som en av de aller første statene. Fra norsk side arbeidet man aktivt for at avtalen skulle tre i kraft så raskt som mulig, da avtalen samlet sett må anses å representere et internasjonalt gjennombrudd i arbeidet for forsvarlig forvaltning av vandrende og langtmigrerende fiskebestander. Avtalen supplerer FNs havrettskonvensjon og gir en folkerettslig ramme for framtidige bevarings- og forvaltningsregimer. Den får i hovedsak bare anvendelse på det åpne hav. Det bærende prinsipp i avtalen er kravet om samsvar mellom forvaltningen av fiskeriressursene på det åpne hav og i tilgrensede nasjonale farvann. Fiskeriforvaltningen på det åpne hav skal ta hensyn til kyststatens forvaltningstiltak og ikke undergrave disse, og sonetilhørigheten for bestanden skal være et sentralt kriterium for hvor mye som kan fiskes på det åpne hav.

Den aktuelle situasjonen

Det må forventes et fortsatt sterkt fokus på bekjempelse av IUU-fiske (ulovlig, ikke-rapportert og uregulert fiske). Resolusjonsforhandlingene vil

for øvrig naturligvis bli preget av at man fremdeles er i en tidlig fase etter at FN-avtalen om fiske på det åpne hav trådte i kraft. Fokus vil fortsatt i stor grad bli rettet mot gjennomføringen av avtalen. Etter avtalens ikraft-tredelse er det et hovedanliggende å sikre at praksisen i de ulike regionale fiskeriforvaltningsorganisasjonene er i samsvar med avtalens bestemmelser. Et annet hovedanliggende blir å oppmuntre og legge til rette for at det etableres nye regionale fiskeriforvaltningsorganisasjoner i samsvar med FN-avtalen, i relevante internasjonale havområder som til nå ikke er dekket av slike tiltak.

Det finnes en rekke såkalte fjernfiskenasjoner som ikke har sluttet seg til FN-avtalen. Flere av disse viser uvilje til å følge avtalen og de prinsipper den knesetter. I tillegg til disse finnes det flere stater som tilkjenner seg dels uklare synspunkter når det gjelder internasjonalt samarbeid om ansvarlige fiskerier og andre sentrale havrettslige spørsmål. Det kan således ikke utelukkes at det fortsatt vil komme forsøk på og krav om revisjon av FN-avtalen.

Norges holdning

Etter norsk syn er det av stor betydning at Generalforsamlingen opprettholder en veiledningsfunksjon overfor FN-systemet når det gjelder fiskerispørsmål av global betydning, og at dette ikke utelukkende overlates til spesialiserte organer som ikke har samme politiske kontroll som Generalforsamlingen.

Norge tar sikte på fortsatt å være en vesentlig premissleverandør under fiskeriresolusjonsforhandlingene. Bekjempelse av IUU-fiske i soner under nasjonal jurisdiksjon og på det åpne hav er etter norsk oppfatning avgjørende for å sikre en forsvarlig ressursforvaltning. Det vil videre legges stor vekt på behovet for en balansert tilnærming mellom negative faktorer som forurensning og overbeskatning og en videreutvikling av bærekraftig og økosystembasert forvaltning av marine ressurser.

Fra norsk side vil en legge særlig vekt på å styrke grunnlaget for alminnelig oppslutning om FN-avtalen om fiske på det åpne hav, som har møtt motstand fra en rekke store fjernfiskenasjoner. I denne sammenheng vil man også videreføre Norges klare bistandspolitiske engasjement for å hjelpe utviklingsland til å implementere FN-avtalen og nyttiggjøre seg de muligheter avtalen gir.

2.12 Den internasjonale domstolen for det tidligere Jugoslavia (ICTY)

(Dagsordenspunkt 52)

Bakgrunn

Jugoslaviadomstolen (ICTY) ble etablert av Sikkerhetsrådet i 1993 (resolusjon 827). Domstolens mandat er å straffeforfølge personer som er ansvarlige for folkemord, forbrytelser mot menneskeheten og krigsforbrytelser begått i det tidligere Jugoslavia etter 1. januar 1991. Domstolen har sete i Haag, Nederland, og dens hovedanklager er Carla del Ponte fra Sveits. Amerikaneren Theodor Meron er domstolens president.

Den aktuelle situasjonen

Gjennom en gradvis innføring av vedtatte reformer har domstolens aktivitet økt, både med hensyn til antall arrestasjoner, avsagte dommer og påbegynte rettssaker. I 2003 fikk tilleggsdommerne også adgang til å sitte i forundersøkelseskammeret i sin utnevnellesperiode. Domstolen gjennomfører nå seks rettssaker parallelt i første instans og har aldri arbeidet så effektivt som nå. Domstolens slutføringsstrategi, som blant annet innebærer overføring av saker som involverer mellomledere, til nasjonale domstoler, skal bidra til at ICTY kan konsentrere seg om de hovedansvarlige. Slik overføring forutsetter oppbygging av nasjonale rettssystemer basert på demokratiske prinsipper. Ifølge domstolens president vil domstolen kunne fullføre rettssakene for alle personer i dens varetekt innen 2008. Imidlertid er det ikke mulig å fullføre rettssakene mot eventuelle nye tiltalte innen denne fristen. Domstolen møter fremdeles samarbeidsproblemer med stater i det tidligere Jugoslavia, særlig når det gjelder utlevering av tiltalte.

Norges holdning

Norge har aktivt støttet etableringen av og arbeidet i ICTY, som spiller en viktig rolle i det langsiktige forsonings- og gjenoppbyggingsarbeidet i det tidligere Jugoslavia. Norge er en av ti stater som har inngått en soningsavtale med domstolen, og man har gjennomført en lovgivning som fullt ut

gjør Norge i stand til å samarbeide med og yte assistanse til domstolen. Norge har støttet domstolens outreach-program, som ved å bringe rettsoppgjøret nærmere folket bidrar til økt kunnskap om, forståelse for og oppslutning om domstolens rolle. Fra norsk side vil man fortsatt arbeide for at domstolen sikres tilstrekkelige ressurser og gode arbeidsforhold, slik at den kan få fullført sitt mandat innen rimelig tid.

2.13 Den internasjonale domstolen for Rwanda (ICTR)

(Dagsordenspunkt 51)

Bakgrunn

Den internasjonale straffedomstolen for Rwanda (ICTR) ble etablert av FNs sikkerhetsråd i 1994 (resolusjon nr. 955). Domstolens mandat er å straffeforfølge dem som begår alvorlige brudd på internasjonal humanitærrett i Rwanda, samt rwandiske borgere som er ansvarlige for slike brudd i nabolandene, i perioden 1. januar–31. desember 1994. I september 2003 utløp mandatet til Carla del Ponte fra Sveits som hovedanklager for både Rwanda- og Jugoslavia-domstolen. Sikkerhetsrådet endret vedtektene og bestemte at de to domstolene ikke lenger skulle ha felles anklager, og Hassan Bubacar Jallow fra Gambia ble utnevnt til hovedanklager for ICTR. Domstolen har sitt sete i Arusha, Tanzania. Den norske lagdommeren Erik Møse har vært dommer ved domstolen siden 1999 og domstolens president siden mai 2003.

Den aktuelle situasjonen

Domstolen har aldri arbeidet så effektivt som nå. Rettssaker gjennomføres i de tre domskamrene parallelt. Som følge av en vedtektsendring i 2003 kan totalt ni tilleggsdommere (dommere som tilkalles ved behov) sitte i domskamrene til enhver tid (tidligere var det kun fire), og de kan også sitte i forundersøkelseskammeret i sin utnevnellesperiode. Domstolen møter fremdeles samarbeidsproblemer med rwandiske myndigheter, særlig når det gjelder utlevering av tiltalte.

Norges holdning

Norge har aktivt støttet etableringen av og arbeidet i ICTR, som spiller en viktig rolle i det langsiktige forsonings- og gjenoppbyggingsarbeidet i regionen. Norge har tilbudt seg å ta imot domfelte til soning her i landet og har gjennomført en lovgivning som fullt ut gjør oss i stand til å samarbeide med og yte assistanse til domstolen. Norge har støttet domstolens outreach-program, som ved å bringe rettsoppgjøret nærmere folket bidrar til økt kunnskap om, forståelse for og oppslutning om domstolens rolle. Fra norsk side vil man fortsatt arbeide for at domstolen sikres tilstrekkelige ressurser og gode arbeidsforhold, slik at den kan få fullført sitt mandat innen rimelig tid.

2.14 Afghanistan-spørsmålet

(Dagsordenspunkt 27)

Bakgrunn

Okkupasjon og borgerkrig har avløst hverandre i Afghanistan siden slutten av 1970-årene. Fra 1996 styrte den sterkt konservative islamske Taliban-bevegelsen det meste av landet. Lederne i bevegelsen hadde nære forbindelser til Osama bin Laden og hans organisasjon al-Qaida. Da det ble funnet bevis for at al-Qaida sto bak attentatene i USA 11. september 2001, ble Afghanistan gjenstand for verdens oppmerksomhet. De allierte, ledet av USA og med mandat fra Sikkerhetsrådet, bombet Talibans og al-Qaidas baser. Taliban-regimet falt i november 2001. I henhold til en avtale som ble undertegnet i Bonn i desember samme år mellom diverse afghanske grupperinger og under FNs ledelse, ble det innsatt en interimadministrasjon under ledelse av Hamid Karzai. Under et ekstraordinært Loya Jirga (Storråd) i juni 2002 ble Karzai valgt til president, og en overgangsregjering (Afghanistan Transitional Authority – ATA) ble utnevnt. Et Loya Jirga vedtok en ny afghansk grunnlov i januar 2004.

Det antas at Afghanistan står for om lag 90 prosent av råmaterialet til den heroinen som kommer til Europa. Forsøkene på å begrense produksjonen har hittil hatt liten virkning.

Menneskerettighetssituasjonen i Afghanistan er bekymringsfull, særlig med hensyn til jenters og kvinners rettigheter. Omfanget av overgrepene er

blitt mindre siden Taliban-regimets fall. Kvinner kan i utgangspunktet nå ta lønnet arbeid, og jenter tillates å gå på skole, men det er store forskjeller mellom situasjonen for kvinner og jenter i byene, primært Kabul, og på landsbygda.

Den aktuelle situasjonen

Sikkerhetssituasjonen i Afghanistan utgjør den største trusselen mot en fortsatt positiv utvikling. FN og frivillige organisasjoner har måttet stanse sin virksomhet i flere områder, og et betydelig antall sivile hjelpearbeidere, primært afghanere, har mistet livet. Arbeidet innen sikkerhetssektoren – som omfatter oppbygging av en nasjonal hær og et sivilt politi, reform av justissektoren og demobilisering av væpnede grupper – er en sentral oppgave for overgangsregjeringen. En hovedutfordring vil være å få kontroll over krigsherrer og regionale ledere som motarbeider de sentrale myndighetene. Dette gjelder også arbeidet for å bekjempe den voksende narkotikaøkonomien som truer stabiliteten i Afghanistan og i regionen som helhet. Narkotikaproduksjon- og smugling er en viktig inntektskilde for krigsherrene og andre destabiliserende elementer. Krigshandlingene mot gjenværende Taliban- og al-Qaida-elementer fortsetter under koalisjonens ledelse. NATO har overtatt ledelsen av den internasjonale sikkerhetsstyrken, ISAF, som skal bistå afghanske myndigheter i å trygge sikkerheten i Kabul-området og øvrige deler av landet. Etablering av militære stabiliseringsteam (PRT) i distriktene skal bidra til økt sikkerhet og styrke sentralmyndighetenes autoritet utenfor Kabul. Afghanistan er i dag blitt NATOs viktigste operasjonsområde. Afghansk økonomi, med unntak av narkotikaproduksjonen, er fortsatt svært svak, og landet vil være avhengig av internasjonal støtte i mange år framover. Man begynner å se resultater av gjenoppbyggingen; den humanitære situasjonen er gradvis blitt bedret, men det er fortsatt store udekkede behov. I henhold til Bonn-avtalen skulle nasjonale valg avholdes medio 2004. For å sikre frie og rettferdige valg må den generelle sikkerhetssituasjonen bedres. Valgene er blitt utsatt til september 2004.

Norges holdning

Etter 11. september 2001 har norsk bistand til Afghanistan holdt seg på et høyt nivå. Fra 2004 er Afghanistan blitt et nytt samarbeidsland i utviklings-

sammenheng. Norsk bistand til Afghanistan har som mål å bidra til fred og bærekraftig utvikling, der fattigdomsbekjempelse står sentralt. Norge har lovet minst 1100 millioner kroner i overgangs- og langsiktig støtte til Afghanistan for perioden 2004–2008. I tillegg vil en gi humanitær støtte etter behov. Fra norsk side har man understreket betydningen av afghansk eierskap i gjenoppbyggingsprosessen og av at ansvaret for koordinering av bistanden blir ledet av afghanske myndigheter. Norge har videre framholdt betydningen av FNs innsats, som skjer i nært samarbeid med afghanske myndigheter. En stabil sikkerhetssituasjon kan på sikt kun garanteres av afghanerne selv, men det internasjonale samfunnet må bistå afghanske myndigheter i dette arbeidet. Et sentralt element vil være bekjempelse av narkotikahandelen. Norske styrker har deltatt i koalisjonsstyrkenes operasjoner mot Taliban og al-Qaida. I dag bidrar Norge til ISAF-styrkene i Kabul og vil også delta i et nytt britiskledet stabiliserings-team i Nordvest-Afghanistan. Fra norsk side har man understreket viktigheten av en rolleavklaring mellom militære og sivile aktiviteter. Varig fred i Afghanistan er avhengig av et godt forhold til nabolandene, der alle parter respekterer prinsippet om ikke-innblanding. Fra norsk side støtter man opp om forberedelsene til frie og rettferdige valg og arbeidet for å styrke menneskerettighetssituasjonen i landet, inkludert kvinners og barns rettigheter. Norge har et langsiktig perspektiv på sitt engasjement i Afghanistan og har påpekt viktigheten av at FN og det internasjonale samfunnet følger opp sine løfter og ikke mister fokus på Afghanistan. En norsk ambassade ble opprettet i Kabul i 2001.

2.15 Situasjonen i Mellom-Amerika

(Dagsordenspunkt 26)

Bakgrunn

Med inngåelsen av fredsavtalene i Guatemala i desember 1996 ble den siste og mest langvarige konflikten i Mellom-Amerika brakt til opphør. FN-sendelaget MINUGUA ble opprettet for å overvåke gjennomføringen av fredsavtaleverket. Etter en vellykket demobilisering av de stridende ble MINUGUAs militære komponent avviklet. MINUGUAs mandat ble under den 58. generalforsamlingen forlenget til 31. desember 2004.

Fredsavtaleverket i Guatemala er uten tvil det mest omfattende i sitt

slag i regionen. Mens selve de krigsavsluttende delene ble tilfredsstillende gjennomført, gjenstår ennå mye med hensyn til de delene av avtaleverket som gjelder sosioøkonomiske spørsmål og urfolks rettigheter.

Den aktuelle situasjonen

Det er nå fred i hele regionen. De konfliktene som var bakgrunn for resolusjonen, er forlenget avsluttet. Behandlingen av resolusjonen har derfor etter hvert fått et rituelt preg. Situasjonen i regionen rettferdiggjør neppe et eget dagsordenspunkt om Mellom-Amerika.

Norges holdning

Det var hovedsakelig økonomiske og sosiale årsaker som lå til grunn for konfliktene i Mellom-Amerika. Bistand fra FN og aktiv medvirkning fra det internasjonale samfunnet, herunder Norge, bidro i stor grad til å bringe de væpnede konfliktene til opphør. I dag er Norge aktivt med i konsolideringsarbeidet som foregår for å sikre gjennomføringen av de fredsavtalene som er inngått. I Guatemala er det gitt politisk så vel som finansiell støtte til gjennomføringen av både selve forhandlingsprosessen og fredsavtalene. I perioden 1997–2000 utgjorde norsk bistand til Guatemala om lag 100 millioner kroner per år, mens plantallene nå er cirka 80 millioner kroner per år. Gjennom regionbevilgningen for Mellom-Amerika yter Norge også bistand til Nicaragua og til regionale prosjekter som kommer flere av landene til gode.

2.16 USAs embargo mot Cuba

(Dagsordenspunkt 29)

Bakgrunn

USAs handelsrestriksjoner mot Cuba ble innført allerede på 1960-tallet. Etter at bistanden fra og handelen med det tidligere Sovjetunionen falt bort, ble den økonomiske situasjonen sterkt forverret. Begrensede markedsreformer ble gjennomført, men disse ble ikke ledsaget av politiske reformer. De amerikanske handelsrestriksjonene ble ytterligere skjerpet gjennom den såkalte Helms–Burton-loven i 1996. Loven kan også ramme

tredjelandsselskaper som foretar investeringer på Cuba (i konfiskert amerikansk eiendom), eller som videreselger amerikanske produkter til Cuba eller omvendt. Handelsrestriksjonene er blitt myket noe opp, blant annet med tillatelse til charterflyginger. Etter store orkanskader på Cuba høsten 2001 tillot Bush-administrasjonen at Cuba fikk kjøpe landbruksprodukter i USA.

Den aktuelle situasjonen

Handelsrestriksjonene opprettholdes også under Bush-administrasjonen, men denne administrasjonen har, i likhet med den forrige, suspendert enkelte deler av Helms–Burton-loven som rammer tredjeland. I mai 2004 la den amerikanske regjeringen fram en tiltakspakke som ytterligere skal vanskeliggjøre amerikanske borgeres kontakt med Cuba. De fleste andre land i Amerika og Europa, herunder Norge, har normale kommersielle og diplomatiske forbindelser med Cuba. Dette reflekteres også i avstemningsresultatet over resolusjonen om opphevelsen av USAs embargo. Under den 58. generalforsamlingen var stemmetallene 179–2–3.

I offisiell cubansk språkbruk er det de amerikanske handelsrestriksjonene som er årsaken til Cubas problemer. Menneskerettighetssituasjonen er snarere forverret enn forbedret, og Cuba er fortsatt gjenstand for behandling i FNs menneskerettighetskommisjon.

Norges holdning

Norge anser på prinsipielt grunnlag at det bør skilles mellom sanksjoner som er vedtatt av det internasjonale samfunnet gjennom FN, og ensidige straffetiltak fra individuelle stater. Siden 1993 har Norge derfor stemt for resolusjonen i FN, som tar avstand fra den amerikanske embargoen mot Cuba. Norge tar imidlertid avstand fra bruddene på menneskerettighetene og mangelen på demokrati på Cuba og støtter derfor resolusjoner i FNs organer som kritiserer dette. Norge var således medforslagsstiller til Cubaresolusjonen under FNs menneskerettighetskommisjons sesjon våren 2004. Norge er samtidig av den oppfatning at veien til reformer går gjennom kontakt og samarbeid med cubanerne og ikke gjennom isolasjon. Norge og Cuba hadde i noen år en dialog om menneskerettigheter, men denne ble suspendert fra cubansk side i 2000. I 2003 påtalte Norge overfor

cubanske myndigheter de bruddene på menneskerettighetene som ble begått i forbindelse med massearrestasjoner av opposisjonelle og henrettelsene av tre båtkapreere etter en summarisk rettergang uten appellmuligheter. Norge gjenåpnet sin ambassade i Havana i 2001.

2.17 Kypros-spørsmålet

(Dagsordenspunkt 30)

Bakgrunn

Kypros var inntil 1960 en britisk koloni. Øya ble erklært selvstendig republikk i august 1960 med Storbritannia, Hellas og Tyrkia som garantister. Det ble utarbeidet en grunnlov som skulle sikre proporsjonal representasjon for den tyrkisk-kypriotiske og den gresk-kypriotiske befolkningen. En rekke sammenstøt og kamphandlinger mellom de gresk- og tyrkisk-kypriotiske befolkningsgruppene fant sted på Kypros i lang tid før og etter selvstendigheten. Greske, tyrkiske og britiske styrker ble utstasjonert, men sammenstøtene mellom befolkningsgruppene vedvarte. Urolighetene tilspisset seg i 1963, og som en respons på dette opprettet FNs sikkerhetsråd en fredsbevarende styrke (UNFICYP) på cirka 7000 personer. Denne styrken er fremdeles til stede, og dens mandat fornyes av FNs sikkerhetsråd hver sjette måned. Generalsekretæren oppnevnte samtidig en personlig representant for å mekle mellom folkegruppene. Etter gjentatte overgrep mot den tyrkisk-kypriotiske befolkningen og et mislykket greskledet kupp i 1974, intervenerte Tyrkia og okkuperte den nordlige delen av øya. I 1983 ble The Turkish Republic of Northern Cyprus (TRNC) offisielt erklært som selvstendig stat. Republikken er ikke internasjonalt anerkjent, unntatt av Tyrkia. FNs sikkerhetsråd tok sterk avstand fra forsøket på statsdannelse.

I perioden fra 1963 og framover har det funnet sted en lang serie med drøftelser mellom partene under FNs ledelse. Ved siden av FN har USA og Storbritannia vært aktive i meklingsprosessen. Hellas og Tyrkia har også spilt avgjørende roller. De mest sentrale spørsmålene i Kypros-konflikten er de forfatningsmessige og territoriale spørsmålene. De berører i første rekke sikkerhetsgarantier, eiendomsrett, flyktningproblemet og uenighet knyttet til den utøvende føderale myndighet. En løsning på Kypros-konflikten må være en som også Tyrkia og Hellas kan akseptere.

FNs spesialutsending førte samtaler med partene i 1994 og i 1997 uten at det kom til reelle forhandlinger. EUs beslutning om å gi Tyrkia kandidatstatus under toppmøtet i Helsinki i desember 1999 ga håp om en løsning på Kypros-spørsmålet. Samtidig styrket tilnærmingen mellom Hellas og Tyrkia ytterligere håpet i regionen om en løsning på konflikten. Som en følge av den positive utviklingen lyktes det FNs generalsekretær å komme i gang med tilretteleggende samtaler (proximity talks) fra og med årsskiftet 1999/2000. Generalsekretæren la fram en fredsplan i november 2002 som grunnlag for videre forhandlinger. Samtaler ble ført med partene fram til mars 2003, da forhandlingene brøt sammen i Haag. Den tyrkisk-kypriotiske lederen, Denktash, ble gitt mye av skylden for at forhandlingene brøt sammen. I tiden før forhandlingene i Haag var det flere demonstrasjoner på Nord-Kypros, der tyrkisk-kyprioterne krevde at Denktash fant en løsning på konflikten. Det var i stor grad gresk-kypriotenes kommende EU-medlemskap som gjorde at tyrkisk-kyprioterne krevde en løsning.

Nokså overraskende besluttet tyrkisk-kypriotiske myndigheter i april 2003 å åpne portene langs delelinjen til den sørlige delen av øya. Fra flere hold ble det imidlertid understreket at åpning av delelinjen ikke erstattet behovet for en fredsavtale.

Den aktuelle situasjonen

Nye forhandlinger ble ført i februar og mars 2004, men de førte ikke til noen tilnærming mellom partene. I tråd med tidligere avtaler med partene la FNs generalsekretær fram et endelig forslag til fredsplan 1. april. Planen ble så forelagt kyprioterne i to separate folkeavstemninger 24. april. Fra FNs side ble det vektlagt at forslaget til fredsplanen var rettferdig og balansert, selv om partene ikke fikk ivarettatt alle sine krav og ønsker. Avstemningene om fredsplanen ga et klart nei-flertall i Republikken Kypros (76%) og et klart ja-flertall (65%) i Nord-Kypros. Den store oppslutningen om fredsplanen i nord viser hvilken grunnleggende holdningsendring som har funnet sted blant nordkyprioterne de siste årene.

Dersom fredsplanen hadde fått støtte på begge sider av øya, var det lagt opp til at et samlet Kypros kunne tre inn i EU i 2004. Med det negative utfallet av avstemningen i april var det kun Republikken Kypros som gikk inn i EU 1. mai.

FN har uttrykt skuffelse over at partene ikke lyktes med å komme til

enighet. I lys av den siste tidens utvikling arbeider FN med å stake ut kursen for organisasjonens befatning med Kypros.

Norges holdning

Utgangspunktet for den norske holdningen til konflikten er anerkjennelsen av Kypros' suverenitet, uavhengighet og territorielle integritet. Norge har støttet opp om Generalsekretærens bestrebelse på å få i stand en varig løsning på problemene som begge folkegrupper kan godta. En løsning må baseres på begge parters rettigheter. I likhet med det internasjonale samfunnet for øvrig anerkjenner Norge ikke The Turkish Republic of Northern Cyprus som selvstendig stat.

Norge har i flere år støttet tillitsskapende tiltak mellom de to folkegruppene på Kypros, både økonomisk og praktisk, og ser nødvendigheten av en åpen og aktiv dialog. Som et tillitsskapende tiltak har blant annet Institutt for fredsforskning (PRIO) arbeidet med tilrettelegging av møter mellom representanter fra det sivile samfunn på de to delene av øya, med henblikk på å utvikle felles prosjekter og fremme større forståelse.

2.18 Hiv/aids

(Dagsordenspunkt 44)

Bakgrunn

Aidsepidemien representerer en global katastrofe som truer med å undergrave resultatene av mange års utviklingsarbeid. Ved utgangen av 2003 regnet man med at et sted mellom 34 og 46 millioner mennesker var smittet av hiv/aids. Om lag 5 millioner ble smittet av hiv i 2003. 2,5 til 3,5 millioner døde av sykdommen i 2003. FN har estimert at over 13 millioner barn er blitt foreldreløse på grunn av aids. Unge kvinner er spesielt utsatt, og landene sør for Sahara er hardest rammet. Flere tusen afrikanere dør hver dag av aids. Men også Asia og andre deler av verden rammes med økende kraft. Øst-Europa er det området i verden hvor hivsmitten øker raskest. Rapporter fra FNs aidsprogram UNAIDS tegner et dystert bilde av situasjonen globalt, og man regner med at situasjonen fremdeles vil forverres før den eventuelt snur. En mye større internasjonal innsats er imidlertid påkrevd dersom man skal kunne klare å reversere epidemien.

Hiv/aids er et problem som angår alle land. Derfor står hiv/aids løpende på sakslisten i FN og i andre internasjonale organisasjoner. Hiv/aids og andre sykdommer som truer menneskeheten, omfattes av et eget tusenårsmål (tusenårsmål 6). Men sykdommen har så dramatisk innvirkning på samfunnet at heller ikke andre mål for å utrydde fattigdommen vil kunne nås dersom epidemien ikke bringes under kontroll.

Den aktuelle situasjonen

Det er nå et bredt engasjement i kampen mot hiv/aids. Et vendepunkt i denne kampen var spesialsesjonen om hiv/aids som ble avholdt i juni 2001. Her ble det vedtatt en politisk erklæring der verdenssamfunnet satte seg konkrete mål for hva som må gjøres på en rekke områder for å bekjempe aidsepidemien. Nylig har man kommet fram til løsninger som gjør medisin langt mer tilgjengelig også i fattige land. Gjennom forhandlinger har man maktet å redusere prisene på generisk (ikke-merkevare) aidsmedisin. Mens prisen på aidsmedisin tidligere gjorde det umulig for verdenssamfunnet å planlegge behandling i de fattigste landene, har prisene nå kommet ned på et nivå som gjør det realistisk å bygge ut behandlingstilbudet.

Det må sies at det finnes lyspunkter i den internasjonale bekjempelsen av hiv/aids. Forståelse av alvoret i hiv/aidsepidemien synes å ha nådd helt til toppledelsen i de fleste land, privat sektor er blitt mer engasjert, og resursmobiliseringen har økt. Dette er likevel ikke nok. Det er gjort beregninger som tilsier at kun om lag en tredjedel av de nødvendige ressursene er gjort tilgjengelige for å bekjempe hiv/aids. Det såkalte «3 by 5»-initiativet til WHO og UNAIDS står i den sammenheng sentralt. De to organisasjonene har sammen etablert et program som tar mål av seg å gi behandling til tre millioner syke innen 2005. Verdenssamfunnet vil ikke vinne kampen mot hiv/aids dersom man ikke øker ressursene og samtidig øker effektiviteten. Det såkalte «three ones»-prinsippet er viktig i denne sammenheng. Dette innebærer at man på nasjonalt nivå skal ha:

- én omforent hiv/aids-handlingsplan som skal koordinere alle involverte parters arbeid
- én koordinerende aids-aktør med et bredt flersektorielt mandat
- ett omforent overvåknings- og evalueringssystem

Det har vært en omfattende og omstendelig prosess for å få dette på plass, men alle parter har nå i prinsippet godtatt tilnærmingen. Dette er en viktig milepæl i harmoniseringsarbeidet og vil også bidra til lokalt eierskap – både på nasjonalt og etter hvert lokalt nivå.

De senere årene har det dukket opp en del større aidsinitiativer som går noe på siden av de etablerte kanalene. Dette stiller økte krav til koordinering.

Norges holdning

Kampen mot hiv/aids har høy prioritet innenfor norsk utviklingspolitikk. Norge ser hiv/aids som et utviklingsproblem og ikke utelukkende som en helsemessig utfordring. Norge er en stor bidragsyter til den internasjonale bekjempelsen av hiv/aids, blant annet gjennom UNAIDS, Det globale fondet for bekjempelse av aids, tuberkulose og malaria (GFATM) og Verdens helseorganisasjon (WHO).

Norge ønsker å bidra til at initiativer for å bekjempe aids, som GFATM og UNAIDS, er fattigdomsorienterte. Det legges vekt på at nasjonalt eierskap i prosessene settes i høysetet. I 2002 ble en evaluering av UNAIDS lagt fram. En av anbefalingene fra denne evalueringen var at UNAIDS må styrke sin innsats på landnivå. Norge ønsker å bidra til at dette skal skje. UNAIDS må styrkes, blant annet for bedre å kunne bistå myndigheter i å inkludere hensynet til hiv/aids i nasjonale fattigdomsstrategier. Norge framhever også viktigheten av at UNAIDS, GFATM og andre aktører samordner seg og samarbeider med nasjonale myndigheter for å få til en mest mulig effektiv utnyttelse av ressursene. Norge har vært en av de fremste forkjemperne for koordinering på feltet – norske ressurser sto blant annet bak utviklingen av «three ones»-prinsippet.

Norge er en av de viktigste bidragsyterne til IAVI – Det internasjonale aidsvaksine-initiativet. Det foregår et betydelig arbeid for å utvikle en vaksine mot smitte. Det finnes fagfolk som mener at man kan ha en vaksine tilgjengelig i løpet av fem til ti år. Foreløpig er utdanning og informasjon den eneste «vaksinen» vi kjenner til i hiv/aidsammenheng. Altfor mange mennesker lider og dør fordi de ikke har kunnskap om hvordan de kan beskytte seg selv. Manglende kunnskap bunner blant annet i at sykdommen er tabubelagt. Tabuer gjør at vilkårene for opplysning og informasjon blir dårligere, og at stigmatisering og diskriminering av hiv/aidsrammede

undergraver og vanskeliggjør forebyggingsprogrammer. For å bryte ned stigma og fornektelse må organisasjoner og personer som selv lever med sykdommen, involveres helt og fullt i arbeidet med forebygging.

Forebygging må fremdeles være hovedstrategien i bekjempelsen av hiv/aids. Samtidig er tilgang til medisiner og behandling et helt legitimt krav. Forebyggingsprogrammer vil trolig også fungere bedre om behandling blir gjort tilgjengelig. Selv om man nylig har gjort store framskritt på dette feltet, må vi fortsatt jobbe for å finne tilfredsstillende løsninger på hvordan fattige land skal kunne få tilgang til medisiner. I denne sammenhengen er det viktig at de fattige landene får bygd ut sine helsesystemer.

2.19 Oppfølging av Tusenårserklæringen

(Dagsordenspunkt 56)

Bakgrunn

Generalforsamlingens tusenårsforsamling vedtok høsten 2000 Tusenårserklæringen. Ved siden av FN-pakten og Den universelle menneskerettighetserklæringen er Tusenårserklæringen nå det viktigste referansedokumentet for FNs virksomhet. Denne slår fast at den fremste utfordringen verden står overfor i dag er å sikre at globaliseringen blir en positiv kraft for alle verdens folk. For, slår den fast, selv om globaliseringen representerer store muligheter, er situasjonen i dag at globaliseringens fordeler og ulemper er veldig ujevnt fordelt. Ved siden av å identifisere konkrete målsettinger for FNs virksomhet, understreker Tusenårserklæringen betydningen av bedre samordning og samarbeid mellom FN, Bretton Woods-institusjonene og Verdens handelsorganisasjon, så vel som andre multilaterale organer, for å sikre en koordinert tilnærming til problemene rundt fred og utvikling. Blant FNs målsettinger er målene på utviklingsområdet konkretisert og har fått navnet «tusenårsmålene». Tusenårsmålene er talfestet med utgangspunkt i situasjonen i 1990. På sikt er målet å utrydde ekstrem fattigdom og sult. Foreløpige mål er at andelen av jordens befolkning som lever på under én dollar per dag, og andelen som sulter, skal være halvert innen år 2015. Videre skal grunnskoleutdanning for alle gutter og jenter sikres innen 2015. Dødeligheten blant barn under fem år skal reduseres med to tredjedeler og mødredødeligheten med tre fjerdedeler innen 2015. Spredningen av hiv/aids, malaria og andre sykdommer som

truer menneskeheten, skal stoppes innen 2015. Andre mål, som ikke er tidfestet, er å sikre miljømessig bærekraftig utvikling, styrke kvinners stilling, fremme likestilling og utvikle et globalt partnerskap for utvikling.

I erklæringen fra Tusenårsforsamlingen ble det også vist til utfordringer knyttet til fred og nedrustning, menneskerettigheter og godt styresett. Dette er faktorer som har stor betydning for fattige menneskers livssituasjon.

Den aktuelle situasjonen

For flere av tusenårsmålene kan vi konstatere framgang det siste tiåret, særlig når det gjelder bekjempelsen av ekstrem fattigdom. Minst framgang har det vært for de målene som spesifikt er knyttet til barns og kvinners situasjon. Dette viser at deres livssituasjon og rettigheter ikke er høyt nok prioritert i mange land. Innsatsen for å sikre rettigheter for disse gruppene er derfor særlig viktig framover.

Flere forhold, blant annet økonomiske kriser og nedgangskonjunkturer, kan virke hemmende på arbeidet med å nå tusenårsmålene. Væpnede konflikter, hiv/aids og naturkatastrofer er andre trusler som kan rive bort livsgrunnlaget for de fattige. Utviklingslandenes myndigheters vilje til å fremme utvikling og sikre de fattiges menneskerettigheter er avgjørende for muligheten til å nå tusenårsmålene. Det internasjonale samfunnets rolle i denne sammenhengen er å føre en dialog der disse rettighetene markeres, og å bidra med faglig bistand for å gjøre det mulig å realisere dem. De rike landene må også sikre de fattige del i globale goder som for eksempel markedsadgang, og de må generelt støtte opp under landenes egen innsats med finansiell og faglig bistand.

Muligheten for å nå målene varierer i ulike deler av verden. Størst er utfordringene i Afrika sør for Sahara, hvor andelen av ekstremt fattige økte med tjue prosent mellom 1990 og 1996, hvorav kvinner utgjør en betydelig andel. Den økonomiske veksten her overstiger knapt befolkningsveksten og er dermed ikke tilstrekkelig til å bidra til økt velferd for befolkningen.

Den første rapporten angående gjennomføringen av tusenårsmålene ble framlagt av generalsekretær Kofi Annan under den 57. generalforsamlingen. Rapporten er til dels nedslående lesning, og Generalsekretæren advarte om at vi er i ferd med å bli hengende etter planen. Ifølge Generalsekretæren er utviklingen sprikende. Graden av måloppnåelse varierer sterkt.

Vi er foreløpig kun i en tidlig fase av prosessen, men Generalsekretæren advarte om at det vil bli vanskelig å nå tusenårsmålene dersom den nåværende trenden ikke snus. Annan uttrykte også bekymring over at også arbeidet med å nå de bredere og mer prinsipielle målsettingene i Tusenårserklæringen viser liten framgang. Dette dreier seg om sentrale mål som menneskerettigheter, demokratiutvikling, godt styresett og konfliktløsning. En ytterligere bekymring som ble nevnt, er at tiltak for å imøtekomme Afrikas særlige behov er blitt hengende etter.

Det ble lagt vekt på at det fortsatt er mulig å nå de konkrete målsettingene innen tidsfristene, men at dette vil kreve mer ressurser til utviklingsformål internasjonalt. Godt styresett er også nødvendig. Det internasjonale utviklingsapparatet, representert av både multi- og bilaterale bidragsytere, må dessuten sikre at samarbeidet tuftes på nasjonale fattigdomsstrategier i mottakerlandene. Bare på denne måten sikrer man både nasjonalt eierskap og en helhetlig tilnærming.

Generalsekretæren har satt i gang en tusenårskampanje for å gjøre tusenårsmålene bedre kjent over hele verden og i alle miljøer. Han vil på den måten sikre at de er fokusert både på lokale og globale tiltak. Til å drive denne kampanjen har han utnevnt Evelin Herfkens, den tidligere nederlandske utviklingsministeren. Hun er særlig opptatt av nasjonalt eierskap i oppfølgingen av tusenårsmålene. Som et ledd i tusenårskampanjen skal det utarbeides nasjonale rapporter om framdriften i arbeidet med tusenårsmålene. Fra norsk side gir vi både finansiell og praktisk støtte til denne kampanjen.

Under den 58. generalforsamlingen framla Generalsekretæren sin andre rapport om status for oppfølgingen av Tusenårserklæringen. Han tok utgangspunkt i terrorangrepet mot FN-hovedkvarteret i Bagdad, som fant sted en knapp måned før åpningen av Generalforsamlingen. Han oppfordret til at medlemslandene finner fram til en ny og revitalisert felles sikkerhetsagenda, og at man ikke viker tilbake for radikale reformer av hele FN-systemet. I denne forbindelse oppnevnte Generalsekretæren det tidligere omtalte Høynivåpanelet (se 1.2 «FN overfor nye utfordringer»).

Når det gjelder tusenårsmålene, tror Generalsekretæren at disse kan nås, men bare hvis man setter opp farten og opprettholder den framdriften man allerede har i arbeidet. Han advarer spesielt mot tilbakesteg for kvinners og barns rettigheter og i spørsmålet om menneskerettigheter generelt. Alle parter må bestrebe seg på å oppfylle de forpliktelser som ligger i

tusenårsmålene. Han legger særlig vekt på forpliktelsene i det åttende tusenårsmålet og industrilandenes løfter om økt utviklingshjelp (ODA), større gjeldslette og lettere markedsadgang for utviklingslandene. Generalsekretæren foreslo en slags overvåkningsmekanisme av dette tusenårsmålet gjennom et frivillig rapporteringssystem. Denne tanken har ikke fått allmenn støtte, og foreløpig er det bare de nordiske landene som utvikler et slikt rapporteringssystem. Generalforsamlingen har begynt forberedelsene til femårsgjennomgangen av Tusenårsmålene på den 60. generalforsamlingen, se kap. 4.5.

Norges holdning

Fra norsk side støtter vi Generalsekretærens tanker og oppfordring om at FN må finne fram til en felles sikkerhetsagenda der man tar høyde for både gamle og nye utfordringer. Høypanelet vil fremme anbefalinger på dette området, der man også ser på nødvendige reformer i FN-systemet.

Oppfølging av tusenårsmålene danner grunnlaget for alt norsk utviklingssamarbeid. Regjeringens handlingsplan for bekjempelse av fattigdom i sør mot 2015 omhandler hvordan vi skal bidra til å realisere målene. To generelle momenter kan nevnes spesielt:

Planen skal sikre at norsk bistand og utviklingspolitisk innsats er i overensstemmelse med prioriteringene i samarbeidslandenes fattigdomsstrategier. Unntaket er kortsiktige bistandsinnsatser iverksatt for å bidra til å løse konflikter og lette overgangen til en normal situasjon etter en konflikt eller krisesituasjon eller ut fra andre særskilte overveielser. Vi vil også legge vekt på at FNs utviklingsorganisasjoner og -fond, de internasjonale finansinstitusjonene og andre organer på den internasjonale utviklingsarenaen faktisk etterlever tusenårsmålene og prinsippene for fattigdomsbekjempelse.

2.20 Oppfølging av spesialsesjonen om barn

(Dagsordenspunkt 41)

Bakgrunn

FNs spesialsesjon om barn ble holdt i New York 8.–10. mai 2002. Den skulle opprinnelig avholdes i september 2001, men ble på grunn av terrorangrepet 11. september utsatt til 2002. Selve Spesialsesjonen var svært vellykket – ikke minst grunnet aktiv deltakelse fra barn og unge. Cirka 300 barnedelegater deltok i sesjonen, hvorav 216 representerte nasjonale delegasjoner. Norge hadde to barnedelegater med i den norske delegasjonen. For første gang talte barnedelegater i FNs generalforsamling. Et stort antall stats- og regjeringsledere var til stede ved toppmøtet.

Formålet med Spesialsesjonen om barn var å foreta en oppsummering av hva som er oppnådd siden Barnetoppmøtet i 1990, og å utarbeide framtidige prioriteringer for barn i det neste tiåret.

Spesialsesjonen var kulminasjonen på en forberedelsesprosess på nærmere to år. I løpet av denne perioden ble det holdt tre forberedende substanssesjoner i den forberedende komiteen for Spesialsesjonen. En rekke regionale og nasjonale konsultasjonsmøter der barns utvikling sto på dagsorden, ble avholdt. I tillegg ble det holdt en rekke mer eller mindre uformelle forhandlingsmøter i New York om sluttokumentet «A World Fit for Children», som det ble fattet enighet om ved Spesialsesjonen. Et klart resultat av disse omfattende forberedelsesprosessene er en styrket global forståelse av barns situasjon samt økt bevissthet om nødvendigheten av å iverksette effektive tiltak for å bedre barns utvikling og oppvekstvilkår.

Fra norsk side deltok både regjeringen og en rekke frivillige organisasjoner aktivt i de internasjonale prosessene samt i den lange forhandlingsprosessen av sluttokumentet. Det ble holdt jevnlig møter mellom de berørte departementene og frivillige organisasjoner.

Som grunnlag for Spesialsesjonen utarbeidet FNs generalsekretær Kofi Annan rapporten «We, the Children», som er en oppsummering av resultater og erfaringer fra 1990-tallet. Rapporten viser at det er gjort framskritt på en rekke områder; blant annet er barnedødeligheten redusert, det er gjort store framskritt i utryddelsen av polio, det er blitt færre dødsfall grunnet diaré, flere barn går på skole, og mye av saltet folk bruker, er blitt jodifisert. De fleste målene fra Barnetoppmøtet er likevel ikke nådd. Ifølge

Generalsekretæren er ikke grunnen at målene var for ambisiøse, men at det ble satset for lite ressurser, både av utviklingslandene selv og av giverlandene. I tillegg har væpnede konflikter, hiv/aids-epidemien og kronisk fattigdom fått alvorlige konsekvenser. Generalsekretærens rapport dannet et godt rammeverk for Spesialsessjonen og bidro til at det ble satt fokus på resultater og betydningen av konkret oppfølging av mål og forpliktelser.

Den aktuelle situasjonen

Etter lange og til dels vanskelige forhandlinger ble det oppnådd enighet om sluttokumentet «A World Fit for Children». Dokumentet inkluderer en erklæring og en handlingsplan med 21 klart definerte mål innen helse, utdanning, hiv/aids og beskyttelse av barn mot misbruk, utnyttning og vold. Målene reflekterer i stor grad vedtak fra tidligere konferanser. Tidsrammen for målene er satt til 2005 og 2010, som skritt på veien mot tusenårsmålene i 2015.

Sluttokumentet er blitt en svært omfattende politisk agenda for barn. I forhold til handlingsplanen fra 1990 er det lagt mye større vekt på barn i krig, seksuelt misbruk av barn, barnarbeid, hiv/aids og utdanning samt småbarnsalderen. Tekstforhandlingene vedrørende barns rettigheter, unges reproduktive helse, familien og dødsstraff for mindreårige var spesielt vanskelige.

Rettighetsperspektivet er mindre framhevet enn ønskelig hva angår helhetlig forankring av sluttokumentet i Barnekonvensjonen. Enkelte stater, spesielt USA, søkte å unngå forpliktelser som de følte var uforenlige med nasjonal lovgivning. Dokumentet er likevel mye mer preget av rettighetstenkning og fokus på ulikheter og diskriminering enn 1990-planen.

Avsnittene om unges reproduktive helse er særlig svake. Teksten vedrørende unges reproduktive helse er samlet sett lite konkret og framhever ikke betydningen verken av helsetjenester eller familieplanlegging. Det er også lagt vekt på enkelte lands reservasjoner ut fra kulturelle forhold (særlig Kina og Egypt) for å dekke opp nødvendige tiltak. Etter at sluttokumentet var vedtatt i plenum, holdt USA og flere latinamerikanske land stemmeforklaringer, der de framholdt at dokumentet etter deres syn ikke omfattet abort.

Teksten vedrørende hiv/aids er identisk med teksten som ble utarbeidet under FNs spesialsessjon om hiv/aids i juni 2001. For øvrig ble paragrafen om familien, som var svært kontroversiell, akseptert med en erkjen-

nelse av at det fins ulike former for familie. Sluttdokumentet fikk til slutt med en fordømmelse av dødsstraff for barn, men formuleringen gir et smutthull for land som USA. Forsøk på å få inn referanser til Konferansen om finansiering for utvikling i Monterrey i sluttdokumentet lyktes ikke, på grunn av motstand mot kravet om godt styresett i mottakerlandene som forutsetning for bistand.

Oppfølging av Spesialsesjonen ble behandlet under operasjonelle aktiviteter i 2. komité under fjorårets generalforsamling. Det ble vedtatt en resolusjon om barns rettigheter og oppfølging av Spesialsesjonen om barn (for informasjon om oppfølging av Barnekonvensjonen og barns rettigheter, se: 5.6 «Fremme og beskyttelse av barns rettigheter»). Resolusjonen oppfordrer medlemslandene til å følge opp og implementere målene fra Spesialsesjonen og handlingsplanen «A World Fit for Children» og understreker at barn bør inkluderes i denne prosessen. Videre understrekes FN-systemets rolle i ivaretagelsen av barns rettigheter og gjennomføringen av handlingsplanen. Generalsekretæren skal legge fram en rapport om oppfølging og implementering av handlingsplanen på kommende generalforsamling. Rapporten skal identifisere problemer og begrensninger og anbefale nødvendige tiltak for gjennomføring av handlingsplanen.

Norges holdning

Fra norsk side har man vært opptatt av å utarbeide en global handlingsplan som ivaretar alle barns rettigheter, men har poengtert at barn som lever i spesielt vanskelige situasjoner, må gis særskilt oppmerksomhet. Dette inkluderer barn som rammes av konflikthandlinger, barn på flukt, barn som utnyttes gjennom arbeid og prostitusjon, og barn som utsettes for seksuell vold og handel. For disse kreves en spesiell innsats. Det var viktig for regjeringen at Spesialsesjonen bidro til å styrke disse rettighetene og gjennomføringen av dem i praksis.

Fattigdom er den største utfordringen og den største årsaken til at barns rettigheter krenkes rundt om i verden. Norge har framhevet at for å bidra til effektiv fattigdomsbekjempelse må barna være i fokus. Det er viktig å erkjenne at de er en ressurs som må beskyttes og utvikles. Videre har man fra norsk side vært opptatt av at verdenssamfunnet bidrar med tilstrekkelige ressurser for å sikre konkret oppfølging av handlingsplanen «A World Fit for Children». Det er vesentlig å investere i grunnleggende

sosiale tjenester, inkludert helse og utdanning. Barne- og familiedepartementet la i desember 2003 fram en nasjonal handlingsplan for Norges oppfølging av FNs spesialsesjon. Norge vil i løpet av 2004 legge fram en strategi for barn i utviklingssamarbeidet som bygger på handlingsplanen «A World Fit for Children».

2.21 Informasjons- og kommunikasjonsteknologi for utvikling. Verdenstoppmøtet om informasjonssamfunnet (WSIS)

(Dagsordenspunkt 45)

Bakgrunn

På bakgrunn av en erkjennelse av at informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) spiller en stadig viktigere rolle i ethvert lands utvikling – økonomisk, kulturelt og sosialt – besluttet FNs generalforsamling høsten 2001 at Den internasjonale telekommunikasjonsunionen (ITU) skulle arrangere det man kalte Verdenstoppmøtet om informasjonssamfunnet. For første gang skulle et slikt toppmøte holdes i to faser. Den første fant sted i Genève desember 2003, med om lag 40 stats- og regjeringssjefer i spissen for om lag 11 000 deltakere. Andre fase finner sted i Tunis i november 2005. En annen nyskapning ved WSIS-toppmøtet har vært den inkluderende holdningen til næringslivet og det sivile samfunnet, som begge har hatt tilgang til prosessen gjennom direkte deltakelse, også gjennom opprettelsen av egne fora for utarbeidelse av posisjoner.

På Genève-toppmøtet ble man enige om slutterklæring og handlingsplan, etter mønster fra andre FN-toppmøter. Dokumentene reflekterer hvor omfattende WSIS-toppmøtet var tematisk sett. Menneskerettigheter, herunder ytringsfrihet, står svært sentralt. Et annet hovedtema er spørsmålet om finansiering av IKT for utvikling. Handelsrelaterte problemstillinger knyttet til immaterielle rettigheter og kulturelt mangfold er også omtalt. I tillegg har man for første gang i FN-sammenheng behandlet spørsmål knyttet til styring av Internett. WSIS-toppmøtet handler altså ikke bare om informasjonsteknologi, men også om innholdet, altså selve informasjonen som utvikles og formidles med denne teknologien.

Den aktuelle situasjonen

Med to unntak lyktes man i Genève å oppnå konsensus om de ulike problemstillingene rundt informasjonssamfunnet. De to unntakene er finansiering av IKT for utvikling og styring av Internett, der man i stedet ble enige om å etablere en såkalt task force og en arbeidsgruppe under overoppsyn av FNs generalsekretær. Begge gruppene skal rapportere til Tunis-toppmøtet i november 2005. Første forberedende konferanse i andre fase fant sted i Hammamet, Tunisia, i juni 2004, og ytterligere to slike konferanser er planlagt i februar og september 2005. I tillegg arrangeres det en rekke regionale og tematiske møter fram til Tunis-toppmøtet.

Norges holdning

Norge legger stor vekt på Verdenstoppmøtet om informasjonssamfunnet. Vi betrakter WSIS blant annet som en prøve på hvordan FN er i stand til å håndtere nye globale utfordringer. I en tid der informasjon i økende grad er en forutsetning for utvikling, mangfold og sosialt stabile samfunn, understreker vi at toppmøtet ikke må begrenses til teknologiske spørsmål. Menneskerettigheter og ytringsfrihet med særlig vekt på medias rolle, kvinners muligheter og urfolks spesielle utfordringer, samt understreking av IKT som redskap for økonomisk og sosial utvikling gjennom partnerskap mellom offentlig og privat sektor, er viktige merkesaker for Norge.

3 Saker som behandles i 1. komité

3.1 Nedrustning og rustningskontroll

(Dagsordenspunkt 58–75)

3.1.1. Reform av 1. komité og det multilaterale nedrustningsmaskineriet

Bakgrunn

Generalforsamlingens 1. komité har ansvaret for spørsmål knyttet til nedrustning og internasjonal sikkerhet. Det har vært økende frustrasjon over komiteens arbeidsmåte, noe som igjen har ført til en marginalisering av 1. komité. Mange land, og spesielt de vestlige, har reagert på at uforholdsmessig mye tid er blitt brukt på generelle debatter og gjentatt behandling av et stort antall resolusjoner som ikke følges opp. Det er likeledes en utbredt misnøye med at FNs nedrustningskommisjon (UNDC) ikke har maktet å levere konkrete bidrag til den internasjonale nedrustningsdagsorden de siste årene. Det er videre en oppgitthet over at Nedrustningskonferansen i Genève (CD) de siste åtte årene ikke har maktet å samle seg om et arbeidsprogram. CD har således ikke fungert som et forum for multilaterale nedrustningsforhandlinger. Dette har ført til at viktige nedrustningspolitiske spørsmål, som bestrebelsene for å få på plass en avtale som forbyr produksjon av spaltbart materiale (FMCT), ikke har blitt fulgt opp.

Den aktuelle situasjonen

Norge og andre vestlige land tok initiativet til å sette reformspørsmål på dagsorden under Generalforsamlingens 58. sesjon. Norge utarbeidet et posisjonspapir som tok til orde for en bedre organisering av 1. komité med mer målrettede debatter og behandling av færre resolusjoner. EU presenterte lignende forslag. De uformelle reformkonsultasjonene viste at mange av landene i den alliansefrie bevegelsen (NAM) var lite begeistret for reformprosessen i 1. komité, men aksepterte til slutt å drøfte reformspørsmål. Et amerikansk resolusjonsforslag om reform ble vedtatt uten vote-

ring. Norge støttet aktivt opp om denne resolusjonen. Norge arrangerte 8.–9. desember 2003 et uformelt møte, der 19 land fra alle regioner deltok. Her ble man enige om enkelte praktiske skritt for å bedre funksjonsmåten til 1. komité. Disse forslagene er siden blitt fanget opp i et arbeidspapir utgitt av avtroppende leder for 1. komité, ambassadør Jarmo Sareva fra Finland. Det er håp om at man kan bli enige om disse praktiske skrittene.

Norge var videre pådriver for at CD kommer i gang med reelt arbeid, ved at det holdes uformelle konsultasjoner om sentrale nedrustningspolitiske spørsmål. Slike konsultasjoner er blitt holdt våren 2004. UNDC makttet ikke engang å holde substansielle møter i 2004, da man ikke kom til enighet om dagsordenen.

Norges holdning

Norge er opptatt av å holde oppe framdriften i reformprosessen. Selv om FNs medlemsland skulle vedta enkelte praktiske bedringer av arbeidsformen til 1. komité, er det viktig at reformprosessen ikke stopper. Norge vil derfor følge opp reformspørsmålet på 59. generalforsamling med det siktemål at 1. komité blir revitalisert. Norge vil videre arbeide for at CD kommer ut av sin handlingslammelse, og at UNDC skal kunne gjøre et meningsfylt arbeid.

3.1.2 Kjernefysisk nedrustning

Bakgrunn

Kjernefysisk ikke-spredning og kjernefysisk nedrustning er to sider av samme sak. Nedbygging av eksisterende kjernefysiske lagre er et sentralt bidrag i kampen mot spredning av kjernevåpen og sikrer at disse ikke havner i gale hender. Ikke-spredningsavtalen av kjernevåpen (NPT), som trådte i kraft i 1970, har bidratt til dette. NPT pålegger også kjernevåpenstatene å ruste ned. Siden slutten av den kalde krigen har det vært en betydelig nedgang i antall kjernevåpen. Likevel eksisterer det fortsatt et stort antall. NPTs tilsynskonferanse vedtok i 2000 et handlingsprogram for kjernefysisk nedrustning. Selv om det har vært enkelte framskritt, som den bilaterale amerikanske og russiske avtalen om nedbygging av strategiske kjernevåpen (Moskva-avtalen), er det andre sentrale elementer i

handlingsprogrammet som ikke er blitt fulgt. Dette gjelder blant annet ikrafttredelse av Prøvestansavtalen og framforhandling av en avtale som forbyr produksjon av spaltbart materiale. FNs generalforsamling behandler årlig flere resolusjoner om kjernefysisk nedrustning og ikke-spredning.

Den aktuelle situasjonen

Møtene i den forberedende komiteen til NPTs tilsynskonferanse i 2005 har vist at det er betydelig avstand mellom kjernevåpenmaktene og landene i Den alliansefrie bevegelsen (NAM). Mens USA fastholder at hovedutfordringen ligger i å styrke NPTs ikke-spredningsarbeid, framholder NAM-landene at man henger etter i gjennomføringen av nedrustningsforpliktelsene. Landene i den såkalte Ny agenda-koalisjonen (Sverige, Irland, New Zealand, Mexico, Brasil, Sør-Afrika og Egypt) har de siste årene lagt fram resolusjonsforslag om kjernefysisk nedrustning som har en negativ grunntone og en brodd mot kjernevåpenmaktene. Japan og Australia har tradisjonelt presentert et resolusjonsforslag som også fokuserer på gjennomføring av NPTs nedrustningsforpliktelser, men på en mer samlende måte. Denne resolusjonen understreker også sterkt nødvendigheten av en sterkere innsats på ikke-spredningsområdet. Norge var medforslagsstiller for viktige resolusjoner om snarlig ratifikasjon av Prøvestansavtalen og om behovet for forbud mot produksjon av spaltbart materiale. Spørsmålet om ikke-spredning har fått fornyet aktualitet gjennom avsløringen av det såkalte Khan-nettverket, Nord-Korea- og Iran-spørsmålet og faren for at terroristgrupper kan skaffe seg kjernevåpen. Sikkerhetsrådet vedtok 28. april 2004 en resolusjon om ikke-spredning av masseødeleggelsesvåpen. Norge støttet denne resolusjonen under et åpent møte i Sikkerhetsrådet.

Norges holdning

I likhet med andre vestlige land har Norge understreket at det er kjernevåpenstatene selv som har hovedansvaret for å bygge ned sine kjernevåpenarsenaler. Fra norsk side finner man det derfor ikke hensiktsmessig å legge slike forhandlinger til et multilateralt forum, da dette vil kunne redusere kjernevåpenstatenes ansvar og svekke det politiske presset på dem. Norge legger stor vekt på å styrke autoriteten til NPT. Nedrustning

og ikke-spredning må gjensidig forsterke hverandre. Norge vil arbeide for å styrke det internasjonale ikke-spredningsarbeidet blant annet gjennom pålitelige inspeksjonsordninger. Samtidig vil vi fortsatt være pådriver for ytterligere kjernefysisk nedrustning. Vi legger i den sammenheng stor vekt på Prøvestansavtalen og på viktigheten av å få i gang forhandlinger om en avtale som forbyr produksjon av spaltbart materiale (FMCT). Det er viktig at NPTs tilsynskonferanse i 2005 får et positivt utfall. Norge vil her bidra på en konstruktiv måte. Norge legger derfor stor vekt på at resolusjonene om kjernefysisk nedrustning i FNs generalforsamling er mest mulig samlende og dermed kan bane vei for enighet på NPTs kommende tilsynskonferanse.

3.1.3. Biologiske og kjemiske våpen

Bakgrunn

Allerede i 1925 ble det framforhandlet et forbud mot bruk av biologiske og kjemiske våpen (Genève-protokollen av 1925). Denne protokollen er siden supplert med egne konvensjoner. Konvensjonen om forbud mot utvikling og framstilling av biologiske og toksigene våpen samt om tilintetgjørelsen av disse (BTWC), ble undertegnet i 1972 og trådte i kraft i 1975. Konvensjonen om forbud mot utvikling, produksjon, lagring og bruk av kjemiske våpen (CWC) ble undertegnet i 1993 og trådte i kraft i 1997. Denne konvensjonen forplikter også til tilintetgjørelse av eksisterende kjemiske våpen. Det er lagt opp til omfattende verifikasjonsbestemmelser som innebærer løpende inspeksjoner og kontroll. Det er opprettet en egen organisasjon i Haag (OPCW) for gjennomføring av CWC. BTWC mangler verifikasjonsbestemmelser og har heller ikke en egen organisasjon. FNs generalforsamling har de siste årene vedtatt, uten votering, resolusjoner om viktigheten av BTWC og CWC. Den internasjonale Røde Kors-komiteen har et betydelig engasjement for farene knyttet til bruken av disse våpnene.

Den aktuelle situasjonen

Gjennom mesteparten av 1990-tallet søkte man i BTWC-sammenheng å få framforhandlet en ny protokoll som blant annet skulle gi konvensjonen verifikasjonsbestemmelser. Arbeidet stanset opp i 2001 da USA motsatte seg en slik protokoll. Tilsynskonferansen i 2001 ble suspendert, og året etter ble man enige om et arbeidsprogram som skulle fokusere på tiltak som eksportkontroll og ulike former for nasjonale lovgivningstiltak, tiltak for å fremme biosikkerhet og informasjonsutveksling, styrking av internasjonal kapasitet til respons og etterforskning ved mistenkelige utbrudd av sykdommer, og overvåking og utvikling av atferdskodekser for forskningsinstitusjoner. Innen CWC har fokus vært på å videreutvikle og styrke verifikasjonsbestemmelsene og få gjennomført destruksjonsforpliktelsene. Spørsmålet om universalisering og etterlevelse har også stått sentralt i både BTWC og CWC.

Norges holdning

Genève-protokollen av 1925, BTWC og CWC har etablert viktige normer angående framstilling og bruk av biologiske og kjemiske våpen. Full oppslutning og ytterligere styrking av disse instrumentene er, etter norsk syn, viktige bidrag i kampen mot spredning av masseødeleggelsesvåpen. Norge støttet aktivt opp om bestrebelsene på å få på plass verifikasjonsbestemmelser i BTWC og beklaget at dette arbeidet ikke førte fram. Norge hilste imidlertid det nye arbeidsprogrammet under BTWC velkommen og vil arbeide for at BTWC på sikt kan få et verifikasjonsregime. Norge har også støttet ICRCs engasjement og er videre en pådriver for å styrke verifikasjonsbestemmelsene i CWC. Tidligere har Norge bidratt med midler til destruksjon av lagre av kjemiske våpen i Russland.

3.1.4 Håndvåpen

Bakgrunn

Grunnlaget for Norges arbeid med håndvåpenspørsmål i FN har vært at ulovlig handel med og ukontrollert spredning av slike våpen utløser, forsterker og forlenger voldelige konflikter. Med Norges ledende rolle i utvik-

lingssamarbeid, humanitært arbeid, fredsbygging og fredsbevaring har det vært naturlig at vi også har hatt en framtreddende rolle i kampen mot håndvåpen. Disse våpnene tar cirka en halv million liv årlig og er i virkeligheten de viktigste «masseødeleggelsesvåpnene» i verden i dag. Håndvåpenproblemet berører FNs primære ansvar for og evne til effektiv opprettholdelse av internasjonal fred og sikkerhet.

Den aktuelle situasjonen

I juli 2003 avholdt FN sin første oppfølgingskonferanse for å kartlegge gjennomføringen av den handlingsplanen som ble vedtatt i 2001. Neste tilsynskonferanse vil finne sted i juli 2005. 2004 blir et viktig «mellomår», hvor hovedutfordringen blir å opprettholde framdriften i den globale politiske prosessen omkring håndvåpenproblemene.

Norge har lagt vekt på å fremme samarbeid mot illegal handel med håndvåpen internasjonalt, regionalt og nasjonalt. Gjennom dette arbeidet ønsker Norge å bidra til at FN sender et klart signal om hvor viktig kampen mot ulovlig handel med håndvåpen er for sikkerhet og utvikling, for konfliktløsning og fredsbygging og for bekjempelsen av internasjonal terrorisme og organisert kriminalitet.

FNs generalforsamling vedtok høsten 2003 en resolusjon om håndvåpen som etter norsk og nederlandsk initiativ krever at Generalsekretæren gjennomfører konsultasjoner med regionale organisasjoner om tiltak mot våpenhandel. Dette blir en viktig sak å følge opp fra norsk side, i samarbeid med Nederland, under årets generalforsamling.

Norges holdning

Håndvåpen er et alvorlig problem for sikkerheten i mange deler av verden. Ukontrollert spredning av slike våpen vanskeliggjør sosial, økonomisk og humanitær utvikling. Håndvåpen skaper også betydelige helseproblemer, ikke minst for kvinner og barn. For effektivt å kunne bidra til å bekjempe fattigdom, terrorisme og organisert kriminalitet vil Norge fortsatt delta aktivt i internasjonalt samarbeid for å bekjempe ulovlig handel med håndvåpen.

4 Saker som behandles i 2. komité

4.1 Finansiering for utvikling

(Dagsordenspunkt 86)

Bakgrunn

Økonomi-, miljø- og utviklingsspørsmål står sentralt på Generalforsamlingens dagsorden. Mens de fleste spørsmål på disse områdene detaljbehandles og/eller -forhandles i andre fora, slik som i miljøkonvensjonene, Verdens handelsorganisasjon (WTO), IMF og Verdensbanken, representerer Generalforsamlingen det viktigste forum for å se disse problemstillingene i et overordnet perspektiv. Hensikten er blant annet å kunne signalisere behov for retningsendringer.

Oppfølgingen av Monterrey-konferansen om finansiering for utvikling (FfD) har stått sentralt de siste årene. Konferansen fant sted i Monterrey, Mexico i mars 2002, etter årelangt press fra utviklingslandene. Konferansen er blitt betraktet som en oppfølging av FNs tusenårstoppmøte i 2000, som vedtok tusenårsmålene for utvikling. Som ledd i forberedelsene til konferansen beregnet et høynivåpanel nedsatt av FNs generalsekretær at gjennomføringen av tusenårsmålene vil koste det dobbelte av dagens samlede offisielle internasjonale bistandsoverføringer. Til sammenlikning ville en gjennomføring av FNs målsetting om at OECD-landene bør yte 0,7 prosent av sitt bruttonasjonalprodukt til utviklingshjelp, innebære en tredobling av dagens bistandsoverføringer. Det er bare noen få land, blant annet Norge, som oppfyller dette målet.

Det andre hovedbudskapet fra konferansen var at godt styresett i u-landene og en effektiv nasjonal utviklingspolitikk med fattigdomsbekjempelse som et hovedmål er nøkkelen til utvikling. Konferansen omhandlet alle sider av utviklingsfinansiering, ikke bare utviklingshjelp, men også investeringer, gjeldslette og handel. Det ble også lagt vekt på å trekke inn alle aktører av betydning for utviklingslandenes utvikling. Verdensbanken, Det internasjonale valutafondet (IMF) og Verdens handelsorganisasjon (WTO) samarbeidet nært med FN-sekretariatet om forberedelsene. For de frivillige organisasjonene og de private investorene ble det avholdt egne høringer ved FN-hovedkvarteret i New York. Prosessen var derfor nyskapende innenfor FNs arbeid.

Et hovedresultat av konferansen var at nødvendige tiltak for å oppnå tusenårsmålene ble satt på dagsordenen. Styrene i både Verdensbanken og IMF fattet formelle vedtak om å stille seg bak slutterklæringen fra Monterrey-konferansen. Erklæringen representerer et gjennombrudd i FN-systemets arbeid med økonomiske spørsmål knyttet til utvikling. Etter at det samlede internasjonale samfunn i Tusenårserklæringen ble enige om de overordnede politiske mål, lyktes man i Monterrey for første gang også i å bli enige om hvilke virkemidler som skal til for å nå disse målene. Slutterklæringen fra Monterrey omfatter ikke bare bistand i tradisjonell forstand, men legger like stor vekt på utviklingslandenes eget ansvar gjennom godt styresett og tilrettelegging for nasjonal og internasjonal tilgang til kapital, herunder private investeringer. Like viktig er internasjonal handel og gjeldspolitik. Partnerskap og felles ansvar, både nord-sør og offentlig-privat, er det positive hovedbudskapet fra Monterrey.

Den aktuelle situasjonen

Som ledd i oppfølgingen av FfD-konferansen holder Generalforsamlingen annethvert år høynivåmøter med deltakelse på ministernivå. Utviklingsminister Hilde Frafjord Johnson hadde en sentral rolle i den første høynivådialogen, som fant sted under fjorårets generalforsamling, der hun ledet et rundebord. Utviklingsministeren la særlig vekt på de utviklede lands ansvar for gjennomføring av tusenårsmål 8, der de forplikter seg til å gi 0,7 prosent av BNI til utviklingshjelp, åpne sine markeder og bidra til gjeldslette. Hun gjorde det også klart at vi fra norsk side er rede til å la oss vurdere og rapportere om vår egen gjennomføring. Lederne i Verdensbanken og Det internasjonale valutafondet holdt i denne forbindelse, og for første gang i historien, formelle innlegg i FNs generalforsamling, noe som bekrefter tilnærmingen og det samarbeidet som nå eksisterer mellom de tre organisasjonene. Mange, herunder EU, etterlyser i denne sammenheng et større engasjement også fra Verdens handelsorganisasjon (WTO).

Norges holdning

Norge medvirket meget aktivt i forberedelsesprosessen forut for Monterrey-konferansen, blant annet for å involvere alle aktuelle aktører. Fra norsk side deltok statsminister Kjell Magne Bondevik og utviklings-

minister Hilde Frafjord Johnson. Norge la stor vekt på at konferansen skulle mobilisere politisk støtte til tusenårsmålene for utvikling og arbeidet for at den skulle munne ut i forpliktende opptrappingsplaner for offisielle bistandsoverføringer og styrket nasjonalt ansvar for fattigdomsbekjempelse. Dette er et arbeid som Norge legger vekt på å videreføre i FN og andre fora. Norge vil følge opp de norske standpunktene fra Monterrey-konferansen i innlegg og resolusjonsforhandlinger i FN, særlig den sentrale betydningen av godt styresett, forpliktelser med hensyn til økning av bistanden, sikring av finansieringen av gjeldslette for de fattigste utviklingslandene samt økt fattigdomsorientering i utviklingspolitikken. Samarbeid blant bistandsaktører vil også bli vektlagt, og FN-organisasjonene må følge opp harmoniseringsbestrebelsene mer aktivt. Det vil videre bli lagt vekt på at den rammen som legges rundt høynivåmøtet om finansiering for utvikling i 2005, må være fokusert på å oppnå praktiske resultater.

4.2 Handel og utvikling

(Dagsordenspunkt 85 a)

Bakgrunn

Mange land, særlig blant utviklingslandene, ønsker at FNs generalforsamling skal fokusere på sammenhengen mellom handel og utvikling. Mens Generalforsamlingen skal være arena for den prinsipielle, overordnede diskusjonen, har ECOSOC et særskilt ansvar for koordinering mellom samtlige aktører.

FNs konferanse for handel og utvikling, UNCTAD, er FNs hovedorgan for handel og utviklingsspørsmål. Organisasjonen ble opprettet i 1964 etter krav fra utviklingslandene, som ønsket en global forhandlingsarena som alternativ til GATT. UNCTAD har et bredt mandat som omfatter analysearbeid, mellomstatlig dialog og konsensusbygging samt faglig bistand. Organisasjonen har fra starten av blitt oppfattet som «utviklingslandenes organisasjon» og som talerør for disse landene.

UNCTAD spilte en viktig rolle på 70-tallet i forhandlingene om en ny økonomisk verdensorden (NØV), men er nå mindre synlig i forhold til andre internasjonale organisasjoner som WTO (Verdens handelsorganisasjon) og Bretton Woods-institusjonene. Organisasjonen har lenge slitt med

et tungrodd sekretariat og manglende prioriteringer i sitt arbeid. Helt siden begynnelsen av 90-tallet har derfor industrilandene arbeidet for å reformere og effektivisere UNCTADs arbeidsmetoder for å gjøre organisasjonens arbeid mer relevant i forhold til den aktuelle utviklingsdagsorden.

Den aktuelle situasjonen

UNCTAD avholdt sin 11. hovedsesjon sommeren 2004, og et nytt arbeidsprogram for de kommende fire år, «São Paulo Consensus», ble vedtatt. Programmet bekrefter UNCTADs tredelte mandat for analyse, dialogforum og faglig bistand innenfor områdene handel, utvikling og investeringer, særlig i spørsmål knyttet til globaliseringens utfordringer for utviklingslandene, og for å fremme utviklingslandenes integrering i det multilaterale handelssystemet. Programmet vektlegger behovet for reform, effektivisering og bedre samarbeid internt i organisasjonen og i forhold til andre internasjonale organisasjoner. UNCTAD skal være en del av FNs reformprosess og bidra til å styrke samarbeidet mellom FNs ulike mekanismer på utviklingssiden.

Under den 58. generalforsamlingen satte skuffelsen over sammenbruddet i Cancún-forhandlingene sterkt preg på debatten om handel og utvikling, hvor det stort sett var utviklingsland som holdt innlegg. Resolusjonen om handel og utvikling ble vedtatt ved konsensus.

Norges holdning

Fra norsk side mener man at UNCTAD kan ha en viktig rolle å spille i oppfølgingen av globale prosesser på handels- og investeringsområdet, herunder MUL III-konferansen, WTOs ministerkonferanse i Doha og Konferansen om finansiering for utvikling. Det er behov for en institusjon i FN-systemet, utover selve Generalforsamlingen, hvor man kan drøfte problemstillinger og fremme forslag til politikk knyttet til globaliseringens utfordringer og utviklingslandenes deltakelse i internasjonal handel.

Norge ønsker å bidra til at UNCTAD kan fylle en komplementær rolle til det arbeidet som gjøres i WTO, og bistå i arbeidet med å fremme utviklingslandene deltakelse i internasjonal handel.

For å styrke UNCTADs relevans er Norge opptatt av at organisasjonen må reformeres, den må arbeide mer målrettet og i større grad enn i

dag fokusere sin innsats innenfor områder hvor organisasjonen er gitt et mandat og har komparative fortrinn i forhold til andre organisasjoner. Fra norsk side ønsker man også en sterkere fattigdomsorientering og vektlegging av utviklingslandenes nasjonale ansvar i UNCTADs arbeid.

4.3 FNs tredje konferanse for de minst utviklede land (MUL)

(Dagsordenspunkt 90 a)

Bakgrunn

FNs tredje handlingsprogram for MUL ble vedtatt i Brussel i 2001. Programmet er fattigdomsorientert og gjenspeiler bred enighet om betydningen av nasjonale rammebetingelser og godt styresett. Viktigheten av nasjonalt ansvar/eierskap og styrket partnerskap samt tilgang på økte ressurser og bistand fra giversamfunnet understrekes, spesielt på sentrale områder som handel, gjeld, bistand, næringsutvikling og investeringer.

Som en oppfølging av programmet ble det vedtatt å utnevne en egen høynivårepresentant med et mindre sekretariat i New York for MUL, små øystater og kystløse land, samtidig som de fleste av UNCTADs arbeidsoppgaver for å fremme MULs interesser ble videreført.

Den aktuelle situasjonen

Til tross for økonomisk framgang i enkelte av de 50 minst utviklede land, er fattigdomsutviklingen i de fleste landene svært alvorlig. Dette krever økt innsats både nasjonalt og internasjonalt for å bidra til økt vekst og fattigdomsreduksjon i disse landene. Utviklingen i internasjonale rammebetingelser når det gjelder bistandsoverføringer, investeringer, gjeld og handel samt utviklingen nasjonalt i MUL vil følgelig stå sentralt i oppfølgingen av handlingsplanen for MUL. Medlemslandenes oppfølging av sine forpliktelser på disse områdene vil stå i fokus i internasjonale drøftelser og forhandlinger de kommende år. Oppfølgingen innen det mellomstatlige maskineri, herunder ECOSOC og UNCTADs styremøter, samt styrking av samarbeidet mellom FNs kontor for MUL, små øystater og kystløse land og UNCTAD vil også være viktig i tiden framover.

Norges holdning

Norge holder en høy profil i arbeidet for å bedre de minst utviklede lands stilling i verdensøkonomien, og deltok aktivt i utarbeidelsen av handlingsprogrammet. MUL er en prioritert målgruppe innen norsk utviklingssamarbeid, og over 40 prosent av den bilaterale bistanden vi gir, går til MUL. Gjennom strategien for næringsutvikling i sør arbeider Norge for å legge til rette for utvikling av privat sektor og verdiskapning i disse landene. MUL er identifisert som egen målgruppe innen NORFUNDS virksomhet når det gjelder investeringer i utviklingsland. Norge innførte toll- og kvote-fri import fra MUL fra 1. juli 2002 og arbeider aktivt for å øke MULs deltakelse i det multilaterale handelssystemet. Arbeidet på handelsområdet følges opp med økt faglig bistand og kompetansebygging for å sette MUL i stand til å delta i WTOs arbeid og forhandlinger samt dra nytte av de markedsåpninger som gis.

Fra norsk side legges det stor vekt på at alle relevante aktører, det vil si de minst utviklede landene selv, giverland og multilaterale institusjoner, føler et ansvar for å følge opp handlingsprogrammet og MUL-prosessen de neste årene.

4.4 Utviklingslandenes gjeldsproblemer

(Dagsordenspunkt 85c)

Bakgrunn

For utviklingsland med store investeringsbehov er det normalt og naturlig å ha gjeld. Et gjeldsproblem oppstår først når et land ikke er i stand til å betjene sine gjeldsforpliktelser uten at det går ut over viktige samfunnsoppgaver. Utviklingslandene har i FN lagt vekt på at gjeldsproblemene er et internasjonalt anliggende som krever internasjonal samordning og politiske løsninger. Mange u-land uttrykker utålmodighet med de gjeldsletteordningene som finnes, mens vestlige land påpeker gjeldstyngede lands egen rolle. Med Heavily Indebted Poor Countries Debt Relief Initiative (HIPC-initiativet) har Verdensbanken og Det internasjonale valutafondet (IMF) utviklet en internasjonal gjeldslette mekanisme for å søke å gi de fattigste utviklingslandene en ny start. HIPC-initiativet er en gjeldsletteordning for de 38 fattigste og mest gjeldstyngede utviklingslandene.

Den aktuelle situasjonen

Med den reviderte HIPC-mekanismen fra 1999 vil den samlede gjeldsletten resultere i at kostnadene fordobles. Man har fortsatt ikke klart å bli enige om inndekningen av de store HIPC-kostnadene til Verdensbanken, den største multilaterale kreditoren. En særlig utfordring er knyttet til finansieringen av gjeldslette for konfliktrammede land som ennå ikke har nådd HIPC (blant annet Sudan, Liberia og Somalia). Verdensbanken og IMF er blitt kritisert for at framdriften i HIPC-initiativet har vært for treg. Dette skyldes imidlertid i stor grad situasjonen i de landene initiativet er ment å hjelpe. Ikke desto mindre er det nå 27 land som drar nytte av gjeldslette etter å ha nådd beslutningspunktet (decision point), og 13 land har nådd gjennomføringspunktet (completion point). HIPC-initiativet skal sikre at gjeldsletten bidrar til fattigdomsreduksjon. For de 27 landene som hittil har fått HIPC-gjeldslette, har Verdensbanken beregnet at gjeldsbetjeningen målt i forhold til årlige eksportinntekter falt fra et gjennomsnitt på 16 prosent i 1998 til 10 prosent i 2002. Utgiftene til fattigdomsreducerende tiltak (særlig helse og utdanning) i 2002 var nesten fire ganger så store som utgiftene til renter og avdrag på gjeld. I 1999 var forholdstallet i beste fall én til én. En stor utfordring vil bli å sikre at HIPC-landenes gjeldsbyrde forblir håndterbar også etter at de har fått sin HIPC-behandling. Dette faktum, sammen med behovet for styrket gjeldspolitik i lavinntektsland generelt, har medført at Verdensbanken og IMF har begynt et viktig arbeid med å utvikle et rammeverk for en bedre analyse av gjeldsbærekraft.

Norges holdning

Gjeldslette utgjør en viktig del av norsk utviklingspolitikk, noe som framgår av stortingsmeldingen om utviklingspolitikk og regjeringens handlingsplan om gjeldslette for utvikling. Norge har gjentatte ganger understreket at en uhåndterbar gjeldsbyrde hindrer utvikling fordi: (i) gjeldsbetjening skjer på bekostning av andre viktige oppgaver, (ii) gjelden avskjærer landet fra å få nye ressurser og (iii) gjelden skaper et usikkert investeringsklima. HIPC-initiativet representerer i norske øyne et epokegjørende multilateralt samarbeid fordi: i) den sikrer en omfattende gjeldslette hvor alle kreditorer må ta sin andel, (ii) det forutsettes at frigjorte ressurser blir brukt til å fremme utvikling og fattigdomsreduksjon i de berørte landene, og (iii) gjeldsletten

knyttet til utvikling av en nasjonal fattigdomsrettet utviklingsstrategi utarbeidet av landet selv i bred dialog med det sivile samfunnet og aktuelle givere. Uhåndterbare gjeldsbyrder er dessuten også et kreditoransvar. Norge kan ettergi 100 prosent av fordringene overfor HIPC-landene uten å belaste bistandsbudsjettet. Norsk gjeldslette kommer derfor i tillegg til annen bistand, noe som er unikt blant donorene. 7 av de 27 landene som til nå har fått HIPC-behandling, har gjeld til Norge, og norsk gjeldslette er iverksatt i form av 100 prosent ettergivelse ved forfall. Den endelige og fullstendige slettingen av landenes gjeld vil skje etter at landene når gjennomføringspunktet. Etter blant annet press fra de nordiske landene har det blitt besluttet at det skal iverksettes regelmessige drøftelser av finansieringsbehovet for HIPC. Norge er aktive i mobiliseringen av ressurser for å sikre HIPC-initiativet. De nordiske landene arbeider for å få til en løsning som forhindrer at gjeldsletten fra Verdensbanken går utover dens øvrige bistand til fattige land. Norge har også presset på for at Parisklubben, et kreditorforum bestående av vestlige land og Russland, skal bli mer fleksible med hensyn til gjeldslette, noe som nå har skjedd med «Evian approach» for mellominntektsland. På forrige generalforsamling fikk Norge støtte for forslaget om å etablere et felles internasjonalt forum for bistandsaktører som arbeider for å bedre gjeldsstyring i utviklingsland.

4.5 Bosettingsspørsmål

(Dagsordenspunkt 88)

Bakgrunn

FNs kommisjon for bosettingsspørsmål, HABITAT, ble opprettet i 1977 som et resultat av den første globale konferansen om bosettingsspørsmål i Vancouver i 1976. HABITAT skal bistå land og regioner i å løse problemer på bosettingssektoren og arbeide for økt internasjonalt samarbeid på dette området.

På FNs andre bosettingskonferanse, HABITAT II, i Istanbul 1996, ble det vedtatt et handlingsprogram, HABITAT-agendaen, som utgjør rammerverket for arbeidet med bosettingsspørsmål både i FN-systemet, regionalt og nasjonalt i de neste tjue årene. I juni 2001 ble det holdt en spesialsesjon i Generalforsamlingen (HABITAT II +5) som foretok en vurdering av status for iverksettelsen av HABITAT-agendaen. Sesjonen viste at selv om en

rekke land har gjennomført anbefalingene i deler av HABITAT-agendaen, øker bolignøden og de øvrige problemene som er forbundet med en manglende bærekraftig bosettingsutvikling.

På bakgrunn av en anmodning i erklæringen fra HABITAT II +5 vedtok den 56. generalforsamlingen å styrke Bosettingskommisjonens mandat og Bosettingscenterets status, rolle og funksjon. Som et resultat ble HABITAT fra 1. januar 2002 oppgradert til å bli et fullverdig program: United Nations Human Settlements Programme: UN-HABITAT. UN-HABITATs styrende organ ble samtidig endret fra kommisjon til styremøte («Governing Council»).

Norge og de øvrige nordiske landene har vært medlemmer av kommisjonen, nå styremøtet, i en årrekke. Styremøtet holdes annethvert år. Det første styremøtet etter oppgraderingen til program fant sted i Nairobi 5.–9. mai 2003.

UN-HABITAT og FNs miljøprogram, UNEP, er de eneste FN-organisasjonene som er lokalisert i utviklingsland (begge i Nairobi, Kenya).

Annethvert år, når det ikke er styremøte i UN-HABITAT, arrangeres «World Urban Forum» (WUF). Dette er et rådgivningsorgan for UN-HABITATs eksekutivdirektør, som skal bygges opp til å bli et ledende, globalt faglig forum for bosettings- og urbaniseringsproblemer. Det første WUF ble holdt i Nairobi i april/mai 2002. Representanter fra kommunenivå og fra relevante vitenskapelige institusjoner i Norge deltok aktivt på dette første forumet. Neste møte, som finner sted i Barcelona i september 2004, med tittelen «Cities: Crossroads of Cultures», vil blant annet sette søkelys på fattigdom og fattige i byer, finansieringsmekanismer for by- og slumutvikling og nød- og katastrofebistand til bysamfunn.

Den aktuelle situasjonen

HABITAT II-konferansens sentrale tema var «egnet bolig for alle» og «bærekraftig by- og tettstedsutvikling». HABITAT-agendaen er satt etter de samme to temaene. Med bakgrunn i dette har UN-HABITAT etablert to globale kampanjer som strategiske innfallsvinkler for oppfølging av agendaen. Den ene, «Secure Tenure», skal bidra til å sikre fattige mot tilfeldig utkastelse fra gård og grunn og gi bostedsløse et grunnlag for å kunne satse sine begrensede midler og sin arbeidsinnsats på å skaffe seg en trygg og anstendig bolig.

Den andre kampanjen, «Urban Governance», tar for seg nødvendigheten av godt styresett for å kunne drive en effektiv boligpolitikk på lokalnivå og generelt for å kunne møte de betydelige utfordringene den tiltakende urbaniseringsprosessen representerer for byene i de fleste utviklingsland. Med basis i denne normative virksomheten har UN-HABITAT i samarbeid med Verdensbanken, globale sammenslutninger av lokale myndigheter og bistandsmyndigheter i ti land, blant annet alle G7-landene, Sverige og Norge, etablert paraplysamarbeidet Cities Alliance. Cities Alliance skal bistå byer i utviklingslandene i å forbedre bolig- og levekårsforholdene for slumbeboere og bostedsløse. UN-HABITATS normative arbeid og den konkrete bistanden gjennom Cities Alliance vil være helt sentrale for å nå tusenårsålet om å forbedre levekårene for 100 millioner slumbeboere innen 2020.

Tilgang til vann og sanitære forhold er svært viktig dersom dette tusenårsålet skal nås. UN-HABITAT vedtok på styremøtet i mai 2003 å opprette et vann- og sanitærfond, og Norge bidro med 12,2 millioner til fondet i 2003.

Det er viktig at likestillingsperspektivet integreres i alle UN-HABITATs aktiviteter, og det er ønskelig at alle land søker å øke kvinners deltakelse i planlegging og implementering av bosettingsrelaterte tema. Norge har bidratt vesentlig til at UN-HABITAT har innført en likestillingspolitikk.

Under 58. generalforsamling ble arbeidet med revitaliseringen av UN-HABITAT endelig avsluttet. Sesjonen bidro også til å skape forståelse for at bosettingsspørsmål gis høyere prioritet i andre FN-fora, for eksempel Kommisjonen for bærekraftig utvikling (CSD).

Norges holdning

Norge vil fortsatt delta aktivt i drøftingen av bosettingsspørsmål i FN. Det anses som viktig at disse spørsmålene har et klart forankringspunkt i FN-systemet. Som det er reflektert i FNs tusenårserklæring, er en av de største utfordringene i begynnelsen av det nye årtusenet knyttet til en akselererende urbaniseringsprosess, særlig i utviklingsland og ikke minst i Afrika. FN må spille en aktiv rolle i arbeidet med å bistå utviklingslandene i å møte de problemene som denne prosessen skaper, for det er her fattigdommen vil skyte fart. Norge vil fortsette sitt arbeid for at tusenårsålene skal nås, herunder tusenårsålet om bedring av livet til 100 millioner slumbeboere innen 2020.

4.6 Klimakonvensjonen og Kyotoprotokollen

(Dagsordenspunkt 87 d)

Bakgrunn

Globale klimaendringer er en av de største miljømessige og økonomiske utfordringene verden står overfor. FNs rammekonvensjon om klimaendring (1992) trådte i kraft i 1994 og er ratifisert av 187 stater og EU. Konvensjonen har som endelig mål å stabilisere konsentrasjonen av klimagasser i atmosfæren på et nivå som forhindrer farlig menneskeskapt påvirkning av klimasystemet. Industrilandsparter er blant annet forpliktet til å vedta nasjonale klimastrategier og gjennomføre tiltak for å begrense utslipp av klimagasser. Konvensjonen inneholder også finansielle forpliktelser og bestemmelser om blant annet teknologioverføring til utviklingsland samt forskning og klimaovervåking. Øvrige land, hovedsakelig utviklingsland, har ikke tilsvarende utslippsmessige eller finansielle forpliktelser. Klimakonvensjonen inneholder ikke tallfestede utslippsforpliktelser.

Kyotoprotokollen (1997) er en oppfølging av Klimakonvensjonen. Protokollen inneholder tallfestede utslippsforpliktelser for industrilandene. Målet er å redusere industrilandenenes samlede utslipp av klimagasser med minst fem prosent i forhold til 1990-nivået i perioden 2008–2012. Bruk av Kyoto-mekanismene – internasjonal kvotehandel, felles gjennomføring og den grønne utviklingsmekanismen – muliggjør mer kostnadseffektive klimatiltak. Protokollen trer i kraft 90 dager etter at minst 55 land som til sammen sto for minst 55 prosent av industrilandenenes totale CO₂-utslipp i 1990, har ratifisert protokollen.

Den aktuelle situasjonen

Per 12. mai 2004 hadde 122 land ratifisert Kyotoprotokollen, blant disse 32 industriland som til sammen står for 44,2 prosent av industrilandenenes totale CO₂-utslipp i 1990. USA har annonsert at de ikke vil ratifisere Kyotoprotokollen. Russland (som sto for 17,4 prosent av industrilandenenes CO₂-utslipp i 1990) må derfor ratifisere for at protokollen skal tre i kraft. Samtidig konkluderer tredje hovedrapport fra FNs klimapanel (IPCC, 2001) med at det er sterkere bevis for at den vesentligste årsaken til den globale oppvarmingen som er observert de siste femti årene, er mennes-

kelig aktivitet. Rapporten indikerer også at temperaturøkningen som følge av menneskeskapte utslipp vil bli større enn tidligere antatt, og at de fattigste landene vil bli hardest rammet av klimaendringene.

Norges holdning

Norge ratifiserte Kyotoprotokollen 30. mai 2002 og er forpliktet til å sørge for at våre totale klimagassutslipp i forpliktelsesperioden ikke er mer enn én prosent høyere enn i 1990. Kyotoprotokollen er kun et første beskjedent steg, og det er behov for en mer ambisiøs global klimaavtale med mer omfattende utslippsforpliktelser. Protokollen fastslår at forhandlinger om nye forpliktelser skal begynne senest i 2005. Regjeringen arbeider aktivt for å legge grunnlaget for en tidlig oppstart av forhandlinger om strengere utslippsforpliktelser, med sikte på å få med flest mulig land som i dag ikke har påtatt seg utslippsforpliktelser under protokollen.

4.7 Konvensjonen om biologisk mangfold og Cartagenaprotokollen

(Dagsordenspunkt 87 f)

Bakgrunn

Konvensjonen om biologisk mangfold ble sluttforhandlet i mai 1992 og trådte i kraft 29. desember samme år. Per mai 2004 hadde 187 land ratifisert avtalen. Hovedmålsettingene er vern og bærekraftig bruk av biologisk mangfold og rettferdig fordeling av de godene som følger av utnyttelse av genetiske ressurser. For å konkretisere avtalen har det blitt utviklet arbeidsprogrammer om de ulike økosystemene. Konvensjonens arbeid med økosystemtilnærming setter forvaltningen av biologisk mangfold inn i en sosioøkonomisk sammenheng og sikrer en balanse mellom konvensjonens målsettinger. Det er et utstrakt samarbeid mellom Konvensjonen om biologisk mangfold og andre internasjonale avtaler og prosesser. Den globale miljøfasiliteten (GEF) fungerer som finansieringsmekanisme for å dekke tilleggs kostnader som utviklingslandene påføres ved gjennomføring av konvensjonen.

Under konvensjonen er det framforhandlet en protokoll om handel med

levende genmodifiserte organismer (GMO) – Cartagena-protokollen. Protokollen ble vedtatt 29. januar 2000 og trådte i kraft 11. september 2003. Per mai 2004 hadde protokollen 97 parter. Gjennom protokollen erkjennes det i en folkerettslig avtale at genmodifiserte organismer krever særbehandling i forhold til andre produkter. Protokollens målsetting er å etablere et globalt regelverk for sikker overføring, håndtering og bruk av GMO med sikte på å hindre skadelige effekter på biologisk mangfold og helse. Den inneholder blant annet krav om forhåndssamtykke fra importlandet, notifikasjon fra eksportland/eksportør, prosedyrer for risikovurdering/risikohåndtering, merkeregler og oppfordring til samarbeid for å identifisere skadelige virkninger av GMO på biologisk mangfold eller helse.

Den aktuelle situasjonen

Toppmøtet i Johannesburg (2002) slo fast at tapsraten for biologisk mangfold må reduseres innen 2010, og at Konvensjonen om biologisk mangfold er det viktigste globale instrumentet for å sikre bevaring og bærekraftig bruk av biologisk mangfold samt en rettferdig fordeling av utbytte fra bruk av genressurser. Den sjuende partskonferansen under konvensjonen fant sted i Kuala Lumpur, Malaysia 9.– 20. februar 2004, etterfulgt av det første partsmøtet for Cartagena-protokollen. Partskonferansen vedtok blant annet arbeidsprogrammer for områdevern og teknologioverføring, samt et mandat for videre forhandlinger om tilgang til og fordeling av utbytte fra bruk av genressurser.

Det første partsmøtet under Cartagena-protokollen utarbeidet vedtak om styrking av globale regler for merking og identifikasjon av GMO. Det ble enighet om mandat for en arbeidsgruppe som skal framforhandle internasjonale regler om ansvar og erstatning for skader som skyldes GMO, og om etablering av en mekanisme som skal kontrollere at protokollens bestemmelser overholdes.

Norges holdning

Norge har deltatt aktivt i oppfølgingen av konvensjonen siden UNCED (1992) og har blant annet arrangert fire konferanser i Trondheim i samarbeid med konvensjonens sekretariat, UNEP, andre internasjonale organisa-

sjoner og relevante norske departementer. Norge har arbeidet aktivt for at konvensjonen skal styrke sitt faglige arbeid gjennom bruk av utredningspaneler. Norge har også holdt en høy profil i arbeidet med å forbedre nasjonal rapportering og implementering av konvensjonen. Norge har arbeidet aktivt for å bidra til framgang i spørsmålene om tilgang til genetiske ressurser og urfolks eierrettigheter og kunnskap. Vi har også arbeidet med å operasjonalisere arbeidet med økosystemtilnærming og bærekraftig bruk.

Norge har gitt høy prioritet til forhandlingene om Cartagena-protokollen og legger stor vekt på å sikre effektiv implementering av avtalen.

4.8 Oppfølgingen av FNs konferanse om miljø og utvikling, Rio+5 og FNs toppmøte om bærekraftig utvikling

(Dagsordenspunkt 87 a)

Bakgrunn

UNCED, FNs konferanse om miljø og utvikling, ble avholdt i Rio de Janeiro i 1992, tjue år etter miljøkonferansen i Stockholm og fem år etter at Verdenskommisjonen for miljø og utvikling avga sin rapport om «vår felles framtid». UNCED resulterte i to multilaterale konvensjoner om klimaendringer og biologisk mangfold, en prinsipperklæring om bærekraftig utvikling (Rio-erklæringen), en rekke prinsipper om bærekraftig bruk av skogene samt Agenda 21, som er dagsorden for det 21. århundres internasjonale samarbeid om miljø og utvikling.

Etter UNCED vedtok Generalforsamlingen å opprette Kommissjonen for bærekraftig utvikling (CSD) som en funksjonell kommisjon under ECO-SOC. CSDs hovedoppgaver er å føre tilsyn med gjennomføringen av Agenda 21, fremme integrering av miljø og utvikling i FN-systemet og vurdere nasjonal oppfølging. Det ble også satt i gang flere andre oppfølgingsprosesser til UNCED. Blant de viktigste er Konvensjonen om bekjempelse av forørkning og tørke, Konvensjonen om bærekraftig utvikling av små øystater under utvikling og Konferansen om fiske på det åpne hav. I 1997 avholdt FN sin 19. ekstraordinære generalforsamling, for å gjøre opp

status fem år etter UNCED (Rio+5). Selv om det var gjort framskritt på flere områder, var det klart at oppfølgingen hadde sviktet flere steder. FNs 55. generalforsamling vedtok derfor å organisere en gjennomgang av framdriften i gjennomføringen av forpliktelsene fra UNCED i form av et toppmøte om bærekraftig utvikling i 2002.

FNs toppmøte om bærekraftig utvikling fant sted i Johannesburg fra 26. august til 4. september 2002. Norge spilte en pådriverrolle i forhandlingene for å få oppslutning om tidsbestemte målformuleringer og globale forpliktelser. Fra norsk side motarbeidet en også forsøkene på å svekke fattigdomsprofilen og gå tilbake på resultater og prinsipper fra Rio og andre relevante internasjonale toppmøter og avtaler.

Toppmøtet munnet ut i to typer resultater:

- 1) Politiske dokumenter i form av en erklæring, Johannesburg Declaration, og en handlingsplan, Plan of Implementation of the World Summit on Sustainable Development.
- 2) Partnerskapsinitiativ mellom land i nord og sør, finansieringsinstitusjoner, internasjonale organisasjoner, næringsliv, private organisasjoner og liknende for å gjennomføre de tiltakene og initiativene som er nedfelt i handlingsplanen.

Det er særlig på områdene sanitære forhold, biologisk mangfold og kjemikalier at det ble gjort konkrete framskritt på toppmøtet. I tillegg fikk en bekreftet Rio-prinsippene. Norge bidro i sterk grad til å forhindre en formulering som kunne forstås dithen at WTO-regelverket skal være overordnet miljøavtalene. Det er også positivt at tilsagnene på Monterrey-konferansen fra USA og EU om økt utviklingshjelp er nedfelt som forpliktelser i handlingsplanen. På energiområdet ble resultatet dårligere enn vi hadde ønsket, men det ble tatt et viktig initiativ til en koalisjon av land som skal fremme energieffektivitet og økt bruk av fornybare energikilder. Norge deltar i dette samarbeidet.

Den aktuelle situasjonen

Regjeringen har bevilget 375 millioner kroner over tre år i ekstra midler til oppfølging av resultatene fra Johannesburg. En vesentlig del av oppfølgingen av toppmøtet vil måtte skje innenfor rammen av utviklingssamarbeidet, men også i internasjonale samarbeidsprosesser knyttet til bære-

kraftig utvikling og nasjonalt. På det 11. møtet i FNs kommisjon for bærekraftig utvikling ble man enige om et arbeidsprogram for de neste seks årene og et tentativt arbeidsprogram fram til 2017. I tråd med anbefalingene fra toppmøtet er CSDs arbeidsprogram inndelt i toårssykluser der det første året er «review»-år og det andre «policy»-år. Hovedtema for første toårssyklus er vann, sanitære forhold og bosettingsspørsmål.

Norge hadde formannskapet for CSD 12 (mai 2003–mai 2004). Det norske formannskapet hadde som målsetting å vitalisere CSDs arbeid gjennom bredere deltakelse samt mer interaktive og substansielle diskusjoner enn det som har vært vanlig. Videre hadde formannskapet ambisjoner om å legge handlingsrettede føringer for CSD 13, hvor det legges opp til et forhandlet sluttresultat. Det norske formannskapet mottok mye ros for gjennomføringen av CSD 12, både fra enkeltland og fra ulike organisasjoner som deltok på møtet.

Norges holdning

I den videre oppfølgingen av Agenda 21 og Johannesburgtoppmøtet vil man fra norsk side forsøke å videreføre det arbeid som er nedlagt under det norske formannskapet for CSD, og spesielt vektlegge følgende forhold:

- CSD skal framstå som FNs sentrale høynivåforum for drøfting av tema knyttet til integrering av de tre dimensjonene for bærekraftig utvikling.
- CSD må ha en reell tilleggsverdi i forhold til andre prosesser i FN-systemet og unngå å duplisere arbeidet i andre internasjonale fora.
- CSDs arbeid må koordineres med oppfølgingen av FNs tusenårsmål og de ulike FN-toppmøtene.
- CSDs spesielle rolle i FN-systemet med hensyn til å involvere det sivile samfunn må videreutvikles. Norge vil at CSD fortsatt skal være et åpent og inkluderende forum som tenker nytt i forhold til viktige gruppers deltakelse.
- CSD må gjøres mer relevant ved å bygge allianser som sammen kan bekjempe miljø- og fattigdomsproblemene. Næringslivet, frivillige organisasjoner og andre viktige grupper må arbeide sammen med nasjonale myndigheter for å drive prosessen etter Johannesburg videre.
- CSD må ha et mer operativt fokus framover, utvikle et system for måloppnåelse og overvåke gjennomføringen av resultatene fra Johannesburg.

4.9 FNs utviklingsaktiviteter

(Dagsordenspunkt 92 a og b)

Bakgrunn

FNs erklæring om tusenårsmålene, som ble vedtatt på Tusenårstoppmøtet i år 2000, markerte en milepæl i FNs utviklingsarbeid. For første gang ble det oppnådd enighet om de viktigste målsettingene for FNs arbeid fram til 2015. Ikke bare stater, men også sentrale globale aktører som Verdensbanken og Det internasjonale valutafondet (IMF) har forpliktet seg til tusenårsmålene. Under FNs konferanse om finansiering for utvikling i Monterrey i Mexico ble også dette slått fast.

Tusenårsmålene framstår nå som retningsgivende for FNs utviklingsarbeid, både i FNs fond og programmer og i særorganisasjonene. I FN-systemet er FNs utviklingsprogram (UNDP) satt til å overvåke hvordan medlemslandene oppfyller tusenårsmålene. Dette vil skje gjennom egne landrapporter og globale rapporter. UNDP gis også en sentral rolle i koordineringen av FN-systemet på landnivå. Arbeidet med å samordne og integrere utviklingsaktivitetene i FNs fond, programmer og særorganisasjoner utføres nå av FNs utviklingsgruppe (UNDG). Treårsgjennomgangen av FNs utviklingsvirksomhet (TCPR) skal behandles under årets generalforsamling. Resolusjonen fra forrige TCPR, som ble vedtatt under den 56. generalforsamlingen (2001), innebar at FNs fond og programmer skal videreutvikle samordningen både på hovedkvarternivå (gjennom UNDG – FNs utviklingsgruppe) og landnivå (ved at FN-enhetene lager UNDAF – FNs rammeplan for utviklingsvirksomheten). Videre skal FN samordne sin virksomhet med de nasjonale fattigdomsstrategiene på landnivå og med Verdensbankens innsats.

Den aktuelle situasjonen

De mellomstatlige forhandlingene om reformer innenfor FN-systemet er preget av «de små skritts politikk». Enkelte av utviklingslandene mener at reformer og effektivisering av arbeidet i FN ikke har ført til økt ressursoverføring til FNs arbeid i utviklingslandene, og de frykter at en videre rasjonalisering vil føre til reduserte bidrag fra giverlandene.

Det har skjedd positive forandringer innenfor FNs utviklingsarbeid

som følge av reformene som ble vedtatt på den 52. generalforsamlingen i 1997 og på den 57. generalforsamlingen i 2002. På det administrative plan framstår FN-sekretariatet som slankere og mer effektivt enn før. Videre har samarbeidet mellom FNs fond og programmer på hovedkvarternivå blitt styrket gjennom opprettelsen av FNs utviklingsgruppe (UNDG), og arbeidet med å fremme integrasjon av FNs virksomhet på landnivå er blitt styrket gjennom UNDAF-prosessen.

Et annet viktig spørsmål er forholdet mellom konflikt, humanitær bistand og langsiktig bistand («gap-problematikken»). Dette er viktig for å forebygge nye konflikter og støtte opp om fredsprosesser i situasjoner der kamphandlingene er opphørt. Blant annet er det behov for å se på rollefordelingen i FN-systemet i de forskjellige fasene i en konfliktsituasjon. Generalsekretærens oppfølging av Brahimi-rapporten fra 2001 var banebrytende i denne sammenhengen, og UNDG/ECHA-rapporten fra 2004 («Bellamy-rapporten») om overgangssituasjoner har fulgt opp med en rekke tilsvarende anbefalinger.

Treårsgjennomgangen av FNs utviklingsvirksomhet vil bli en prioritert oppgave under årets generalforsamling. Generalsekretærens rapport forventes å ta for seg konkrete forslag til ytterligere koordinering og samordning av FNs fond og programmer på landnivå, blant annet forslag om felles programmer. Videre vil man fortsette med å integrere de nasjonale fattigdomsstrategiene som basis for FNs utviklingsaktiviteter på landnivå, og styrke innsatsen for å forbedre samarbeidet mellom FN og Verdensbanken.

Årets generalforsamling kan som fjorårets bli preget av at reproduktiv helse er blitt et konflikttema. USA og en del muslimske land har hatt et annet syn enn flesteparten av medlemslandene. USAs tilbakeholdelse av bidraget til FNs befolkningsfond (UNFPA) og motstand mot å behandle spørsmålet om reproduktive helsetjenester under Barnetoppmøtet i mai 2002 har preget FNs arbeid om dette temaet. Temaet var også gjenstand for diskusjon under UNFPAs styremøte i juni.

Norges holdning

Norge vil aktivt bruke årets treårsgjennomgang til å fremme reformforslag basert på et felles posisjonspapir utviklet i samarbeid med nærstående land, den såkalte Utstein-gruppen. Dette innebærer blant annet forslag om styrking av koordineringen på landnivå gjennom økte ressurser og mer autoritet til FNs stedlige koordinator, økt harmonisering innad i FN-systemet og mellom FN-systemet og andre givere, felles styremøter med beslutningsmyndighet for FNs fond og programmer, samt samarbeid mellom giverland for å gi kjernebudsjettene i FNs fond og programmer et løft. Likeledes vil Norge arbeide for at Generalsekretærens ulike reformpakker implementeres på hovedkvarter- og landnivå.

Norge vil aktivt følge opp de enkelte av FNs fond, programmer og særorganisasjoner for å sikre fortsatt framdrift i reformprosessen.

Tusenårsmålene skal danne grunnlaget for FNs utviklingsarbeid i de enkelte landene. Fra norsk side vil vi arbeide videre for at UNDAF framstår som et godt samarbeidsverktøy for FN og de enkelte landenes myndigheter. Vi er opptatt av at FN prioriterer godt styresett og nasjonalt eierskap i sitt samarbeid med de enkelte utviklingslandene. Det er viktig at FN også samarbeider tett med Bretton Woods-institusjonene, spesielt Verdensbanken, om de nasjonale fattigdomsstrategiene (PRSP – Poverty Reduction Strategy Papers). Videre er det viktig at FN arbeider for å få til en bedre samordning mellom de bilaterale og multilaterale aktørene på landnivå.

Med hensyn til striden om reproduktiv helse vil Norge forsvare og ta utgangspunkt i handlingsprogrammet fra befolkningskonferansen i Kairo i 1994.

5 Saker som behandles i 3. komité

5.1 Menneskerettighetsspørsmål

(Dagsordenspunkt 107)

Bakgrunn

FN-pakten forplikter medlemsstatene til å sikre menneskerettighetene og de grunnleggende frihetene for sine innbyggere og gir FNs organer en del av ansvaret for at dette blir gjennomført. FN-paktens artikkel 68 opprettet FNs menneskerettighetskommisjon. Kommisjonen, som har 53 medlemmer, møtes til årlige sesjoner i Genève. Norge var medlem i perioden 1999–2002 og deltar nå som aktiv observatør fram til neste medlemskapsperiode. Kommisjonens forslag og anbefalinger innarbeides i årlige rapporter til ECOSOC og danner det viktigste grunnlaget for behandlingen av menneskerettighetsspørsmål i Generalforsamlingen.

Seks internasjonale menneskerettighetskonvensjoner danner de viktigste grunnsteinene i FNs menneskerettighetsarbeid: de to sentrale internasjonale menneskerettighetskonvensjonene om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter og om sivile og politiske rettigheter, i tillegg til Torturkonvensjonen, Barnekonvensjonen, Konvensjonen for avskaffelse av rasediskriminering og Konvensjonen for avskaffelse av kvinnewediskriminering. I 2004 begynte for alvor arbeidet i FNs ad hoc-komité med å framforhandle en ny konvensjon om funksjonshemmedes rettigheter.

Arbeidet for menneskerettighetene er meget sensitivt i FN-sammenheng, og mange land ønsker ikke at FN skal spille en sentral rolle her. Enkelte land hevder at FNs menneskerettighetsnormer ikke tar tilstrekkelig hensyn til historiske, kulturelle, sosiale og religiøse særtrekk. Disse landene motsetter seg også at FN skal behandle menneskerettighetssituasjonen i enkeltland, og ser med skepsis på FNs overvåkningsmekanismer. De siste årene har både nord/sør-motsetninger og motsetninger langs noe som kan kalles en vestlig/islamsk verdiakse, satt sitt preg på arbeidet med menneskerettigheter.

Den aktuelle situasjonen

Arbeidet i fjorårets 3. komité må karakteriseres som utfordrende. Store deler av sesjonen var preget av motsetninger langs verdiakser man kjenner igjen fra tidligere år. Mens disse skillelinjene tidligere har vært mest framtreddende i Menneskerettighetskommisjonen, bar også arbeidet i 3. komité i fjor preg av økt polarisering. Den 60. sesjonen av FNs menneskerettighetskommisjon behandlet i løpet av seks uker cirka 110 resolusjoner. Blant de mest bekymringsfulle trekkene her var et økende press for å svekke sentrale menneskerettighetsmekanismer, blant annet spesialrapportørene. Et hovedanliggende for Norge var å søke å motarbeide disse tendensene. Dette arbeidet vil måtte videreføres i årets 3. komité. Truselen mot kjernefunksjonene innenfor menneskerettighetsarbeidet er tydelig, og diskusjonene i kommisjonen preges av restriktive land, som det stadig blir flere av blant kommisjonens medlemmer. Enkelte konkrete resultater ble imidlertid oppnådd. Fra norsk ståsted var resolusjonen om menneskerettighetsforsvarere og beslutningen om å opprette en spesialmekanisme om internflyktninger de viktigste. Videre fikk man vedtatt resolusjoner om Nord-Korea, Cuba, Hviterussland og Turkmenistan. Kommisjonen vedtok også en styrket resolusjon om beskyttelse av menneskerettighetene i kampen mot terrorisme. Positivt var det også at man fikk vedtatt en beslutning om situasjonen i Sudan. På den negative siden tapte man votingene over resolusjonene om Zimbabwe og Tsjetsjenia. Resolusjonsforslaget om diskriminering på grunnlag av seksuell legning ble trukket av Brasil etter sterkt press fra de muslimske landene.

Det er sterk motstand mot behandling av såkalte landsituasjoner både i kommisjonen og i Generalforsamlingen. En rekke land mener denne typen resolusjoner ikke bidrar konstruktivt til å bedre menneskerettighetssituasjonen i de landene det gjelder, og at de vestlige landene er partiske og selektive i sin «utvelgelse» av landsituasjoner som omtales.

De motsetningene man så under kommisjonen, forventes også å sette sitt preg på behandlingen av menneskerettighetsspørsmål under den 59. generalforsamlingen. En rekke kontroversielle saker kommer opp til behandling, og det knyttes som vanlig særlig spenning til behandlingen av landsituasjonene. Norge vil framlegge to tematiske resolusjoner under årets behandling av menneskerettighetsspørsmål: én om menneskerettighetsforsvarere og én om internflyktninger.

Norges holdning

Norge har konsekvent gått inn for å styrke FNs rolle i det internasjonale menneskerettighetsvernet. Vi støtter tanken om at krenkelser av menneskerettighetene, uavhengig av hvor de finner sted, angår hele verdenssamfunnet. Arbeidet for å sikre internasjonal håndheving av etablerte menneskerettighetsnormer har høy prioritet fra norsk side. Vi støtter aktivt opp om tiltak som kan bedre FNs menneskerettighetskommisjons og Generalforsamlingens muligheter til å reagere på alvorlige og akutte krenkelser av menneskerettighetene. Vi legger videre stor vekt på å verne om og styrke FNs spesialmekanismer for å beskytte menneskerettighetene, og det forventes å være en sentral oppgave under årets Generalforsamling. Fra norsk side legges det også vekt på at menneskerettighetsbegrepet omfatter både de sivile og politiske rettighetene så vel som de økonomiske, sosiale og kulturelle rettighetene. Menneskerettighetenes konfliktforebyggende rolle og deres viktige funksjon i fredsbygging og post-konfliktsituasjoner er sentrale tema. Etter at Generalforsamlingen vedtok erklæringen om menneskerettighetsforsvarere i 1998, har vi fra norsk side lagt særlig vekt på oppfølgingen av denne. Norge har også et særlig ansvar for arbeidet med beskyttelse av internflyktninger. Arbeidet med å fremme urfolks, kvinners og barns rettigheter står sentralt i norsk menneskerettighetspolitikk, og kvinners og barns rettigheter vil være sentrale tema under årets Generalforsamling. Norge vil fortsatt arbeide aktivt for å gjenopprette konsensus i det internasjonale arbeidet med å bekjempe rasisme og diskriminering. Splittelsen som oppsto under Verdenskonferansen om rasisme i 2001, setter ennå sitt preg på FNs arbeid på dette feltet. Norge er for øvrig en av de største bidragsyterne til FNs høykommissær for menneskerettigheter og legger stor vekt på å styrke FNs kapasitet innenfor rådgivning og teknisk bistand på menneskerettighetsområdet. I 2004 ble det utnevnt en ny høykommissær for menneskerettigheter, Louise Arbour fra Canada.

5.2 FNs høykommissær for flyktninger

(Dagsordenspunkt 102)

Bakgrunn

FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) har som mandat å yte assi-

stanse og internasjonal beskyttelse til personer som blir forfulgt og må flykte på grunn av rase, religion, nasjonalitet, tilhørighet til sosial gruppe eller politisk oppfatning. UNHCR skal også bidra til å løse verdens flyktningproblemer. De viktigste rettslige instrumentene er FNs flyktningkonvensjon av 1951 med tilleggsprotokoll av 1967. UNHCRs mandat ble definert av FNs generalforsamling i 1950 og er blitt fornyet hvert femte år, inntil det på fjorårets generalforsamling ble bestemt å fjerne mandatets varighetsbegrensning. Etter pålegg fra FNs generalsekretær, Sikkerhetsrådet eller Generalforsamlingen tar også UNHCR seg av mennesker som ikke omfattes av Flyktningkonvensjonen fordi de er i sitt eget land, enten som internt fordrevne eller tilbakevendte.

Organisasjonens virksomhet gjennomgås og overvåkes av Eksekutivkomiteen (med 64 medlemsland i 2003) som møtes formelt én gang i året, men flere ganger som «arbeidsgruppe» (Standing Committee). UNHCR rapporterer årlig til Generalforsamlingen og ECOSOC. UNHCRs budsjett for 2004 beløper seg til knapt én milliard dollar utenom tilleggsprogrammene. Bare om lag to prosent av virksomheten finansieres over FNs regjære budsjett. Resten er basert på frivillige bidrag.

Den aktuelle situasjonen

UNHCR yter ulike former for bistand til cirka 21 millioner mennesker, om lag halvparten av disse er flyktninger. UNHCRs mandat omfatter ikke palestinske flyktninger (3–4 millioner, som omfattes av UNRWA) og cirka 20 millioner av verdens om lag 25 millioner internt fordrevne fordelt på et femtital land.

Høykommissærens arbeid for fornyelse av UNHCR fortsatte i 2003 i den såkalte «UNHCR 2004»-prosessen. Det omfattende handlingsprogrammet *Agenda for Protection* for å styrke flyktningenes beskyttelse følges opp blant annet i Høykommissærens ambisiøse *Convention Plus*-prosjekt. Dette innebærer en forsterket internasjonal innsats for å redusere verdens flyktningproblemer, ikke minst gjennom å bringe langvarige og fastlåste flyktningssituasjoner til opphør. En bedre internasjonal ansvars- og byrdefordeling står også sentralt. Det første møtet i Høykommissærens forum ble avholdt i juni og bekreftet den alminnelige oppslutningen om *Convention Plus*-initiativet. Som ledd i et nærmere samarbeid med utviklingsaktørene er UNHCR blitt medlem av FNs utviklingsgruppe.

Debatten under 58. generalforsamling om rapporten fra FNs høykommissær for flyktninger markerte en foreløpig avslutning av den lange diskusjonen om reform av UNHCR. Reformene representerer et forsiktig skritt i retning av å sikre UNHCR et bedre finansieringsgrunnlag.

Norges holdning

Norge har lenge hatt et sterkt engasjement i flyktningsspørsmål og er medlem av Eksekutivkomiteen. Norge er den sjette største bidragsyteren til UNHCR og den største målt per capita. I tillegg til direkte støtte til UNHCR på vel 342 millioner kroner i 2003 kommer betydelige bidrag til norske frivillige organisasjoner som samarbeider med UNHCR i felten. Dessuten mottar Norge som ett av få land «kvoteflyktninger» gjennom UNHCR til gjenbosetting i Norge.

I det norske innlegget i den 58. generalforsamlingen ble det gitt støtte til reformprosessen, samtidig som behovet for en sterkere internasjonal ansvars- og byrdefordeling igjen ble sterkt understreket. Høykommissæren ble rost for sine mange initiativ for bedre å integrere UNHCR i det internasjonale samarbeidet og øke det fortsatt utilstrekkelige internasjonale engasjementet for flyktningsaken.

Det var Danmark som samordnet arbeidet med den «nordiske» resolusjonen om UNHCR så vel som resolusjonen om reformene av UNHCR. Begge ble vedtatt ved konsensus. Den overordnede hensikt med den årlige «nordiske» resolusjonen, som igjen hadde et rekordstort antall medforlagsstillere, er at FNs generalforsamling skal uttrykke støtte til Høykommissærens arbeid.

5.3 Narkotikaspørsmål

(Dagsordenspunkt 99)

Bakgrunn

Narkotikaspørsmål har lenge stått sentralt i FNs arbeid. I 1946 ble FNs narkotikakommisjon opprettet som et rådgivende organ for ECOSOC. Organet skulle blant annet utarbeide utkast til internasjonale avtaler om kontroll av narkotika. Kommisjonens arbeid har resultert i FN-konvensjonen av 1961 om kontroll med narkotiske stoffer, Konvensjonen av 1971 om

psykotrope stoffer og Konvensjonen av 1988 mot ulovlig omsetning av narkotiske og psykotrope stoffer. Samtlige konvensjoner er ratifisert av Norge. I henhold til Narkotikakonvensjonen av 1961 ble Det internasjonale narkotikarådet (INCB) nedsatt. Rådet skal påse at regjeringene etterlever konvensjonene. FNs narkotikaorgan (United Nations International Drug Control Programme – UNDCP) ble etablert 1. mars 1991. I 1997 ble UNDCP slått sammen med FNs senter for kriminalforebyggende tiltak til én enhet under navnet United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) med kontor i Wien.

Den aktuelle situasjonen

De viktigste milepælene i FNs historie på dette området er, i tillegg til de tre konvensjonene, den første internasjonale konferansen på ministernivå om narkotikaproblemer, som ble holdt i Wien 1987, og Generalforsamlingens første spesialsesjon om narkotikaproblemer, som fant sted i New York i 1990. I juni 1998 ble det vedtatt et nytt og meget ambisiøst tiårsprogram på Generalforsamlingens andre spesialsesjon om narkotikas spørsmål. Dette har som målsetting å få slutt på, eller vesentlig redusere, all ulovlig produksjon av cocoblader, hasjis og opiumsvalmuer innen 2008. Programmet fokuserer sterkt på globalt samarbeid mot hvitvasking av penger tjent på ulovlig narkotikahandel. Bekjempelsen av narkotikatraffikken fra Afghanistan gis høy prioritet. Juridisk samarbeid over landegrensene og kontroll med og begrenning av syntetisk produserte narkotiske stoffer er sentrale elementer i programmet. De resultatene som er oppnådd under programmet, ble gjennomgått på et ministermøte i Narkotikakommisjonen våren 2003. Ministere fra cirka 120 land utarbeidet også en felles erklæring om kampen mot narkotika.

Norges holdning

Norge bidrar til FNs narkotikakontrollprogram (UNDCP), som årlig disponerer om lag 90 millioner USD til sitt arbeid. Til sammenlikning er omsetningsverdien av verdens narkotikahandel på årsbasis beregnet til cirka 500 milliarder USD. (Narkotika er verdens nest største handelsvare etter våpen – større enn olje og gass.)

Siden narkotikaproblemene har nær sammenheng med generelle utvik-

lingstrekk som fattigdom, utdanning og helse, anser man det fra norsk side som viktig at også andre FN-organer enn de som har narkotika som spesialfelt, utvikler et narkotikaperspektiv på sin virksomhet. Spesielt gjelder dette kampen mot hiv/aids. På etterspørselsiden er det, slik Norge ser det, verken mulig eller ønskelig å skille tiltak mot narkotiske stoffer fra tiltak mot alkohol og andre avhengighetsskapende stoffer.

5.4 Spørsmål vedrørende kvinners stilling

(Dagsordenspunkt 100–101)

Bakgrunn

FNs kvinnekommisjon Commission on the Status of Women (CSW) ble opprettet i 1946 som en funksjonell kommisjon under ECOSOC. Kommisjonenens mandat er å fremme kvinners stilling i FNs medlemsland. Den har 45 medlemmer og møtes hvert år til en sesjon som går over to uker. Norge har vært medlem i periodene 1969–1975, 1980–1983 og 1996–1999. Kommisjonen rapporterer til Generalforsamlingen gjennom ECOSOC.

Kvinnespørsmål har stått som eget punkt på Generalforsamlingens dagsorden siden 1975. FN har siden arrangert internasjonale kvinnekongresser i Mexico, København, Nairobi og Beijing. I juni 2000 avholdt Generalforsamlingen en spesialsesjon om oppfølgingen av Kvinnekongressen i Beijing: «Women 2000: Gender Equality, Development and Peace for the 21st Century». Spesialsesjonen vedtok et sluttdokument med tiltak for å styrke gjennomføringen av handlingsplanen fra Beijing.

Det er viktig å ivareta kvinners rettigheter i forhold til alle menneskerettighetsmekanismer. Som et ledd i arbeidet med å integrere spørsmål vedrørende brudd på kvinners menneskerettigheter i FNs kommisjon for menneskerettigheter, opprettet kommisjonen en stilling som spesialrapportør for vold mot kvinner. Spesialrapportøren har også et nært samarbeid med Kvinnekommisjonen. Kvinners menneskerettigheter har siden 1999 blitt spesielt behandlet under Menneskerettighetskommisjonen.

FNs konvensjon om avskaffelse av alle former for diskriminering av kvinner (CEDAW) av 1979 trådte i kraft i 1981. 174 stater er nå part i konvensjonen. Bare FNs barnekonvensjon har flere tilsluttede parter enn denne. Mange av reservasjonene fra Kvinnekonvensjonen er imidlertid svært omfattende. Norge og andre land har flere ganger protestert fordi

reservasjonene ses som uforenlige med konvensjonstekstens innhold og intensjon. Etterlevelse av Kvinnekonvensjonen overvåkes av en ekspertkomité, CEDAW-komiteen, bestående av 23 personer. Norge var sist representert i komiteen i perioden 1996–1999. Norge leverte sin sjette rapport til CEDAW i 2002 og ble eksaminert i januar 2003.

Den 54. generalforsamlingen vedtok en valgfri tilleggsprotokoll om individuell klageadgang under Kvinnekonvensjonen.

Den aktuelle situasjonen

Den valgfrie tilleggsprotokollen om individuell klageadgang til Kvinnekonvensjonen trådte i kraft 22. desember 2000. CEDAW-komiteen vil behandle disse sakene. Norge ratifiserte den valgfrie protokollen i mars 2002.

Norges innlegg i generaldebatten under Generalforsamlingen fokuserte på nødvendigheten av likestilling mellom kvinner og menn på alle områder i samfunnet for å få en bærekraftig utvikling, relevansen av likestilling for å oppnå tusenårsmålene og Sikkerhetsrådets resolusjon 1325 om kvinner, fred og sikkerhet. Det ble vedtatt to resolusjoner ved konsensus om vold mot kvinner i hjemmet og om gjennomføring av en dyptgående studie av alle former for vold mot kvinner. De tradisjonelle resolusjonene om oppfølging av Kvinnekonferansen i Beijing, kvinner i FN-sekretariatet og oppfølging av CEDAW-resolusjonen ble også vedtatt ved konsensus.

På FNs 48. kvinnekommisjon ble det holdt to paneldebatter. Tema for debattene var kvinner, fred og sikkerhet, og menn og gutters rolle for å oppnå likestilling. Det ble framforhandlet sluttdokumenter om de to temaene og oppnådd enighet om dokumentene. Under generaldebatten holdt Norge et innlegg som blant annet fokuserte på at likestilling også betyr at menn og gutter får muligheter til å leve et mer fullverdig liv basert på flere valgmuligheter utenfor den tradisjonelle mannsrollen. Likestilling betyr ikke å gi mindre prioritet til menn. Det ble henvist til Norges erfaring med fedrekvoten ved fødsel. Vold mot kvinner, inkludert seksuell utnyttelse, og menns rolle og ansvar i den forbindelse ble tatt opp. Videre ble sikkerhetsrådsresolusjon 1325 tatt opp, og her ble det vist til hva Norge kunne gjøre som fredsmekler og bidragsyter.

Norges holdning

I FN har Norge sammen med de øvrige nordiske landene holdt en høy profil i kvinnespørsmål. For å sikre nær kontakt med FN om disse spørsmålene møter de nordiske landene i fellesskap Generalsekretærens spesialrapportør for kvinnespørsmål under Kvinnekommisjonens sesjon. Fra nordisk side understrekes det at innsatsen for å bedre kvinners stilling ikke må bli betraktet som et avgrenset sosialt spørsmål, men må være med i vurderingen av alle de sakene som FN-systemet arbeider med. Dette er i tråd med vår nasjonale politikk og gjenspeiles i vårt utviklingsarbeid. Norge arbeidet for forpliktende likestillingspolitiske formuleringer på alle de store verdenskonferansene som FN arrangerte i 90-årene og i oppfølgingen av disse.

5.5 Fremme og beskyttelse av barns rettigheter

(Dagsordenspunkt 103)

Bakgrunn

Konvensjonen om barns rettigheter ble vedtatt av FNs generalforsamling 20. november 1989 og trådte i kraft 2. september 1990. Med sine 191 parter er Barnekonvensjonen den av FNs menneskerettighetskonvensjoner som har størst tilslutning. Konvensjonen inneholder både sivile og politiske, sosiale og kulturelle rettigheter. Med barn menes personer under 18 år, hvis ikke myndighetsalderen inntreffer tidligere. Konvensjonen slår fast at hensynet til barnets beste skal være et overordnet prinsipp i behandlingen av barn. Andre viktige prinsipper er ikke-diskriminering og barns rett til å bli hørt i saker som angår dem.

Av særlige rettigheter i konvensjonen kan nevnes barns rett til ikke å atskilles fra foreldrene med mindre det er til barnets beste. Barn har rett til ytringsfrihet og til tanke-, samvittighets- og religionsfrihet. Funksjonshemmede barn har krav på særlig omsorg, og statene skal gi spesiell beskyttelse til flyktningbarn. Barn som har minoritets- eller urfolksbakgrunn, skal sikres retten til å utøve sin religion, bruke sitt språk og dyrke sin kultur. Barn skal beskyttes mot alle former for utnyttelse og mishandling, også i form av skadelig barnarbeid og seksuell utnyttelse. Retten til utdanning er en viktig forutsetning for barns utvikling.

Det er opprettet en egen komité for barns rettigheter, FNs barnekomité,

som skal føre tilsyn med hvordan statene gjennomfører konvensjonen. Dette gjøres først og fremst ved at medlemslandene hvert femte år rapporterer til komiteen. Rapportene blir gjennomgått av komiteen på møter hvor også representanter for de aktuelle landene inviteres til å svare på spørsmål. Komiteen avslutter behandlingen av rapportene ved å framlegge konklusjoner fra gjennomgåelsen og anbefalinger om videre oppfølging. Professor Lucy Smith ble i februar 2003 innvalgt som medlem av komiteen.

Den aktuelle situasjonen

Norges tredje rapport til barnekomiteen ble overlevert sommeren 2003. Rapporten gir en omfattende redegjørelse for norske barns levekår og for hvordan Barnekonvensjonen er gjennomført i Norge. Norske barn og unges vurdering av sin egen situasjon slik denne er kartlagt i prosjektet «Livet under 18», er reflektert i rapporten. Norske frivillige organisasjoner med barn som arbeidsfelt har inngitt en såkalt «skytterrapport» til komiteen.

FNs barnekonvensjon forbyr bruk av barnesoldater under 15 år. I 2000 vedtok FNs generalforsamling en tilleggsprotokoll til Barnekonvensjonen om barn i væpnet konflikt. Protokollen forplikter statene til ikke å tvangsrekruttere personer under 18 år til væpnede styrker. Når det gjelder frivillig rekruttering, pålegges statene å heve dagens femtenårsgrense til seksten år som et minimum, men protokollen åpner for at stater også kan binde seg til en sytten- eller attenårsgrense for slik rekruttering. Det er et betydelig problem at opprørs- eller frigjøringsbevegelser og andre ikke-statlige, væpnede grupper rekrutterer og bruker personer under 18 år som soldater. Statene forpliktet derfor gjennom protokollen til å treffe tiltak for å forhindre denne praksisen. Norge undertegnet protokollen som den fjerde staten 13. juni 2000. Protokollen ble ratifisert 27. juni 2003. I vedtaket stadfestes det at Norge binder seg til en attenårsgrense for frivillig rekruttering til Forsvaret.

I 1994 fikk en arbeidsgruppe mandat til å utarbeide en tilleggsprotokoll til FNs barnekonvensjon om salg av barn, barneprositusjon og barnepornografi. Protokollen ble ferdigforhandlet våren 2000, og Norge ratifiserte den som en av de første statene i 2001. Tilleggsprotokollen innebærer en styrking av Barnekonvensjonen, særlig fordi den pålegger statene å gjøre en lang rekke handlinger knyttet til salg av barn, barneprositusjon og barnepornografi straffbare i sin lovgivning. Protokollen definerer salg av

barn, barneprositusjon og barnepornografi. Behovet for internasjonalt samarbeid, blant annet i form av gjensidig juridisk bistand, framheves.

I november 2000 vedtok FNs generalforsamling en konvensjon om bekjempelse av grenseoverskridende organisert kriminalitet samt to utfyllende protokoller om handel med mennesker, særlig kvinner og barn, og menneskesmugling. Videre ble det i mai 2001 vedtatt en utfyllende protokoll om ulovlig produksjon og handel med våpen. Norge ratifiserte konvensjonen og de utfyllende protokollene 27. juni 2003.

I 1997 ble Olara Otunnu utnevnt til Generalsekretærens spesialrepresentant for barn i væpnet konflikt. Spesialrepresentanten har blant annet medvirket til at Sikkerhetsrådet har rettet større oppmerksomhet mot barns behov for særskilt beskyttelse i konfliktsituasjoner. Norge har bidratt til at spørsmål knyttet til beskyttelse av sivile, herunder barn, i konflikt er blitt et prioritert spørsmål for Sikkerhetsrådet. Etter at Norge trådte ut av Sikkerhetsrådet, er vårt engasjement i dette spørsmålet videreført i en norskledet arbeidsgruppe i New York.

Spørsmålet om barnearbeid har stått sentralt på den internasjonale dagsordenen i de senere årene. Flere FN-institusjoner, med ILO og UNICEF i spissen, har utvist et betydelig engasjement på dette området. Sammen med en rekke andre land, og i stadig sterkere grad, har Norge i de senere årene oppfordret til et nært samarbeid mellom ulike internasjonale organisasjoner, herunder UNICEF, ILO og Verdensbanken, når det gjelder bekjempelse av barnearbeid. Vi har den senere tiden sett konkrete resultater blant annet i form av flere samarbeidsprosjekter. Norge ratifiserte ILOs konvensjon om de verste former for barnearbeid i 2001. Konvensjonen pålegger partene å forby de verste formene for barnearbeid, som slavearbeid og andre former for tvangsarbeid, kommersiell seksuell utnyttelse og arbeid som utsetter barn for ulykkes- eller helsefare. Konvensjonen er et viktig supplement til andre konvensjoner, som FNs barnekonvensjon og ILOs minstealderkonvensjon.

Norges holdning

Fremme av barns rettigheter er et prioritert tema for Norge i FN. I mange land utgjør barn og unge en stor andel av befolkningen. Bedrede levekår og utdanning for barn er en viktig forutsetning for sosial og økonomisk utvikling. I tillegg er det viktig å treffe tiltak mot særlige problemer som

barnesoldater og handel med kvinner og barn. Norge har deltatt aktivt i de multilaterale forhandlingsprosesser som i de senere år har styrket det normative grunnlaget for beskyttelse av barn og bedring av deres levekår. Det sentrale i tiden fremover blir å bidra til at dette normative grunnlaget implementeres ved at barns situasjon bedres.

6 Saker som behandles i 4. komité

6.1 FNs fredsbevarende operasjoner

(Dagsordenspunkt 78)

Bakgrunn

Generalforsamlingens 4. komité behandler de fleste aspekter ved FNs fredsoperasjoner. Mandatene for operasjonene gis imidlertid av Sikkerhetsrådet, og finansieringsspørsmål drøftes i 5. komité. Arbeidet i 4. komité forberedes av en egen spesialkomité for fredsoperasjoner som siden FNs 51. generalforsamling har vært åpen for alle land som bidrar eller har bidratt til FNs operasjoner. Likeledes har land som er involvert i de aktuelle konfliktene, gjerne vært representert.

FNs fredsoperasjoner har utviklet seg fra å være rene militære, fredsbevarende operasjoner, eventuelt kombinert med humanitær innsats uavhengig av disse, til stadig mer komplekse, fredsbyggende operasjoner som inkluderer en rekke oppgaver som går utover tradisjonelle militære aktiviteter. Slike oppgaver omfatter blant annet demoblisering og reintegrering av tidligere soldater, gjenoppbygging og reform av politi, rettsvesen og forsvar, tilsyn med at menneskerettighetene overholdes, valgovervåking samt tilrettelegging av humanitær bistand og gjenoppbygging. Sivilt politi inngår ofte som en komponent for å bistå med opplæring og kontroll av lokalt politi. Dette medfører at 4. komité har en meget bred dagsorden.

Den aktuelle situasjonen

Per 1. mai 2004 ledet FN i alt fjorten fredsoperasjoner: Tre i Europa: Georgia (UNOMIG), Kosovo (UNMIK) og Kypros (UNFICYP); tre i Midtøsten: Libanon (UNIFIL), Golan (UNDOF) og observatørkorpset UNTSO; seks i Afrika: Etiopia/Eritrea (UNMEE), Vest-Sahara (MINURSO), Sierra Leone (UNAMSIL), DR Kongo (MONUC), Liberia (UNMIL) og Elfenbenskysten (UNOCI); to i Asia: India/Pakistan (UNMOGIP) og Øst-Timor (UNMISSET). 30. april 2004 vedtok Sikkerhetsrådet mandat for en FN-ledet operasjon på Haiti (MINUSTAH), som vil ta over etter den

USA-ledede interimsstyrken 1. juni. Det vil kunne bli aktuelt med oppstart av ytterligere to operasjoner i 2004, i Burundi og Sudan. Dette vil på ny kunne bringe mengden personell opp på rekordnivået fra begynnelsen av 1990-tallet. Utfordringen vil imidlertid være vesentlig større fordi dagens operasjoner er langt mer omfattende.

Under 58. generalforsamling i Spesialkomiteen for fredsbevarende operasjoner og i 4. komité la man vekt på styrket innsats når det gjelder følgende tema, som ventelig også vil stå sentralt under 59. generalforsamling: 1) Sikkerhet for FN-personell, 2) FNs evne til rask utplassering av personell, 3) utvikling av helhetlige strategier for fredsoperasjoner, 4) afrikansk fredsbyggingskapasitet, 5) håndtering av disiplinære spørsmål, 6) opplæring av personell og 7) koordinering og samarbeid mellom FN og ulike regionale og subregionale organisasjoner. Vellykkede eksempler på sistnevnte er blant annet EUs innsats i DR Kongo (operasjon Artemis) og SHIRBRIGs bistand ved etableringen av et FN-hovedkvarter for operasjonen i Liberia høsten 2003. Norge deltar i SHIRBRIG (Stand-by High Readiness Brigade for UN Operations) sammen med et titalls andre land.

Norges holdning

Sett fra norsk side er det i arbeidet med FNs fredsbevarende operasjoner viktig å videreføre den tilnærming som lå til grunn for medlemskapet i Sikkerhetsrådet i 2001–2002, nemlig helhetlig fredsbygging. Tilnærmingen er basert på en erkjennelse av at man ved å satse på et bredt sett virkemidler best vil kunne legge til rette for å skape varig fred.

Norge deltok per 1. mai 2004 med 19 militære offiserer og 28 sivile politibetjenter i 6 av FNs til sammen 14 pågående fredsoperasjoner. Tungt norsk engasjement i andre operasjoner i regi av NATO og internasjonale koalisjoner har ført til redusert norsk deltakelse i direkte FN-ledede operasjoner de senere årene. Dette betyr ikke at Norge har endret syn på betydningen av et sterkt FN-engasjement, men det avspeiler at andre aktører enn FN er blitt sterkere involvert i flernasjonale operasjoner. Dette er en styrke for regional og global stabilitet og sikkerhet. Utfordringen er å sikre koordinering mellom de ulike initiativene slik at de utfyller hverandre på en best mulig måte.

6.2 Øst-Timor

(Dagsordenspunkt 131–132)

Bakgrunn

Da Indonesia ble selvstendig, forble Øst-Timor en portugisisk koloni, og det var først i 1975 at Portugal startet en dekoloniseringsprosess. Etter en kort borgerkrig erklærte nasjonalistbevegelsen FRETELIN Øst-Timor selvstendig i 1975, men Indonesia intervenerte, og fra 1976 var Øst-Timor innlemmet i Indonesia. På 1990-tallet økte den internasjonale oppmerksomheten rundt Øst-Timor, og Nobels Fredspris ble tildelt biskop Belo og José Ramos-Horta. Det ble satt i gang samtaler mellom FN, Indonesia og Portugal om Øst-Timors framtidige status. Soehartos avgang i 1998 og den nye president Habibies forslag om særstatus for Øst-Timor førte til framgang i forhandlingene. I mai 1999 ble det undertegnet en avtale som åpnet for en folkeavstemning om Øst-Timors framtidige status. Avtalen inneholdt også bestemmelser om Indonesias ansvar for sikkerheten i Øst-Timor fram til folkeavstemningen. Sikkerhetsrådet vedtok i juni 1999 resolusjon 1286 som opprettet UNAMET (United Nations Mission to East Timor), og retningslinjer for arbeidet med å organisere og gjennomføre folkeavstemningen. Avstemningen ble avholdt i august 1999 med stor valgdeltakelse og et klart ja til uavhengighet. Dette medførte at pro-indonesisk militis støttet av det indonesiske militæret gikk til angrep på sivilbefolkningen og ødela infrastruktur. Omtrent 250 000 personer ble deportert eller flyktet til Vest-Timor. I september 1999 vedtok Sikkerhetsrådet resolusjon 1262 om opprettelsen av en flernasjonalt styrke med mandat til å gjenopprette fred og sikkerhet, beskytte UNAMET og støtte opp om humanitære operasjoner. Resolusjonen ble fulgt opp av Sikkerhetsrådsresolusjon 1272 med mandat for UNTAET (United Nations Transitional Administration in East Timor) som administrerte Øst-Timor fram til selvstendigheten 20. mai 2002. Det ble avholdt valg av grunnlovsgivende forsamling 30. august 2001, og Xanana Gusmão ble valgt til president 14. april 2002.

Den aktuelle situasjonen

FN er nå nærværende gjennom UNMISSET (United Nations Mission of Support in East Timor), som bistår etableringen av statsbærende institu-

sjoner og støtter opp om demokratiseringsprosessen. Operasjonen omfatter både en militær og en sivil komponent samt sivilt politi. Sikkerhetsrådet fornyet nylig mandatet for UNMISSET med et halvt år fra 20. mai 2004 med en redusert styrke. På frigjøringsdagen 20. mai tok Øst-Timor over ansvaret for politivesenet og sikkerhetsstyrkene. Den politiske situasjonen i Øst-Timor er nå stabil, men Øst-Timor har fortsatt begrenset kapasitet innen styresett og administrasjon. Faglig bistand i årene framover er derfor nødvendig for å videreutvikle et godt styresett og en vel fungerende administrasjon. De fleste av flyktningene fra Vest-Timor har nå returnert, og de gjenværende vil sannsynligvis forbli i Indonesia. FN har spilt en viktig fredsbevarende rolle og bidratt til å bygge opp den nye staten.

Norges holdning

Norge anerkjente aldri Indonesias okkupasjon av området. Det norske engasjementet i Øst-Timor startet i 1996 og ble trappet opp i forbindelse med folkeavstemningen og de påfølgende urolighetene i 1999, blant annet ved humanitær bistand. Norge var vertskap for det femte givermøtet for Øst-Timor, som ble avholdt i Oslo i desember 2001 under ledelse av Verdensbanken og FN. Utviklingsminister Hilde Frafjord Johnson representerte regjeringen under selvstendighetsmarkeringen 20. mai 2002. I Sikkerhetsrådet var Norge blant de første til å støtte fastsettelsen av datoen for selvstendighet. Norge var også svært tidlig ute med å støtte FNs daværende spesialrepresentant Sergio de Mello og Generalsekretærens oppfordring om å opprette UNMISSET for å videreføre FNs engasjement i Øst-Timor. Norske myndigheter har et langsiktig perspektiv for engasjementet i Øst-Timor og har understreket at man fortsatt vil opprettholde et høyt nivå på bistanden. I FN har Norge vært en pådriver for at nedtrappingen av FNs nærvær ikke skal skje raskere enn sikkerhetssituasjonen og nasjonal kapasitet tillater. Dette ligger også til grunn for Norges støtte til fortsettelsen av UNMISSET med et halvt år fra mai 2004. Norge understreker også viktigheten av at man etablerer en nasjonal sikkerhetssektor med militære styrker, politi og rettsvesen, og av straffeforfølgelse av alvorlige forbrytelser begått under urolighetene i 1999.

6.3 Palestinske flyktninger – UNRWA

(Dagsordenspunkt 76)

Bakgrunn

Vedtaket av FNs delingsplan for Palestina i 1947 førte til opprettelsen av en jødisk stat i Palestina. De påfølgende krigshandlingene mellom jøder og arabere førte til at mange palestinere flyktet. I slutten av 1949 ble UNRWA (United Nations Works and Relief Agency for Palestinian Refugees) opprettet for å ivareta flyktningenes grunnleggende behov. Siden 1950 har organisasjonen hatt ansvar for undervisning, helsetjenester og sosialhjelp i de palestinske flyktningleirene i Jordan, Libanon, Syria, Vestbredden og Gaza.

Da UNRWA ble opprettet, var det 900 000 registrerte palestinske flyktninger. I 2001 hadde UNRWA registrert cirka 3,9 millioner flyktninger. Av disse bor cirka 1,24 millioner i de 59 flyktningleirene som administreres av UNRWA.

Flyktningene er fordelt som følger på UNRWAs ulike operasjonsområder:

Jordan	ca. 1 600 000
Libanon	ca. 380 000
Syria	ca. 390 000
Vestbredden	ca. 610 000
Gaza	ca. 850 000

UNRWAs mandat forlenges i påvente av en endelig løsning på flyktningproblemet, og det nåværende mandatet er forlenget av FNs generalforsamling fram til sommeren 2005.

FNs generalsekretær utnevner UNRWAs leder, Generalkommisjonen, som rapporterer direkte til FNs generalforsamling. Hver høst presenterer UNRWAs leder årsrapport, budsjett og regnskap for Generalforsamlingen, som dermed utgjør organisasjonens «styre». Deretter innkalles de givene som ønsker å delta, til en giverkonferanse i forbindelse med Generalforsamlingen, der deres frivillige bidrag annonseres. Disse bidragene utgjør 95 prosent av UNRWAs faste inntekter.

Den aktuelle situasjonen

På FNs 57. generalforsamling var det i likhet med tidligere år sterk oppslutning om UNRWAs arbeid. Dette er særskilt viktig i lys av den prekære situasjonen som har oppstått i det palestinske området siden høsten 2000. Den pågående krisen i området har sammen med svært høy befolkningsvekst bidratt til at UNRWAs behov for støtte stadig øker. De frivillige bidragene har derimot ikke økt i takt med behovene, og dette gjør det vanskelig for UNRWA å opprettholde volum og kvalitet på tjenestene de yter overfor de palestinske flyktningene. UNRWA har en stab på over 22 000 ansatte, hvorav bare rundt 100 er internasjonalt ansatte. Skal man redusere budsjettet, betyr det i hovedsak å redusere antallet ansatte. Dette medfører et svekket tjenestetilbud til flyktningene.

Som følge av den pågående krisen har UNRWA siden høsten 2000 vært nødt til å lansere flere større nødhjelpsappeller for å kunne fylle ekstraordinære behov. Nødhjelpsarbeidet omfatter helsetjenester, utdeling av basisvarer og reparasjon av ødelagte veier og hus.

Blant palestinere flest har UNRWA en sterk symbolsk betydning. I mer enn femti år har organisasjonen ivaretatt mange av de tjenestene statsapparatet vanligvis ivaretar. I lys av hendelsene som førte til at organisasjonen ble opprettet, og det internasjonale samfunnets håndtering av disse, oppfattes organisasjonen som det internasjonale samfunnets garanti for at flyktningene ikke vil bli glemt. Enhver antydning til reduksjon av UNRWAs tjenester blir derfor oppfattet som tegn på at det internasjonale samfunnet har mistet interessen for å finne en løsning på det palestinske flyktningproblemet. Dagens kritiske situasjon i det palestinske området har gjort at behovet for UNRWAs tjenester er større enn noen gang.

Framtiden til de palestinske flyktningene vil bli avgjort i sluttstatusforhandlingene mellom israelske og palestinske myndigheter. De palestinske lederne framholder at deres krav i disse forhandlingene vil ta utgangspunkt i FNs resolusjon 194 av 11. desember 1948, som sier at alle palestinske flyktninger har rett til å vende tilbake til det stedet de flyktet fra, eller eventuelt til økonomisk kompensasjon.

Norges holdning

Norge har i mange år vært en av de betydeligste bidragsyterne til UNRWA. De siste fem årene har vårt årlige bidrag vært på 100 millioner kroner. Som respons på UNRWAs nødhjelpsappeller bidro Norge i tillegg med totalt 30 millioner kroner i ekstraordinære tildelinger i 2003. Siden starten på den nye intifadaen har veisperringer og militæroperasjoner i det palestinske området gjort UNRWAs arbeid svært vanskelig. Norge har flere ganger tatt opp UNRWA-personnellets arbeidsforhold med israelske myndigheter.

UNRWA har de siste årene gjennomført et viktig administrativt og finansielt reformarbeid i organisasjonen, med givernes støtte. Norge har finansiert en undersøkelse gjennomført av Fafo om hvordan UNRWAs finansielle situasjon påvirker organisasjonens operasjonelle aktiviteter. I samarbeid med UNRWA og andre givere vil Norge bruke denne studien til en bred gjennomgang og eventuell reform også av det operasjonelle arbeidet til UNRWA.

7 Saker som behandles i 5. komité

7.1 FNs finansielle situasjon

(Dagsordenspunkt 112)

Bakgrunn

På nittitallet gikk FN gjennom en alvorlig finansiell krise. Den økonomiske situasjonen er fortsatt preget av at en rekke medlemsland er på etterskudd med betaling av medlemsbidrag. USA står her i en særstilling. I henhold til revisjonen av FNs bidragsskala i år 2000 skal USA betale 22 prosent av det regulære budsjettet og 25 prosent av budsjettet for fredsbevarende operasjoner. USA er fortsatt den største skyldneren til FN. Av ubetalte bidrag på til sammen 442 millioner USD på det regulære budsjettet står USA for 61 prosent. Grunnen er delvis at den amerikanske kongressen gjennom flere år holdt tilbake deler av bidragene for å framtinge reformer i FN og delvis en uvillighet i Kongressen til å bidra til alle vedtak Sikkerhetsrådet fatter. De største debitorerne er ellers Brasil med 12 prosent, Argentina med 9 prosent og Japan med 4 prosent av det ordinære budsjettet. FNs budsjett ved utgangen av 2003 viste imidlertid en svak positiv likviditet på 23 millioner USD.

Den aktuelle situasjonen

Selv om FNs finansielle situasjon ikke er like prekær som tidligere, har organisasjonen fortsatt sesongpregede likviditetsproblemer. Dette medfører at FN av og til må låne fra budsjettene til de fredsbevarende operasjoner for å dekke kortsiktig gjeld. Dette er en meget uheldig praksis. Medlemslandene hadde ved årsskiftet 2003/2004 en gjeld til FN på 1,6 milliarder USD. Av dette var 442 millioner til det ordinære budsjettet, 1,066 milliarder til fredsbevarende operasjoner, 88 millioner til krigsforbryterdomstolene for det tidligere Jugoslavia og Rwanda og 7 millioner til oppgraderingsprosjektet for FNs hovedkvarter i New York. Selv om USA de senere årene har betalt en stadig større del av sin gjeld til FN, skylder de fortsatt 268 millioner USD til det ordinære budsjettet og 482 millioner USD til budsjettet for fredsbevarende operasjoner. USA bestrider imidlertid gjelden,

særlig gjelden til de fredsbevarende operasjoner, og hevder at den er betydelig mindre. Et særlig alvorlig problem er underfinansieringen av krigsforbryterdomstolene, som i verste fall kan føre til redusert aktivitet for domstolene i løpet av inneværende år. FN har imidlertid redusert sin gjeld til medlemslandene fra 703 millioner USD i 2002 til 439 millioner USD ved årsskiftet 2003/2004. Denne gjelden er i hovedsak knyttet til fredsbevarende operasjoner og ubetalte refusjoner til land som bidrar med tropper.

Norges holdning

Norge betaler hvert år sine faste bidrag til FN godt innenfor den fastsatte tidsfristen. Vi fastholder at samtlige medlemsland må overholde sine betalingsforpliktelser i henhold til FN-pakten og betale bidragene i sin helhet, i tide og uten vilkår.

7.2 Programbudsjettet for 2004–2005

(Dagsordenspunkt 110)

Bakgrunn

FNs budsjetter består av et regulært toårig programbudsjett og separate budsjetter for fredsbevarende operasjoner (ettårige), krigsforbryterdomstolene og de frivillige bidragene til FNs fond og programmer. Videre har FNs særorganisasjoner egne budsjetter (for oversikt over FN-systemet, se vedlegg). Det regulære FN-budsjettet skal dekke utgifter til lønninger og drift av Sekretariatet, regionalkontorer, møtevirksomhet og gjennomføring av programmer. Annethvert år behandler Generalforsamlingen forslaget til det regulære budsjettet, og årene imellom behandles det reviderte budsjettet samt budsjetttrammen for det neste toårsbudsjettet.

Den aktuelle situasjonen

Den 58. generalforsamlingen vedtok et regulært budsjett for 2004–2005 på 3,16 milliarder USD. Det innebar et kutt på 51 millioner USD i forhold til Generalsekretærens forslag. For første gang oversteg det regulære budsjettet tre milliarder USD. For en rekke land som er særlig restriktive i budsjettsammenheng, som USA og Japan, men også Canada, Australia og

EU, synes tre milliarder å være en slags psykologisk grense. Budsjettforhandlingene ble meget vanskelige. I sin presentasjon av budsjettet sa Generalsekretæren at forslaget var framsatt i tråd med organisasjonens prioriteringer og ville medvirke til å føre det omfattende reformarbeidet i organisasjonen videre. Dette er det andre budsjettet som er framlagt etter prinsippet om resultatbasering, og det inngikk i gjennomføringen av Generalsekretærens andre reformprogram, som ble framlagt under den 56. generalforsamlingen. De restriktive landene forlangte imidlertid at budsjettet og reformprogrammet måtte gjennomføres uten vekst i budsjett og uten at nye stillinger ble opprettet i Sekretariatet. Det endelige resultatet ble bedre enn fryktet både når det gjaldt nye stillinger og Generalsekretærens reformprogram. Det ble vedtatt en enklere og mer rasjonell budsjettprosedyre. Det ble gitt større fleksibilitet for Generalsekretæren i personalpolitikken og i spørsmålet om omdisponering av stillinger i sekretariatet. De stillingene Generalsekretæren hadde utpekt som særlig viktige innen reformprogrammet, ble i hovedsak vedtatt omdisponert.

Norges holdning

Fra norsk side anses det som særlig viktig at Generalsekretærens reformprogram blir videreført i budsjettet. Vi ønsker tiltak som styrker organisasjonen og gjør den mer strømlinjeformet og effektiv. Fra norsk side støtter vi Generalsekretæren fullt ut i dette arbeidet og går inn for hans budsjettforslag. Vi mener organisasjonen må sikres de nødvendige midler for å styrke FNs kjernevirksomheter og å gjennomføre de stadig mer omfattende mandater medlemslandene pålegger organisasjonen. Fra norsk side understreker vi at kjerneaktiviteter, særlig på områdene menneskerettigheter, humanitær virksomhet og utvikling, i større grad bør dekkes av det regulære FN-budsjettet. Norge vil også arbeide for at kostnadene ved sikkerhetstiltak i hovedsak finansieres over det regulære budsjettet.

7.3 Bidragsskalaene

(Dagsordenspunkt 115)

Bakgrunn

Hovedprinsippet ved fastsettelsen av bidragsskalaen for FNs regulære budsjett er at medlemslandene skal betale etter evne. Skalaen bygges opp rundt ti elementer, som gir særordninger og rabatter for bedre å reflektere betalingsevne. Skalaen har et gulv og et tak. Ingen land betaler mer enn 22 prosent (USA) og ingen mindre enn 0,001 prosent. Land som skylder full medlemskontingent for to år, mister stemmeretten i henhold til artikkel 19 i FN-traktaten.

Den aktuelle situasjonen

Generalforsamlingen vedtok i 2000 en ny bidragsskala både for FNs regulære budsjett og for FNs fredsbevarende operasjoner for seksårsperioden 2001–2006 (se vedlegg 2). Under dette dagsordenspunktet diskuterer man imidlertid årlig forskjellige tiltak for å bedre inngangen av bidrag fra land med betalingsvanskeligheter. Medlemsland med utestående bidrag oppfordres til å lage konkrete nedbetalingsplaner. På den 57. generalforsamlingen fikk Argentina og Afghanistan redusert sine bidrag på grunn av uforutsette og uforskyldte økonomiske omstendigheter, i henhold til gjeldende unntaksbestemmelser.

Norges holdning

Fra norsk side setter vi det som et krav at medlemslandene betaler sine pålagte bidrag i tide, med fullt beløp og uten betingelser. Det bør føres en meget restriktiv linje når det gjelder unntak. Vi støtter imidlertid arbeidet for å gjøre det lettere for land med store restanser å betale bidragene, for eksempel gjennom avbetalingsordninger. I likhet med øvrige medlemsland kunne vi godta en reduksjon i bidragene fra Argentina og Afghanistan som et ekstraordinært vedtak uten presedensvirkning.

7.4 Finansiering av FNs fredsbevarende operasjoner

(Dagsordenspunkt 125–140 og 156–158)

Bakgrunn

FNs to eldste observatørkorps (UNTSO i Midtøsten og UNMOGIP i Kashmir) finansieres direkte over FNs regulære budsjett. De øvrige fredsbevarende operasjonene har egne ettårige budsjetter. Fordelingen av kostnadene følger en egen bidragsskala der de fem faste medlemmene av Sikkerhetsrådet betaler en større andel enn til det regulære budsjettet, mens utviklingslandene her betaler 10–20 prosent av det de betaler til det regulære budsjettet.

Fra begynnelsen av 90-årene har man hatt en relativt sterk økning i fredsbevarende operasjoner. Operasjonene er samtidig blitt mer krevende og kompliserte både når det gjelder planlegging og gjennomføring. Etter et utgiftsfall på midten av 90-tallet kom en ny økning i 1999, som fortsatte fram til 2002.

Den aktuelle situasjonen

Økt aktivitet innebærer at man på ny sannsynligvis står foran en betydelig økning i budsjettet for de fredsbevarende operasjonene. Hittil i år er det opprettet en ny operasjon i Elfenbenskysten. En ny operasjon er dessuten vedtatt iverksatt på Haiti. Ytterligere to operasjonene kan bli aktuelle, i Burundi og Sudan. For budsjettåret 2003–2004 ble det vedtatt budsjetter for de fredsbevarende operasjonene på 2,13 milliarder USD. For de fleste operasjoner er det ikke vesentlige endringer i budsjettet, men de planlagte operasjonene i Afrika (Sudan og Burundi) kan bringe budsjettet for 2004–2005 opp i over 4 milliarder USD, dersom disse blir vedtatt av Sikkerhetsrådet. FN har greid å redusere gjelden til troppebidragstende medlemsland fra 703 millioner USD til 493 millioner USD i løpet av det siste året.

Norges holdning

Norge er opptatt av å støtte opp om FNs rolle som global fredsbevarer. Dette er en av FNs kjerneoppgaver. Fra norsk side beklager vi sterkt at en

rekke medlemsland ikke betaler sine bidrag i tide eller stiller betingelser i forbindelse med innbetalinger. FN må gis tilstrekkelige ressurser, både sentralt i Sekretariatet og i felten, til å utføre stadig mer krevende og kompliserte operasjoner. Vi støtter aktivt tiltak for å bedre FNs evne til å planlegge og gjennomføre slike operasjoner, hvilket er i tråd med anbefalingene fra Brahimi-rapporten fra august 2000.

8 Saker som behandles i 6. komité

8.1 Konvensjon om juridisk immunitet for stater og deres eiendom

(Dagsordenspunkt 145)

Bakgrunn

Et grunnleggende prinsipp i folkeretten er det såkalte suverenitetsprinsippet: Statene er i utgangspunktet ikke underlagt annen vilje enn sin egen. Statene er likeverdige og suverene. En stats myndighetsutøvelse kan dermed ikke være underlagt en annens stats doms- eller tvangsmakt.

FNs folkerettskommisjon (se dagsordenspunkt 148) utviklet på anmodning fra FNs generalforsamling et sett artikler om statsimmunitet, som ble oversendt Generalforsamlingen i 1991. Det var imidlertid betydelig uenighet blant FNs medlemsstater om innholdet av Folkerettskommisjonens artikler, og det ble opprettet en arbeidsgruppe under Generalforsamlingen for å søke å løse disse uenighetene. Under 57. generalforsamling ble det besluttet å gi arbeidsgruppen en siste sjanse til å komme til enighet. Arbeidsgruppen kunne 28. februar 2003 enes om et utkast til artikler om statsimmunitet, som var basert på Folkerettskommisjonens utkast fra 1991. Utkastet gir blant annet anvisning på en grensedragning mellom myndighetshandlinger, hvor staten nyter immunitet, på den ene siden og kommersielle handlinger, hvor staten ikke nyter immunitet, på den andre siden.

Den aktuelle situasjonen

Under fjorårets generalforsamling ble artiklene vedtatt, og arbeidsgruppen ble bedt om å utarbeide et komplett konvensjonsutkast. Dette arbeidet ble gjennomført uten større problemer, og 5. mars 2004 vedtok arbeidsgruppen ved konsensus et utkast til en FN-konvensjon om immunitet for stater og deres eiendom. Arbeidsgruppen tilrår at Generalforsamlingen vedtar konvensjonsutkastet.

Norges holdning

Norge er i det vesentlige fornøyd med de kompromissløsninger som ble oppnådd i arbeidsgruppen, når det gjelder konvensjonsutkastets innhold. I og med at spørsmål om andre staters immunitet vil bli behandlet og avgjort av nasjonale domstoler, er det behov for et internasjonalt rammeverk som nasjonale domstoler kan legge til grunn. Fra norsk side har man gått inn for at artiklene skulle inngå i en rettslig bindende konvensjon, og arbeidsgruppens tilråding er fullt ut i samsvar med dette. Samlet sett er derfor arbeidsgruppens forslag i tråd med norske interesser. Fra norsk side bør man følgelig slutte seg til arbeidsgruppens anbefalinger og søke å bidra til størst mulig oppslutning om utkastet for at konvensjonen kan tre i kraft så snart som mulig.

8.2 FNs folkerettskommisjon

(Dagsordenspunkt 147)

Bakgrunn

FNs folkerettskommisjon ble opprettet i 1947 for å ivareta Generalforsamlingens plikt etter FN-paktens artikkel 13 til å bevirke utvikling og kodifisering av folkeretten. Kommisjonen består av 34 medlemmer som velges av Generalforsamlingen for perioder på fem år. Medlemmene velges i personlig egenskap og representerer ikke sine respektive regjeringer. Kommisjonen har utarbeidet utkast til traktater på en rekke sentrale områder og har i nært samspill med Generalforsamlingens 6. komité spilt en nøkkelrolle i videreutviklingen og kodifiseringen av folkeretten.

Folkerettskommisjonen avlegger hvert år rapport til Generalforsamlingen om sitt arbeid. Behandlingen av denne rapporten står sentralt i arbeidet i 6. komité, og betydelig tid går med til å gi føringer og angi prioriteringer for kommisjonens videre arbeid samt drøfte og kommentere tekstforslag som kommisjonen har lagt fram. Når et ferdig utkast til regler for kodifisering av et område i folkeretten foreligger, må det gjennom en endelig behandling i Generalforsamlingen. Her vil et hovedspørsmål være hvorvidt utkastet til bestemmelser skal lede til en ny internasjonal konvensjon. Behandlingen kan enten skje direkte i Generalforsamlingen, eller forsamlingen kan velge å innkalle til en egen diplomatkonferanse for dette

formålet. Behandlingen av temaet statsimmunitet (jmfør forrige punkt) gir en illustrasjon av forholdet mellom Folkerettskommisjonen og Generalforsamlingen.

Den aktuelle situasjonen

På Folkerettskommisjonens agenda står nå reservasjoner til traktater, diplomatisk beskyttelse (det vil si staters rett til intervensjon på vegne av sine egne borgere), ensidige statshandlinger, staters ansvar for skadelige følger av handlinger som ikke er i strid med folkeretten, internasjonale organisasjoners ansvar, delte naturressurser samt fragmentering av folkeretten.

Norges holdning

Norge legger meget stor vekt på betydningen av Folkerettskommisjonens arbeid. Det må imidlertid erkjennes at arbeidet i kommisjonen ofte kan ta lang tid. Norge støtter derfor tiltak som vil kunne effektivisere kommisjonen. Under temaet delte naturressurser har Norge tatt til orde for en folkerettslig regulering av grunnvannsressurser. Utnyttelse av slike må ses i sammenheng med regulering av andre vannressurser og følgelig reguleres noe annerledes enn utnyttelse av naturressurser som olje og gass. Når det gjelder internasjonalt ansvar, anser Norge at det er behov for folkerettslig regulering av staters objektive erstatningsansvar når lovlige handlinger i en stat medfører skade i en annen stat, slik at uskyldige ofre kan holdes skadesløse. Norge betoner også viktigheten av føre var-prinsippet. Kommisjonens arbeid med internasjonale organisasjoners ansvar er foreløpig i støpeskjeen. Fra norsk side anses det som viktig at arbeidet tar behørig hensyn til organisasjonenes særegne situasjon.

8.3 Den internasjonale straffedomstolen (ICC)

(Dagsordenspunkt 149)

Bakgrunn

Vedtektene til Den internasjonale straffedomstolen (ICC) ble vedtatt med meget stort flertall på en diplomatkonferanse i Roma i juli 1998.

Vedtektene trådte i kraft 1. juli 2002 etter 60 ratifikasjoner. Antallet statsparter nærmer seg nå 100. Domstolens sete ligger i Haag, Nederland. Philippe Kirsch (Canada) er domstolens president. Domstolens kompetanse er begrenset til saker som gjelder folkemord, forbrytelser mot menneskeheten og alvorlige krigsforbrytelser, men listen kan utvides senere. Behandling av saker er ikke avhengig av særskilt aksept fra de involverte statene. Domstolen vil ha jurisdiksjon dersom forbrytelsen har funnet sted på territoriet til en part i vedtektene, eller dersom forbryteren er borger av en statspart. Videre vil både enkeltstater og FNs sikkerhetsråd kunne bringe situasjoner inn for domstolen, og hovedanklageren kan også iverksette etterforskning på eget initiativ. Domstolens atten dommerne, hvorav sju er kvinner, ble valgt i februar 2003. Hovedanklager Luis Moreno Ocampo (fra Argentina) ble enstemmig valgt i april 2003. Norge undertegnet traktaten 28. august 1998 og ratifiserte den 16. februar 2000 som stat nummer sju. Norge var den første staten som ratifiserte Avtalen om privilegier og immunitet for ICC, dens personell og personer som opptrer for den. I og med at ICC er opprettet gjennom en egen traktat og ikke er et FN-organ, er ikrafttredelse av denne avtalen (som krever ti ratifikasjoner) helt vesentlig for domstolens drift.

Den aktuelle situasjonen

Domstolen er nå fullt operativ. Det tredje statspartsmøte avholdes i Haag i september 2004, blant annet for å vedta kommende års budsjett. Spesialarbeidsgruppen for aggresjonsforbrytelser, som er åpen for alle stater, møtes i juni 2004. Aggresjonsforbrytelser kan tidligst inkluderes på en revisjonskonferanse som skal finne sted sju år etter vedtektenes ikrafttredelse.

Sikkerhetsrådets resolusjon 1422 (fra 2002) innebærer ett års utsettelse av straffeforfølgning ved domstolen for deltakere i FNs fredsoperasjoner fra stater som ikke er part i domstolens vedtekter. Resolusjonen gjør det klart at Sikkerhetsrådet årlig skal vurdere hvorvidt utsettelsen skal fornyes eller ikke. Unntaket ble forlenget i nye tolv måneder ved Sikkerhetsrådets resolusjon 1487 (fra 2003). FNs generalsekretær har uttrykt bekymring over at Sikkerhetsrådet rutinemessig vil vedta årlig forlengelse av unntaket.

Domstolen har hittil fått henvist to situasjoner fra statsparter: situasjo-

nen vedrørende The Lord's Resistance Army i Uganda og situasjonen i Ituri i DR Kongo. Hovedanklageren har slått fast at det er grunnlag for å starte planleggingen av etterforskning i Uganda. Dette vil i så fall bli ICCs første etterforskning.

Norges holdning

Norge har hele tiden tilhørt pådrivergruppen i straffedomstolsspørsmålet. Norge ser domstolen som et viktig bidrag til demokratisering, rettsstatsbygging og fredsbygging etter væpnede konflikter. Fra norsk side vil man fortsatt bidra aktivt til å verne om ICCs integritet. Samtidig vil man arbeide for å integrere domstolen i systemet for beskyttelse av internasjonal fred og sikkerhet. Norge vil fortsette dialogen med de statene som har uttrykt betenkeligheter med domstolen, med sikte på å fremme bredest mulig oppslutning om ICC og dens målsettinger. I tillegg er det en målsetting å arbeide for at utsettelsen gjennom resolusjon 1422 (2002) kun blir et overgangsfenomen.

8.4 Tiltak for å eliminere internasjonal terrorisme

(Dagsordenspunkt 151)

Bakgrunn

På tross av internasjonalt samarbeid representerer terrorisme et økende problem. Terroristorganisasjonenes virksomhet rammer uskyldige mennesker og utgjør en trussel mot fred, sikkerhet og demokratiutvikling. De siste årene har det vært et økende fokus internasjonalt og i FN på de utfordringene det internasjonale samfunnet står overfor i kampen mot terrorisme. Arbeidet har blitt intensivert i de senere årene.

I 1996 ble det nedsatt en ad hoc-komité om bekjempelse av terrorisme, og man har i de senere årene framforhandlet internasjonale konvensjoner om kamp mot terroristbombing (vedtatt i 1997) og om finansiering av terrorisme (vedtatt i 1999). Ad hoc-komiteen har også hatt mandat til å utarbeide en konvensjon om bekjempelse av kjernefysisk terrorisme. Arbeidet med denne konvensjonen har imidlertid gått sakte framover. Den siste

tiden har det i ad hoc-komiteen vært størst fokus på utarbeidelsen av en generell terrorismekonvensjon.

Den aktuelle situasjonen

Debatten om internasjonal terrorisme er preget av at vestlige og arabiske stater har ulike oppfatninger av hva som defineres som terrorhandlinger, hvem som skal omfattes av en helhetlig konvensjon, med mer. De tragiske hendelsene 11. september 2001 satte selvsagt sitt preg på behandlingen av terroriseresolusjonen under Generalforsamlingens sesjon i 2001, og i motsetning til tidligere lyktes man da i å oppnå konsensus om resolusjonen. Konsensus er bevart siden, men flere av de arabiske landenes tradisjonelle problemer med resolusjonen kommer likevel til overflaten. Mens de vestlige statene fordømmer alle former for terrorisme, fokuserer de arabiske statene mer på de underliggende årsakene til terroraksjoner, som kolonialisme og okkupasjon. De arabiske statene er opptatt av at man må prioritere å komme til enighet om en definisjon av begrepet terrorisme, og påpeker i den forbindelse at det er viktig å finne fram til en definisjon som ikke medfører at det man anser som «legitim» frihetskamp mot okkupasjonsmakter, blir å anse som terroristhandlinger.

Hendelsene 11. september har også medført et ønske om å forsere arbeidet for utarbeidelse av en generell terrorismekonvensjon. Arbeidet med vurdering og gjennomgang av et indisk utkast til konvensjonen som er i gang i ad hoc-komiteen mot terrorisme, blir av mange framholdt som svært viktig. Det er imidlertid et faktum at arbeidet i ad hoc-komiteen står i fare for å mislykkes på grunn av uenighetene om definisjonen av begrepet terrorisme. Det forventes likevel at ad hoc-komiteens mandat videreføres, slik at den kan fortsette sine bestrebelse på å få i stand en generell terrorismekonvensjon, en internasjonal konvensjon om bekjempelse av kjernefysisk terrorisme og en eventuell verdenskonferanse om terrorisme.

Norges holdning

Fra norsk side har man lagt vekt på å bidra til å styrke det internasjonale samarbeidet om bekjempelse av internasjonal terrorisme. Statsminister Kjell Magne Bondevik og nobelprisvinner Elie Wiesel sto sammen om en konferanse om årsaker til terrorisme, som ble avholdt i forkant av den

58. generalforsamlingen. Norge er part i alle eksisterende globale antiterrorkonvensjoner, og norske myndigheter legger stor vekt på at de globale konvensjonene sikres så bred oppslutning som mulig. Bare på denne måten vil de kunne utgjøre effektive instrumenter i kampen mot internasjonal terrorisme.

Norge støtter forslaget om utarbeidelse av en generell terrorismekonvensjon. Samtidig har man framholdt at den tilnæringsmåten man har hatt til nå, med terrorismekonvensjoner på bestemte avgrensede områder, har vært vellykket. Det videre arbeidet med en generell konvensjon må ikke sette de gode resultatene man allerede har oppnådd, i fare, men heller søke å utfylle de sektorielle konvensjonene. Ved forhandlinger om en generell konvensjon risikerer man endeløse og ufruktbare diskusjoner om hva terrorisme er, og om hvor grensen går mellom terrorisme og legitim frigjøringskamp. Slike diskusjoner vil kunne sementere og forsterke eksisterende meningsforskjeller. En eventuell verdenskonferanse om terrorisme bør av samme grunner ikke ha som mål å nå fram til enighet om en definisjon av begrepet terrorisme, slik enkelte stater har foreslått. Med den manglende framgangen i Generalforsamlingen er det helt klart at FNs sikkerhetsråd utpeker seg som det viktigste FN-organet for bekjempelse av terrorisme.

8.5 Anvendelsesområdet for FN-konvensjonen om beskyttelse av FN-personell og assosiert personell

(Dagsordenspunkt 152)

Bakgrunn

FN-konvensjonen om beskyttelse av FN-personell og assosiert personell, som ble vedtatt 9. desember 1994, representerer et viktig bidrag til beskyttelsen av hjelpepersonell. Norge er part i konvensjonen, som trådte i kraft 15. januar 1999. Totalt 71 stater var per 14. mai 2004 part i konvensjonen. Konvensjonens anvendelsesområde er av flere stater og frivillige organisasjoner blitt oppfattet som for snevert. Hovedproblemet er at konvensjonen i praksis kun får anvendelse på fredsbevarende operasjoner, fordi en

erklæring om eksepsjonell risiko, som er utløsende for konvensjonens anvendelse på andre typer operasjoner, i praksis ikke utstedes. Resultatet er for eksempel at FNs humanitære personell i konfliktområder ikke er beskyttet av konvensjonen. I en rapport har FNs generalsekretær kommet med anbefalinger både om mer effektiv gjennomføring av konvensjonens bestemmelser og om utvidelse av anvendelsesområdet, blant annet ved å ta med alle typer FN-operasjoner og alle typer hjelpepersonell. Det er opprettet en ad hoc-komité, som er åpen for alle stater, for å diskutere Generalsekretærens anbefalinger. Det er foreløpig oppnådd enighet om at man skal søke å innarbeide hovedbestemmelsene i konvensjonen i statusavtaler for militære styrker og observatører (SOFA, SOMA).

New Zealand har fremmet et utkast til en frivillig tilleggsprotokoll som tar sikte på å fjerne kravet om risikoerklæring. Forslaget går ut på at for partene til protokollen skal konvensjonen gjelde alle FN-operasjoner opprettet med det formål å gi humanitær eller politisk bistand eller bistand til utvikling. Med en slik definisjon vil en stat vite ut fra operasjonens mandat om den er dekket av det utvidede beskyttelsesregimet.

Den aktuelle situasjonen

Ad hoc-komiteen møttes 12.–16. april 2004 med et klart mandat til blant annet å utarbeide et rettslig instrument med sikte på å utvide anvendelsesområdet for konvensjonen. Diskusjonen tok utgangspunkt i New Zealands forslag til tilleggsprotokoll. En rekke stater mener at New Zealands forslag går for langt, ved at det ikke i tilstrekkelig grad ivaretar risikoelementet som et relevant kriterium for konvensjonens anvendelse. Anbefalingen om utarbeidelse av en tilleggsprotokoll er kontroversiell, og man klarte ikke å komme til enighet. Ad hoc-komiteen vil avlegge sin rapport fra møtet for FNs 59. generalforsamling, som skal vurdere om komiteen skal fortsette sitt arbeid. Det tas sikte på å avholde intersesjonale konsultasjoner med komiteens formann og interesserte stater fram til Generalforsamlingen.

Norges holdning

Fra norsk side prioriteres beskyttelse av humanitært personell høyt. Norge deltok aktivt i forhandlingene om konvensjonen. Norge er i utgangspunktet positiv til Generalsekretærens foreslåtte tiltak og har

aktivt støttet utarbeidelsen av en tilleggsprotokoll. Vi mener at det på sikt kun er en utvidelse av konvensjonens anvendelsesområde som fullt ut kan avhjelpe de mangler som eksisterer under dagens regelverk. Norge vil fortsette å støtte opp om arbeidet i 6. komité.

8.6 Internasjonal konvensjon mot reproduktiv kloning av mennesker

(Dagsordenspunkt 153)

Bakgrunn

FNs 56. generalforsamling behandlet høsten 2001 et resolusjonsforslag om en internasjonal konvensjon som forbyr reproduktiv kloning av mennesker. Arbeidet baserte seg på et fransk-tysk initiativ forut for sesjonen. Forslaget om utarbeidelse av en konvensjon ble godt mottatt. Det ble besluttet å opprette en ad hoc-komité for vurdering av det videre arbeidet med konvensjonen, herunder mandat for de videre forhandlingene. Ad hoc-komiteen hadde sitt første møte i februar 2002. Møtet ledet imidlertid ikke fram til enighet om et mandat for de videre forhandlingene om en konvensjon. Arbeidet med dagsordenspunktet i 6. komité under den 57. generalforsamlingen fikk et skuffende utfall, da man heller ikke her klarte å komme til enighet om et mandat.

Den aktuelle situasjonen

Debatten om kloning under den 58. generalforsamlingen var som tidligere år svært vanskelig og førte til ytterligere polarisering i det omstridte spørsmålet. Costa Rica og USA arbeidet hardt for å få tilslutning til et resolusjonsutkast som ville gitt mandat til å starte forhandlinger om en konvensjon med totalforbud mot kloning av mennesker (reproduktiv og terapeutisk kloning). Utkastet samlet etter hvert et stort antall medforslagsstillere, blant dem Norge. Belgia, som hadde lagt fram et konkurrerende resolusjonsforslag som åpnet for terapeutisk kloning, innså at de trolig ville komme til å tape en avstemning, og vurderte å legge fram et ikke-behandlingsforslag for å unngå en avstemning om det costaricanske/amerikanske forslaget. Den islamske konferansen (OIC) fremmet til slutt et

forslag om utsettelse av all videre behandling av spørsmålet i to år og vant prosedyreavstemningen. I plenum utfordret landene i «den costaricanske gruppen» vedtaket fra 6. komité, og det ble inngått et kompromiss om ett års utsettelse.

Norges holdning

Norge har fullt ut støttet igangsetting av utarbeidelsen av en internasjonal konvensjon som forbyr kloning av mennesker. Fra norsk side har man uttrykt at man ønsker en vidtfavnende konvensjon som forbyr alle former for kloning. I fravær av internasjonal enighet fortsetter forskningen. De land som ønsker et vidtrekkende forbud, og som har vedtatt streng nasjonal lovgivning på området, herunder Norge, har trolig mest å tape på fortsatt uenighet og ytterligere utsettelse. Alle krefter må derfor settes inn på at den 59. generalforsamlingen kan fatte et vedtak som gir mandat til å starte forhandlinger – med så bred deltakelse og oppslutning som mulig – om en konvensjon om forbud mot kloning av mennesker.

9 Vedlegg

VEDLEGG 1

United Nations

General Assembly

Distr.: General

16 July 2004

Original: English

Fifty-ninth session

Provisional agenda of the fifty-ninth regular session of the General Assembly*

To convene at United Nations Headquarters, New York, on Tuesday, 14 September 2004, at 3 p.m.**

1. Opening of the session by the President of the General Assembly (rule 31).¹
2. Minute of silent prayer or meditation (rule 62).
3. Credentials of representatives to the fifty-ninth session of the General Assembly (rule 28):
 - (a) Appointment of the members of the Credentials Committee;
 - (b) Report of the Credentials Committee.²
4. Election of the President of the General Assembly (rule 30).³
5. Election of the officers of the Main Committees (rule 30).³
6. Election of the Vice-Presidents of the General Assembly (rule 30).³
7. Notification by the Secretary-General under Article 12, paragraph 2, of the Charter of the United Nations (rule 49).

* Issued in accordance with rule 12 of the rules of procedure.

** In paragraph 1 of its resolution 57/301 of 13 March 2003, the General Assembly decided to amend rule 1 of the rules of procedure of the Assembly to read: The General Assembly shall meet every year in regular session commencing on the Tuesday of the third week in September, counting from the first week that contains at least one working day .

1 For the text of rule 31, as amended, see resolution 56/509 of 8 July 2002.

2 This item remains also on the agenda of the fifty-eighth session (decision 58/565 of 23 December 2003).

3 For the text of rule 30, as amended, see resolution 56/509.

8. Organization of work, adoption of the agenda and allocation of items: reports of the General Committee (rule 21).
9. General debate (resolution 57/301 of 13 March 2003).
10. Report of the Secretary-General on the work of the Organization (rules 13 (a) and 48; resolutions 47/120 B of 20 September 1993 and 51/241 of 31 July 1997).²
11. Report of the Security Council (rule 13 (b)).²
12. Report of the Economic and Social Council (rule 13 (b); General Assembly resolutions 3281 (XXIX) of 12 December 1974, 56/212 of 21 December 2001 and 58/231 of 23 December 2003 and decision 58/553 of 23 December 2003 and Economic and Social Council decision 1982/112 of 26 April 1982).²
13. Report of the International Court of Justice (rule 13 (b)).
14. Report of the International Atomic Energy Agency (resolutions 1145 (XII) of 14 November 1957 and 58/8 of 4 November 2003).
15. Elections to fill vacancies in principal organs:
 - (a) Election of five non-permanent members of the Security Council (rule 142; decision 58/403 of 23 October 2003);
 - (b) Election of eighteen members of the Economic and Social Council (rule 145; decision 58/406 of 11 November 2003).
16. Elections to fill vacancies in subsidiary organs and other elections: election of seven members of the Committee for Programme and Coordination (Economic and Social Council resolution 2008 (LX) of 14 May 1976 and General Assembly decision 58/408 of 17 November 2003).
17. Appointments to fill vacancies in subsidiary organs and other appointments:²
 - (a) Appointment of members of the Advisory Committee on Administrative and Budgetary Questions (rule 155; decision 58/405 B of 17 December 2003);
 - (b) Appointment of members of the Committee on Contributions (rule 158; decision 58/412 of 17 December 2003);
 - (c) Confirmation of the appointment of members of the Investments Committee (resolution 155 (II) of 15 November 1947 and decision 58/414 of 17 December 2003);
 - (d) Appointment of members of the United Nations Administrative Tribunal (resolution 351 A (IV) of 24 November 1949 and decision 58/415 of 17 December 2003);
 - (e) Appointment of members and alternate members of the United Nations Staff Pension Committee (resolution 248 (III) of 7 December 1948 and decision 55/319 of 23 December 2000);
 - (f) Appointment of members of the International Civil Service Commission (resolution 3357 (XXIX) of 18 December 1974 and decisions 57/410 of 4 December 2002 and 58/421 of 18 June 2004);
 - (g) Appointment of members of the Committee on Conferences (resolution 43/222 B of 21 December 1988 and decision 58/409 of 3 December 2003);

- (h) Appointment of members of the Joint Inspection Unit (resolution 31/192 of 22 December 1976 and decision 57/416 of 6 June 2003);
 - (i) Appointment of the Under-Secretary-General for Internal Oversight Services (resolution 48/218 B of 29 July 1994 and decision 54/320 of 2 March 2000).
18. Election of judges of the International Tribunal for the Prosecution of Persons Responsible for Serious Violations of International Humanitarian Law Committed in the Territory of the Former Yugoslavia since 1991 (Security Council resolutions 827 (1993) of 25 May 1993 and 1329 (2000) of 30 November 2000 and General Assembly decision 55/320 B of 12 June 2001).
 19. Admission of new Members to the United Nations (rule 136).
 20. Implementation of the Declaration on the Granting of Independence to Colonial Countries and Peoples (resolutions 58/106 to 58/111 and decision 58/526 of 9 December 2003).
 21. The role of diamonds in fuelling conflict (resolution 58/290 of 14 April 2004).
 22. Assistance in mine action (resolution 58/127 of 19 December 2003).
 23. Review of the implementation of the recommendations of the Third United Nations Conference on the Exploration and Peaceful Uses of Outer Space (resolutions 56/51 of 10 December 2001, 57/116 of 11 December 2002 and 58/90 of 9 December 2003).
 24. Prevention of armed conflict (resolution 57/337 of 3 July 2003).
 25. Implementation of the resolutions of the United Nations (decision 58/513 of 3 December 2003).
 26. The situation in Central America: progress in fashioning a region of peace, freedom, democracy and development (resolution 58/239 of 23 December 2003).
 27. The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security (resolution 58/27 A of 5 December 2003).²
 28. Question of the Comorian island of Mayotte (decision 58/503 A of 10 November 2003).
 29. Necessity of ending the economic, commercial and financial embargo imposed by the United States of America against Cuba (resolution 58/7 of 4 November 2003).
 30. Question of Cyprus (resolution 58/316 of 1 July 2004).⁴
 31. Armed aggression against the Democratic Republic of the Congo (resolution 58/316 of 1 July 2004).⁴
 32. Question of the Falkland Islands (Malvinas) (resolution 58/316 of 1 July 2004 and decision 58/511 of 5 November 2003).⁴

⁴ This item is included in the provisional agenda of the fifty-ninth session in accordance with paragraph 4 (b) of the annex to resolution 58/316.

33. Armed Israeli aggression against the Iraqi nuclear installations and its grave consequences for the established international system concerning the peaceful uses of nuclear energy, the non-proliferation of nuclear weapons and international peace and security (resolution 58/316 of 1 July 2004 and decision 58/527 of 17 December 2003).⁴
34. Consequences of the Iraqi occupation of and aggression against Kuwait (resolution 58/316 of 1 July 2004 and decision 58/514 of 5 December 2003).⁴
35. Declaration of the Assembly of Heads of State and Government of the Organization of African Unity on the aerial and naval military attack against the Socialist People's Libyan Arab Jamahiriya by the present United States Administration in April 1986 (resolution 58/316 of 1 July 2004 and decision 58/512 of 10 November 2003).⁴
36. Culture of peace (resolutions 58/11 of 10 November 2003 and 58/128 of 19 December 2003).²
37. The situation in the Middle East (resolutions 58/22 and 58/23 of 3 December 2003).²
38. Question of Palestine (resolutions 58/18 to 58/21 of 3 December 2003).⁵
39. New Partnership for Africa's Development: progress in implementation and international support:
 - (a) New Partnership for Africa's Development: progress in implementation and international support (resolutions 57/7 of 4 November 2002 and 58/233 of 23 December 2003);
 - (b) Causes of conflict and the promotion of durable peace and sustainable development in Africa (resolution 58/235 of 23 December 2003).
40. Strengthening of the coordination of humanitarian and disaster relief assistance of the United Nations, including special economic assistance (resolutions 48/162 of 20 December 1993 and 58/122 of 17 December 2003):
 - (a) Strengthening of the coordination of emergency humanitarian assistance of the United Nations (resolutions 57/150 and 57/153 of 16 December 2002, 58/25 of 5 December 2003 and 58/114 of 17 December 2003);
 - (b) Special economic assistance to individual countries or regions (resolutions 57/102 to 57/104 of 25 November 2002, 57/148 and 57/151 of 16 December 2002, 58/24 and 58/26 of 5 December 2003 and 58/115, 58/120 and 58/123 of 17 December 2003);²
 - (c) Assistance to the Palestinian people (resolution 58/113 of 17 December 2003);
 - (d) Emergency international assistance for peace, normalcy and reconstruction of war-stricken Afghanistan (resolution 58/27 B of 5 December 2003).

⁵ This item remains also on the agenda of the fifty-eighth session (see A/58/PV.91).

41. Follow-up to the outcome of the special session on children (resolution 58/282 of 9 February 2004).
42. The role of the United Nations in promoting a new global human order (resolution 57/12 of 14 November 2002).
43. The situation of democracy and human rights in Haiti (resolution 58/316 of 1 July 2004).⁴
44. Follow-up to the outcome of the twenty-sixth special session: implementation of the Declaration of Commitment on HIV/AIDS (resolutions 58/236 of 23 December 2003 and 58/313 of 1 July 2004).
45. Information and communication technologies for development (resolution 58/316 of 1 July 2004).
46. Integrated and coordinated implementation of and follow-up to the outcomes of the major United Nations conferences and summits in the economic, social and related fields (resolution 58/291 of 6 May 2004 and decision 58/529 of 17 December 2003).⁶
47. 2001-2010: Decade to Roll Back Malaria in Developing Countries, Particularly in Africa (resolution 58/237 of 23 December 2003).
48. Sport for peace and development: International Year of Sport and Physical Education (resolution 58/5 of 3 November 2003).
49. Elimination of unilateral extraterritorial coercive economic measures as a means of political and economic compulsion (resolution 57/5 of 16 October 2002 and decision 56/455 of 21 December 2001).⁷
50. Oceans and the law of the sea:
 - (a) Oceans and the law of the sea (resolutions 49/28 of 6 December 1994 and 58/240 of 23 December 2003);
 - (b) Sustainable fisheries, including through the Agreement for the Implementation of the Provisions of the United Nations Convention on the Law of the Sea of 10 December 1982 relating to the Conservation and Management of Straddling Fish Stocks and Highly Migratory Fish Stocks, and related instruments (resolutions 57/142 and 57/143 of 12 December 2002 and 58/14 of 24 November 2003).
51. Report of the International Criminal Tribunal for the Prosecution of Persons Responsible for Genocide and Other Serious Violations of International Humanitarian Law Committed in the Territory of Rwanda and Rwandan Citizens Responsible for Genocide and Other Such Violations Committed in the Territory of Neighbouring States between 1 January and 31 December 1994 (Security Council resolution 955 (1994) of 8 November 1994 and General Assembly decision 58/504 of 9 October 2003).

⁶ This item remains also on the agenda of the fifty-eighth session (see A/58/PV.86).

⁷ This item is included in the provisional agenda of the fifty-ninth session in accordance with paragraph 4 (d) of the annex to resolution 58/316.

52. Report of the International Tribunal for the Prosecution of Persons Responsible for Serious Violations of International Humanitarian Law Committed in the Territory of the Former Yugoslavia since 1991 (Security Council resolution 827 (1993) of 25 May 1993 and General Assembly decision 58/505 of 9 October 2003).
53. Revitalization of the work of the General Assembly (resolutions 58/126 of 19 December 2003 and 58/316 of 1 July 2004).⁸
54. Question of equitable representation on and increase in the membership of the Security Council and related matters.⁹
55. Strengthening of the United Nations system (resolution 58/269 of 23 December 2003).⁸
56. Follow-up to the outcome of the Millennium Summit (resolutions 58/3 of 27 October 2003, 58/16 of 3 December 2003 and 58/291 of 6 May 2004).⁶
57. Cooperation between the United Nations and regional and other organizations:
 - (a) Cooperation between the United Nations and the African Union (resolution 57/48 of 21 November 2002);
 - (b) Cooperation between the United Nations and the Asian-African Legal Consultative Organization (resolution 57/36 of 21 November 2002);
 - (c) Cooperation between the United Nations and the Association of South-East Asian Nations (resolution 57/35 of 21 November 2002);
 - (d) Cooperation between the United Nations and the Black Sea Economic Cooperation Organization (resolution 57/34 of 21 November 2002);
 - (e) Cooperation between the United Nations and the Caribbean Community (resolution 57/41 of 21 November 2002);
 - (f) Cooperation between the United Nations and the Council of Europe (resolution 57/156 of 16 December 2002);
 - (g) Cooperation between the United Nations and the Economic Community of Central African States (resolution 57/40 of 21 November 2002);
 - (h) Cooperation between the United Nations and the Economic Cooperation Organization (resolution 57/38 of 21 November 2002);
 - (i) Cooperation between the United Nations and the International Organization of la Francophonie (resolution 57/43 of 21 November 2002);
 - (j) Cooperation between the United Nations and the Inter-Parliamentary Union (resolution 57/47 of 21 November 2002);
 - (k) Cooperation between the United Nations and the Latin American Economic System (resolution 57/39 of 21 November 2002);

⁸ This item remains also on the agenda of the fifty-eighth session (see A/58/PV.92).

⁹ This item remains also on the agenda of the fifty-eighth session (decision 58/565 of 23 December 2003). Its inclusion in the draft agenda of the fifty-ninth session is subject to any action that the General Assembly may take on it at its fifty-eighth session.

- (l) Cooperation between the United Nations and the League of Arab States (resolution 57/46 of 21 November 2002);
 - (m) Cooperation between the United Nations and the Organization for the Prohibition of Chemical Weapons (resolution 57/45 of 21 November 2002);
 - (n) Cooperation between the United Nations and the Organization for Security and Cooperation in Europe (resolution 57/298 of 20 December 2002); 57/73 of 22 November 2002);
 - (o) Cooperation between the United Nations and the Organization of American States (resolution 57/157 of 16 December 2002);
 - (p) Cooperation between the United Nations and the Organization of the Islamic Conference (resolution 57/42 of 21 November 2002);
 - (q) Cooperation between the United Nations and the Pacific Islands Forum (resolution 57/37 of 21 November 2002);
 - (r) Cooperation between the United Nations and the Preparatory Commission for the Comprehensive Nuclear-Test-Ban Treaty Organization (resolution 57/49 of 21 November 2002);
 - (s) Cooperation between the United Nations and the Southern African Development Community (resolution 57/44 of 21 November 2002).
58. Reduction of military budgets (resolution 35/142 B of 12 December 1980).
 59. Maintenance of international security good-neighbourliness, stability and development in South-Eastern Europe (resolution 57/52 of 22 November 2002).
 60. Verification in all its aspects, including the role of the United Nations in the field of verification (decision 58/515 of 8 December 2003).
 61. Developments in the field of information and telecommunications in the context of international security (resolution 58/32 of 8 December 2003).
 62. Role of science and technology in the context of international security and disarmament (resolution 58/33 of 8 December 2003).
 63. Establishment of a nuclear-weapon-free zone in the region of the Middle East (resolution 58/34 of 8 December 2003).
 64. Conclusion of effective international arrangements to assure non-nuclear-weapon States against the use or threat of use of nuclear weapons (resolution 58/35 of 8 December 2003).
 65. Prevention of an arms race in outer space (resolution 58/36 of 8 December 2003).
 66. General and complete disarmament:
 - (a) Notification of nuclear tests (resolution 42/38 C of 30 November 1987);
 - (b) Further measures in the field of disarmament for the prevention of an arms race on the sea-bed and the ocean floor and in the subsoil thereof (resolution 44/116 O of 15 December 1989);
 - (c) Disarmament and non-proliferation education (resolution 57/60 of 22 November 2002);

- (d) Measures to uphold the authority of the 1925 Geneva Protocol (resolution 57/62 of 22 November 2002);
- (e) Relationship between disarmament and development (resolution 57/65 of 22 November 2002 and decision 58/520 of 8 December 2003);
- (f) Mongolia's international security and nuclear-weapon-free status (resolution 57/67 of 22 November 2002);
- (g) Missiles (resolutions 57/71 of 22 November 2002 and 58/37 of 8 December 2003);
- (h) Compliance with arms limitation and disarmament and non-proliferation agreements (resolution 57/86 of 22 November 2002);
- (i) Regional disarmament (resolution 58/38 of 8 December 2003);
- (j) Conventional arms control at the regional and subregional levels (resolution 58/39 of 8 December 2003);
- (k) Improving the effectiveness of the methods of work of the First Committee (resolution 58/41 of 8 December 2003);
- (l) National legislation on transfer of arms, military equipment and dual-use goods and technology (resolution 58/42 of 8 December 2003);
- (m) Confidence-building measures in the regional and subregional context (resolution 58/43 of 8 December 2003);
- (n) Promotion of multilateralism in the area of disarmament and non-proliferation (resolution 58/44 of 8 December 2003);
- (o) Observance of environmental norms in the drafting and implementation of agreements on disarmament and arms control (resolution 58/45 of 8 December 2003);
- (p) Follow-up to the advisory opinion of the International Court of Justice on the *Legality of the Threat or Use of Nuclear Weapons* (resolution 58/46 of 8 December 2003);
- (q) Reducing nuclear danger (resolution 58/47 of 8 December 2003);
- (r) Measures to prevent terrorists from acquiring weapons of mass destruction (resolution 58/48 of 8 December 2003);
- (s) Nuclear-weapon-free southern hemisphere and adjacent areas (resolution 58/49 of 8 December 2003);
- (t) Towards a nuclear-weapon-free world: a new agenda (resolution 58/51 of 8 December 2003);
- (u) Implementation of the Convention on the Prohibition of the Development, Production, Stockpiling and Use of Chemical Weapons and on Their Destruction (resolution 58/52 of 8 December 2003);
- (v) Implementation of the Convention on the Prohibition of the Use, Stockpiling, Production and Transfer of Anti-personnel Mines and on Their Destruction (resolution 58/53 of 8 December 2003);
- (w) Transparency in armaments (resolution 58/54 of 8 December 2003);

- (x) Nuclear disarmament (resolution 58/56 of 8 December 2003);
 - (y) Assistance to States for curbing the illicit traffic in small arms and collecting them (resolution 58/58 of 8 December 2003);
 - (z) The illicit trade in small arms and light weapons in all its aspects (resolution 58/241 of 23 December 2003);
 - (aa) United Nations conference to identify ways of eliminating nuclear dangers in the context of nuclear disarmament (decision 58/517 of 8 December 2003);
 - (bb) Establishment of a nuclear-weapon-free zone in Central Asia (decision 58/518 of 8 December 2003);
 - (cc) Consolidation of peace through practical disarmament measures (decision 58/519 of 8 December 2003);
 - (dd) Convening of the fourth special session of the General Assembly devoted to disarmament (decision 58/521 of 8 December 2003).
67. Review and implementation of the Concluding Document of the Twelfth Special Session of the General Assembly:
- (a) United Nations Disarmament Information Programme (resolution 57/90 of 22 November 2002);
 - (b) United Nations disarmament fellowship, training and advisory services (resolution 57/93 of 22 November 2002);
 - (c) United Nations Regional Centre for Peace, Disarmament and Development in Latin America and the Caribbean (resolution 58/60 of 8 December 2003);
 - (d) United Nations Regional Centre for Peace and Disarmament in Africa (resolution 58/61 of 8 December 2003);
 - (e) United Nations Regional Centre for Peace and Disarmament in Asia and the Pacific (resolution 58/62 of 8 December 2003);
 - (f) United Nations regional centres for peace and disarmament (resolution 58/63 of 8 December 2003);
 - (g) Convention on the Prohibition of the Use of Nuclear Weapons (resolution 58/64 of 8 December 2003);
 - (h) Regional confidence-building measures: activities of the United Nations Standing Advisory Committee on Security Questions in Central Africa (resolution 58/65 of 8 December 2003).
68. Review of the implementation of the recommendations and decisions adopted by the General Assembly at its tenth special session:
- (a) Advisory Board on Disarmament Matters (resolution 38/183 O of 20 December 1983);
 - (b) United Nations Institute for Disarmament Research (resolution 39/148 H of 17 December 1984);
 - (c) Report of the Conference on Disarmament (resolution 58/66 of 8 December 2003);

- (d) Report of the Disarmament Commission (resolution 58/67 of 8 December 2003).
69. The risk of nuclear proliferation in the Middle East (resolution 58/68 of 8 December 2003).
 70. Convention on Prohibitions or Restrictions on the Use of Certain Conventional Weapons Which May Be Deemed to Be Excessively Injurious or to Have Indiscriminate Effects (resolution 58/69 of 8 December 2003).
 71. Strengthening of security and cooperation in the Mediterranean region (resolution 58/70 of 8 December 2003).
 72. Comprehensive Nuclear-Test-Ban Treaty (resolution 58/71 of 8 December 2003).
 73. Convention on the Prohibition of the Development, Production and Stockpiling of Bacteriological (Biological) and Toxin Weapons and on Their Destruction (resolution 58/72 of 8 December 2003).
 74. Effects of atomic radiation (resolution 58/88 of 9 December 2003).
 75. International cooperation in the peaceful uses of outer space (resolution 58/89 of 9 December 2003).
 76. United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East (resolutions 58/91 to 58/95 of 9 December 2003).²
 77. Report of the Special Committee to Investigate Israeli Practices Affecting the Human Rights of the Palestinian People and Other Arabs of the Occupied Territories (resolutions 58/96 to 58/100 of 9 December 2003).
 78. Comprehensive review of the whole question of peacekeeping operations in all their aspects (resolution 58/315 of 1 July 2004).
 79. Questions relating to information (resolutions 58/101 A and B of 9 December 2003).
 80. Information from Non-Self-Governing Territories transmitted under Article 73 e of the Charter of the United Nations (resolution 58/102 of 9 December 2003).
 81. Economic and other activities which affect the interests of the peoples of the Non-Self-Governing Territories (resolution 58/103 of 9 December 2003).
 82. Implementation of the Declaration on the Granting of Independence to Colonial Countries and Peoples by the specialized agencies and the international institutions associated with the United Nations (resolution 58/104 of 9 December 2003).
 83. Offers by Member States of study and training facilities for inhabitants of Non-Self-Governing Territories (resolution 58/105 of 9 December 2003).
 84. Question of the Malagasy islands of Glorieuses, Juan de Nova, Europa and Bassas da India (decision 58/503 A of 19 September 2003).
 85. Macroeconomic policy questions:
 - (a) International trade and development (resolutions 1995 (XIX) of 30 December 1964, 55/182 of 20 December 2000 and 58/197 of 23 December 2003);

- (b) International financial system and development (resolution 58/202 of 23 December 2003);
 - (c) External debt crisis and development (resolution 58/203 of 23 December 2003);
 - (d) Commodities (resolutions 57/236 of 20 December 2002 and 58/204 of 23 December 2003).
86. Follow-up to and implementation of the outcome of the International Conference on Financing for Development (resolutions 57/272 of 20 December 2002 and 58/230 of 23 December 2003).
87. Sustainable development (resolutions 2997 (XXVII) of 15 December 1972, 39/229 of 18 December 1984, 57/251 and 57/252 of 20 December 2002 and 58/209 of 23 December 2003):¹⁰
- (a) Implementation of Agenda 21, the Programme for the Further Implementation of Agenda 21 and the outcomes of the World Summit on Sustainable Development (resolutions 47/191 of 22 December 1992 and 58/218 of 23 December 2003 and Economic and Social Council resolution 2000/35 of 18 October 2000);
 - (b) Further implementation of the Programme of Action for the Sustainable Development of Small Island Developing States (resolutions 57/261 of 20 December 2002 and 58/213 A of 23 December 2003);¹¹
 - (c) International Strategy for Disaster Reduction (resolutions 57/255 of 20 December 2002 and 58/214 and 58/215 of 23 December 2003);²
 - (d) Protection of global climate for present and future generations of mankind (resolution 58/243 of 23 December 2003);
 - (e) Implementation of the United Nations Convention to Combat Desertification in Those Countries Experiencing Serious Drought and/or Desertification, Particularly in Africa (resolution 58/242 of 23 December 2003);
 - (f) Convention on Biological Diversity (resolution 58/212 of 23 December 2003);
 - (g) United Nations Decade of Education for Sustainable Development (resolution 58/219 of 23 December 2003).

10 The title of this item in the provisional agenda is worded as it appears in the provisional programme of work of the Second Committee for 2004 approved by the General Assembly in its decision 58/553 of 23 December 2003. The General Assembly had earlier, in resolutions 58/213, 58/214, 58/215 and 58/219 of 23 December 2003, used the title "Environment and sustainable development".

11 The title of this sub-item in the provisional agenda is worded as it appears in the provisional programme of work of the Second Committee for 2004 approved by the General Assembly in its decision 58/553 of 23 December 2003. The General Assembly had earlier decided, in resolution 58/213 of 23 December 2003, to include in the provisional agenda of its fifty-ninth session, under the item entitled "Environment and sustainable development", a sub-item entitled "Further implementation of the outcome of the Global Conference on the Sustainable Development of Small Island Developing States: follow-up of the outcomes of the International Meeting to review the implementation of the Barbados Programme of Action".

88. Implementation of the outcome of the Second United Nations Conference on Human Settlements (Habitat II) and of the twenty-fifth special session of the General Assembly (resolution 58/226 of 23 December 2003).¹²
89. Globalization and interdependence (resolution 57/237 of 20 December 2002 and decision 58/545 of 23 December 2003):
 - (a) Globalization and interdependence (resolution 58/225 of 23 December 2003);
 - (b) International migration and development (resolution 58/208 of 23 December 2003);
 - (c) Preventing and combating corrupt practices and transfer of funds of illicit origin and returning such assets to the countries of origin (resolution 58/205 of 23 December 2003);¹³
 - (d) Culture and development (resolution 57/249 of 20 December 2002);
 - (e) Integration of the economies in transition into the world economy (resolutions 48/181 of 21 December 1993 and 57/247 of 20 December 2002).
90. Groups of countries in special situations:
 - (a) Third United Nations Conference on the Least Developed Countries (resolutions 57/276 of 20 December 2002 and 58/228 of 23 December 2003 and Economic and Social Council resolution 2003/17 of 22 July 2003);
 - (b) Specific actions related to the particular needs and problems of landlocked developing countries: outcome of the International Ministerial Conference of Landlocked and Transit Developing Countries and Donor Countries and International Financial and Development Institutions on Transit Transport Cooperation (resolution 58/201 of 23 December 2003).
91. Eradication of poverty and other development issues (resolution 50/130 of 20 December 1995):
 - (a) Implementation of the first United Nations Decade for the Eradication of Poverty (1997-2006) (resolutions 58/221 and 58/222 of 23 December 2003);
 - (b) Women in development (resolutions 42/178 of 11 December 1987, 54/210 of 22 December 1999, 56/188 of 21 December 2001 and 58/206 of 23 December 2003);

12 The title of this item in the provisional agenda is worded as it appears in the provisional programme of work of the Second Committee for 2004 approved by the General Assembly in its decision 58/553 of 23 December 2003. The General Assembly had earlier decided, in resolution 58/226 of 23 December 2003, to include in the provisional agenda of its fifty-ninth session an item entitled "Special session of the General Assembly for an overall review and appraisal of the implementation of the outcome of the United Nations Conference on Human Settlements (Habitat II) and the strengthening of the United Nations Human Settlements Programme (UN-Habitat)".

13 The title of this sub-item in the provisional agenda is worded as it appears in the provisional programme of work of the Second Committee for 2004 approved by the General Assembly in its decision 58/553 of 23 December 2003. The General Assembly had earlier decided, in resolution 58/205 of 23 December 2003, to include in the provisional agenda of its fifty-ninth session a sub-item entitled "Preventing and combating corrupt practices and transfer of funds and assets of illicit origin and returning such funds and assets to the countries of origin".

- (c) Industrial development cooperation (resolution 57/243 of 20 December 2002).
- 92. Operational activities for development:
 - (a) Operational activities for development of the United Nations system (resolution 39/125 of 14 December 1984);
 - (b) Triennial comprehensive policy review of operational activities for development of the United Nations system (resolutions 35/81 of 5 December 1980 and 56/201 of 21 December 2001 and decision 57/548 of 20 December 2002 and Economic and Social Council resolution 2003/3 of 11 July 2003).
- 93. Permanent sovereignty of the Palestinian people in the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem, and of the Arab population in the occupied Syrian Golan over their natural resources (resolution 58/229 of 23 December 2003 and Economic and Social Council resolution 2003/59 of 24 July 2003).
- 94. Training and research:
 - (a) United Nations Institute for Training and Research (resolutions 1934 (XVIII) of 11 December 1963 and 58/223 of 23 December 2003);
 - (b) United Nations University (resolutions 3081 (XXVIII) of 6 December 1973, 48/162 of 20 December 1993 and 57/267 of 20 December 2002 and decision 52/450 of 18 December 1997).
- 95. Implementation of the outcome of the World Summit for Social Development and of the twenty-fourth special session of the General Assembly (resolution 58/130 of 22 December 2003).
- 96. Social development, including questions relating to the world social situation and to youth, ageing, disabled persons and the family:
 - (a) Social development, including questions relating to the world social situation and to youth, ageing, disabled persons and the family (resolutions 57/164 of 18 December 2002 and 58/15 of 3 December 2003);
 - (b) United Nations Literacy Decade: education for all (resolution 57/166 of 18 December 2002).
- 97. Follow-up to the International Year of Older Persons: Second World Assembly on Ageing (resolution 58/134 of 22 December 2003).
- 98. Crime prevention and criminal justice (resolutions 58/4 of 31 October 2003 and 58/135, 58/136 and 58/138 to 58/140 of 22 December 2003).
- 99. International drug control (resolutions 48/112 of 20 December 1993 and 58/141 of 22 December 2003).
- 100. Advancement of women (resolutions 34/180 of 18 December 1979, 39/125 of 14 December 1984, 57/176, 57/179 and 57/181 of 18 December 2002, 57/311 of 18 June 2003, 58/144 and 58/185 of 22 December 2003 and 58/244 of 23 December 2003).
- 101. Implementation of the outcome of the Fourth World Conference on Women and of the twenty-third special session of the General Assembly, entitled "Women 2000: gender equality, development and peace for the twenty-first century"

- (resolutions 50/203 of 22 December 1995, 57/182 of 18 December 2002 and 58/148 of 22 December 2003).
102. Report of the United Nations High Commissioner for Refugees, questions relating to refugees, returnees and displaced persons and humanitarian questions (resolutions 428 (V) of 14 December 1950, 57/184 of 18 December 2002, and 58/149, 58/151 and 58/153 of 22 December 2003).
 103. Promotion and protection of the rights of children (resolutions 44/25 of 20 November 1989 and 58/157 of 22 December 2003).
 104. Programme of activities for the International Decade of the World's Indigenous People, 1995-2004 (resolutions 57/192 of 18 December 2002 and 58/158 of 22 December 2003).
 105. Elimination of racism and racial discrimination:
 - (a) Elimination of racism and racial discrimination (resolutions 2106 A (XX) of 21 December 1965, 3380 (XXX) of 10 November 1975, 56/266 of 27 March 2002, 57/194 of 18 December 2002 and 58/159 and 58/160 of 22 December 2003);
 - (b) Comprehensive implementation of and follow-up to the Durban Declaration and Programme of Action (resolution 58/160 of 22 December 2003).
 106. Right of peoples to self-determination (resolutions 58/161 and 58/162 of 22 December 2003).
 107. Human rights questions:
 - (a) Implementation of human rights instruments (resolutions 2200 A (XXI) of 16 December 1966, 39/46 of 10 December 1984, 57/202 of 18 December 2002 and 58/164 and 58/166 of 22 December 2003);
 - (b) Human rights questions, including alternative approaches for improving the effective enjoyment of human rights and fundamental freedoms (resolutions 57/207, 57/210, 57/211, 57/213 to 57/215, 57/221 and 57/227 of 18 December 2002 and 58/168, 58/170 to 58/173, 58/176, 58/178, 58/181, 58/184 to 58/188, 58/190 and 58/193 of 22 December 2003 and 58/246 of 23 December 2003);²
 - (c) Human rights situations and reports of special rapporteurs and representatives (resolutions 58/195 and 58/196 of 22 December 2003 and 58/247 of 23 December 2003);
 - (d) Comprehensive implementation of and follow-up to the Vienna Declaration and Programme of Action (resolution 48/121 of 20 December 1993);
 - (e) Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights (resolution 48/141 of 20 December 1993).
 108. Financial reports and audited financial statements, and reports of the Board of Auditors (resolutions 58/249 A of 23 December 2003 and 58/249 B of 18 June 2004):
 - (a) United Nations;

- (b) United Nations Development Programme;
 - (c) United Nations Children's Fund;
 - (d) United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East;
 - (e) United Nations Institute for Training and Research;
 - (f) Voluntary funds administered by the United Nations High Commissioner for Refugees;
 - (g) Fund of the United Nations Environment Programme;
 - (h) United Nations Population Fund;
 - (i) United Nations Habitat and Human Settlements Foundation;
 - (j) Fund of the United Nations International Drug Control Programme;
 - (k) United Nations Office for Project Services;
 - (l) International Tribunal for the Prosecution of Persons Responsible for Serious Violations of International Humanitarian Law Committed in the Territory of the Former Yugoslavia since 1991;
 - (m) International Criminal Tribunal for the Prosecution of Persons Responsible for Genocide and Other Serious Violations of International Humanitarian Law Committed in the Territory of Rwanda and Rwandan Citizens Responsible for Genocide and Other Such Violations Committed in the Territory of Neighbouring States between 1 January and 31 December 1994.
109. Review of the efficiency of the administrative and financial functioning of the United Nations (resolutions 57/279 of 20 December 2002, 57/281 B of 18 June 2003 and 58/276 to 58/278 of 23 December 2003 and decision 58/564 B of 8 April 2004).
 110. Programme budget for the biennium 2004-2005 (resolutions 56/285 of 27 June 2002, 57/292 of 20 December 2002, 57/311 of 18 June 2003, 58/242, 58/243, 58/253, 58/255, 58/267 A, 58/270, 58/272 and 58/273 of 23 December 2003, 58/283 and 58/284 of 8 April 2004 and 58/294 and 58/295 of 18 June 2004 and decisions 57/562 of 20 December 2002, 57/589 of 18 June 2003 and 58/564 C of 18 June 2004).
 111. Programme planning (resolution 58/268 of 23 December 2003).²
 112. Improving the financial situation of the United Nations.
 113. Administrative and budgetary coordination of the United Nations with the specialized agencies and the International Atomic Energy Agency (decision 57/557 of 20 December 2002).
 114. Pattern of conferences (resolution 58/250 of 23 December 2003).²
 115. Scale of assessments for the apportionment of the expenses of the United Nations (resolution 58/1 B of 23 December 2003).²

116. Human resources management (resolutions 57/281 B of 18 June 2003 and 57/305 of 15 April 2003, 58/270 of 23 December 2003 and 58/296 of 18 June 2004 and decisions 58/564 B of 8 April 2004 and 58/568 of 18 June 2004).
117. Joint Inspection Unit (resolutions 57/284 of 20 December 2002 and 58/286 of 8 April 2004).
118. United Nations common system (resolutions 57/285 of 20 December 2002 and 58/251 of 23 December 2003).
119. United Nations pension system (resolution 57/286 of 20 December 2002).
120. Report of the Secretary-General on the activities of the Office of Internal Oversight Services (resolutions 48/218 B of 29 July 1994 and 54/244 of 23 December 1999 and decision 58/564 B of 8 April 2004).¹⁴
121. Review of the implementation of General Assembly resolutions 48/218 B and 54/244 (resolution 54/244 of 23 December 1999).
122. Administration of justice at the United Nations (resolutions 57/307 of 15 April 2003 and 58/87 of 9 December 2003).
123. Financing of the International Criminal Tribunal for the Prosecution of Persons Responsible for Genocide and Other Serious Violations of International Humanitarian Law Committed in the Territory of Rwanda and Rwandan Citizens Responsible for Genocide and Other Such Violations Committed in the Territory of Neighbouring States between 1 January and 31 December 1994 (resolutions 58/253 of 23 December 2003 and 58/295 of 18 June 2004).
124. Financing of the International Tribunal for the Prosecution of Persons Responsible for Serious Violations of International Humanitarian Law Committed in the Territory of the Former Yugoslavia since 1991 (resolution 58/255 of 23 December 2003).
125. Administrative and budgetary aspects of the financing of the United Nations peacekeeping operations (resolutions 57/314, 57/318 and 57/321 of 18 June 2003, 58/288 of 8 April 2004 and 58/295 to 58/299 of 18 June 2004 and decisions 58/567 of 8 April 2004 and 58/564 C of 18 June 2004).
126. Financing of the United Nations Angola Verification Mission and the United Nations Observer Mission in Angola.¹⁵
127. Financing of the United Nations Mission in Bosnia and Herzegovina (resolution 58/300 of 18 June 2004).
128. Financing of the United Nations Mission in Cote d'Ivoire.⁹
129. Financing of the United Nations Peacekeeping Force in Cyprus (resolutions 58/295 and 58/301 of 18 June 2004).

¹⁴ This item remains also on the agenda of the fifty-eighth session (see A/58/PV.83).

¹⁵ This item, which has not yet been considered by the General Assembly at its fifty-eighth session, remains on the agenda of that session (decision 58/503 A of 16 September 2003). Its inclusion in the draft agenda of the fifty-ninth session is subject to any action that the Assembly may take on it at its fifty-eighth session.

130. Financing of the United Nations Organization Mission in the Democratic Republic of the Congo (resolutions 58/259 B and 58/295 of 18 June 2004).
131. Financing of the United Nations Mission in East Timor.¹⁵
132. Financing of the United Nations Mission of Support in East Timor (resolutions 58/260 B and 58/295 of 18 June 2004).
133. Financing of the United Nations Mission in Ethiopia and Eritrea (resolutions 58/295 and 58/302 of 18 June 2004).
134. Financing of the United Nations Observer Mission in Georgia (resolutions 58/295 and 58/303 of 18 June 2004).
135. Financing of the activities arising from Security Council resolution 687 (1991):
 - (a) United Nations Iraq-Kuwait Observation Mission (resolution 58/304 of 18 June 2004);
 - (b) Other activities.
136. Financing of the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo (resolution 58/305 of 18 June 2004).
137. Financing of the United Nations Mission in Liberia (resolution 58/261 B of 18 June 2004).
138. Financing of the United Nations peacekeeping forces in the Middle East:
 - (a) United Nations Disengagement Observer Force (resolutions 58/295 and 58/306 of 18 June 2004);
 - (b) United Nations Interim Force in Lebanon (resolutions 58/295 and 58/307 of 18 June 2004).
139. Financing of the United Nations Mission in Sierra Leone (resolutions 58/295 and 58/308 of 18 June 2004).
140. Financing of the United Nations Mission for the Referendum in Western Sahara (resolutions 58/295 and 58/309 of 18 June 2004).
141. Nationality of natural persons in relation to the succession of States (resolution 55/153 of 12 December 2000).
142. Responsibility of States for internationally wrongful acts (resolution 56/83 of 12 December 2001).
143. Status of the Protocols Additional to the Geneva Conventions of 1949 and relating to the protection of victims of armed conflicts (resolution 57/14 of 19 November 2002).
144. Consideration of effective measures to enhance the protection, security and safety of diplomatic and consular missions and representatives (resolution 57/15 of 19 November 2002).
145. Convention on jurisdictional immunities of States and their property (resolution 58/74 of 9 December 2003).
146. Report of the United Nations Commission on International Trade Law on the work of its thirty-seventh session (resolution 58/75 of 9 December 2003).

147. Report of the International Law Commission on the work of its fifty-sixth session (resolution 58/77 of 9 December 2003).
 148. Report of the Committee on Relations with the Host Country (resolution 58/78 of 9 December 2003).
 149. International Criminal Court (resolution 58/79 of 9 December 2003).
 150. Report of the Special Committee on the Charter of the United Nations and on the Strengthening of the Role of the Organization (resolutions 58/80 of 9 December 2003 and 58/248 of 23 December 2003).
 151. Measures to eliminate international terrorism (resolution 58/81 of 9 December 2003).
 152. Scope of legal protection under the Convention on the Safety of United Nations and Associated Personnel (resolution 58/82 of 9 December 2003).
 153. International convention against the reproductive cloning of human beings (decision 58/523 of 9 December 2003).
 154. Observer status for the Shanghai Cooperation Organization in the General Assembly (item proposed by China (A/59/141)).
 155. Observer status for the Southern African Development Community in the General Assembly (item proposed by the United Republic of Tanzania (A/59/142)).
 156. Financing of the United Nations Operation in Burundi (resolution 58/312 of 18 June 2004).
 157. Financing of the United Nations Operation in Côte d'Ivoire (resolution 58/310 of 18 June 2004).
 158. Financing of the United Nations Stabilization Mission in Haiti (resolution 58/311 of 18 June 2004).
-

VEDLEGG 2

FNs medlemsland og bidragsskalaen

Tabell 3.1: Medlemslandenes opptaksdato, plassering i valggrupper og prosentvis bidrag til FNs regulære budsjett i 2003–2005.

(Forkortelser: afr= afrikanske, ar=arabiske, as=asiatiske, la=latinamerikanske, weog=vesteuropeiske og andre stater, øst=østeuropeiske stater).

Stat	Opptak	Gruppe	Obligatoriske bidrag i %	
			2003	2004–2005
Afghanistan	19. november 1946	as	0,001	0,002
Albania	14. desember 1955	øst	0,003	0,005
Algerie	08. oktober 1962	afr(ar)	0,070	0,076
Andorra	28. juli 1993	weog	0,004	0,005
Angola	01. desember 1976	afr	0,002	0,001
Antigua og Barbuda	11. november 1981	la	0,002	0,003
Argentina	24. oktober 1945	la	0,969	0,956
Armenia	02. mars 1992	øst	0,002	0,002
Aserbajdsjan	02. mars 1992	øst	0,004	0,005
Australia	01. november 1945	weog	1,627	1,592
Bahamas	18. september 1973	la	0,012	0,013
Bahrain	21. september 1971	as(ar)	0,018	0,030
Bangladesh	17. september 1974	as	0,010	0,010
Barbados	09. desember 1966	la	0,009	0,010
Belarus (Hviterussland)	24. oktober 1945	øst	0,019	0,018
Belgia	27. desember 1945	weog	1,129	1,069
Belize	25. september 1981	la	0,001	0,001
Benin	20. september 1960	afr	0,002	0,002
Bhutan	21. september 1971	as	0,001	0,001
Bolivia	14. november 1945	la	0,009	0,009
Bosnia-Hercegovina	22. mai 1992	øst	0,004	0,003
Botswana	17. oktober 1966	afr	0,010	0,012
Brasil	24. oktober 1945	la	2,390	1,523
Brunei Darussalam	21. september 1984	as	0,033	0,034

Stat	Opptak	Gruppe	Obligatoriske bidrag i %	
			2003	2004–2005
Bulgaria	14. desember 1955	øst	0,013	0,017
Burkina Faso	20. september 1960	afr	0,002	0,002
Burma, se Myanmar				
Burundi	18. september 1962	afr	0,001	0,001
Canada	09. november 1945	weog	2,558	2,813
Chile	24. oktober 1945	la	0,212	0,223
Colombia	05. november 1945	la	0,201	0,155
Costa Rica	02. november 1945	la	0,020	0,030
Cuba	24. oktober 1945	la	0,030	0,043
Danmark	24. oktober 1945	weog	0,749	0,718
De forente arabiske emirater	09. desember 1971	as(ar)	0,202	0,235
Den demokratiske folkerepublikken Korea (Nord-Korea)	17. september 1991	as	0,009	0,010
Den demokratiske republikken Kongo (tidl. Zaire)	20. september 1960	afr	0,004	0,003
Den dominikanske republikk	24. oktober 1945	la	0,023	0,035
Den sentralafrikanske republikk	20. september 1960	afr	0,001	0,001
Den tsjekkiske republikk	19. januar 1993	øst	0,203	0,183
Djibouti	20. september 1977	afr	0,001	0,001
Dominica	18. desember 1978	la	0,001	0,001
Ecuador	21. desember 1945	la	0,025	0,019
Egypt	24. oktober 1945	afr(ar)	0,081	0,120
Ekvatorial-Guinea	12. november 1968	afr	0,001	0,002
Elfenbenskysten	20. september 1960	afr	0,009	0,010
El Salvador	24. oktober 1945	la	0,018	0,022
Eritrea	28. mai 1993	afr	0,001	0,001
Estland	17. september 1991		0,010	0,012
Etiopia	13. november 1945	afr	0,004	0,004
Fiji	13. oktober 1970	as	0,004	0,004

Stat	Opptak	Gruppe	Obligatoriske bidrag i %	
			2003	2004–2005
Filippinene	24. oktober 1945	as	0,100	0,095
Finland	14. desember 1955	weog	0,522	0,533
Frankrike	24. oktober 1945	weog	6,466	6,030
Gabon	20. september 1960	afr	0,014	0,009
Gambia	21. september 1965	afr	0,001	0,001
Georgia	31. juli 1992	øst	0,005	0,003
Ghana	08. mars 1957	afr	0,005	0,004
Grenada	17. september 1974	la	0,001	0,001
Guatemala	21. november 1945	la	0,027	0,030
Guinea	12. desember 1958	afr	0,003	0,003
Guinea-Bisseau	17. september 1974	afr	0,001	0,001
Guyana	20. september 1966	la	0,001	0,001
Haiti	24. oktober 1945	la	0,002	0,003
Hellas	25. oktober 1945	weog	0,539	0,530
Honduras	17. desember 1945	la	0,005	0,005
Hviterusland, se Belarus				
India	30. oktober 1945	as	0,341	0,421
Indonesia	28. september 1950	as	0,200	0,142
Irak	21. desember 1945	as(ar)	0,136	0,016
Iran	24. oktober 1945	as	0,272	0,157
Irland	14. desember 1955	weog	0,294	0,350
Island	19. november 1946	weog	0,033	0,034
Israel	11. mai 1949		0,415	0,467
Italia	14. desember 1955	weog	5,065	4,885
Jamaica	18. september 1962	la	0,004	0,008
Japan	18. desember 1956	as	19,516	19,468
Jemen	20. september 1947	afr(ar)	0,006	0,006
Jordan	14. desember 1955	as(ar)	0,008	0,011
Jugoslavia, se Serbia og Montenegro				
Kambodsja	14. desember 1955	as	0,002	0,002
Kamerun	20. september 1960	afr	0,009	0,008
Kapp Verde	16. september 1975	afr	0,001	0,001
Kasakhstan	02. mars 1992	as	0,028	0,025

Stat	Opptak	Gruppe	Obligatoriske bidrag i %	
			2003	2004–2005
Kenya	16. desember 1963	afr	0,008	0,009
Kina	24. oktober 1945	as	1,532	2,053
Kirgisistan	02. mars 1992	as	0,001	0,001
Kiribati	14. september 1999	as	0,001	0,001
Komorene	12. november 1975	afr	0,001	0,001
Kongo, Brazzaville	20. september 1960	afr	0,001	0,001
Kroatia	22. mai 1992	øst	0,039	0,037
Kuwait	14. mai 1963	as(ar)	0,147	0,162
Kypros	20. september 1960	as	0,038	0,039
Laos	14. desember 1955	as	0,001	0,001
Latvia	17. september 1991	øst	0,010	0,015
Lesotho	17. oktober 1966	afr	0,001	0,001
Libanon	24. oktober 1945	as(ar)	0,012	0,024
Liberia	02. november 1945	afr	0,001	0,001
Libya	14. desember 1955	afr(ar)	0,067	0,132
Liechtenstein	18. september 1990	weog	0,006	0,005
Litauen	17. september 1991	øst	0,017	0,024
Luxembourg	24. oktober 1945	weog	0,080	0,077
Madagaskar	20. september 1960	afr	0,003	0,003
Makedonia (FYROM)	08. april 1993	øst	0,006	0,006
Malawi	01. desember 1964	afr	0,002	0,001
Malaysia	17. september 1957	as	0,235	0,203
Maldivene	21. september 1965	as	0,001	0,001
Mali	28. september 1980	afr	0,002	0,002
Malta	01. desember 1964	weog	0,015	0,014
Marokko	12. november 1956	afr(as)	0,044	0,047
Marshalløyene	17. september 1991	as	0,001	0,001
Mauritania	27. oktober 1961	afr(as)	0,001	0,001
Mauritius	24. april 1968	afr	0,011	0,011
Mexico	07. november 1945	la	1,086	1,883
Mikronesiaføderasjonen	17. september 1991	as	0,001	0,001
Moldova	02. mars 1992	øst	0,002	0,001
Monaco	28. mai 1993	weog	0,004	0,003
Mongolia	27. oktober 1961	as	0,001	0,001
Mosambik	16. september 1975	afr	0,001	0,001

Stat	Opptak	Gruppe	Obligatoriske bidrag i %	
			2003	2004–2005
Myanmar	19. april 1948	as	0,010	0,010
Namibia	23. april 1990	afr	0,007	0,006
Nauru	14. september 1999	as	0,001	0,001
Nederland	10. desember 1945	weog	1,738	1,690
Nepal	14. desember 1955	as	0,004	0,004
Nicaragua	24. oktober 1945	la	0,001	0,001
Niger	20. september 1960	afr	0,001	0,001
Nigeria	07. oktober 1960	afr	0,068	0,042
Norge	27. november 1945	weog	0,646	0,679
Ny-Zealand	24. oktober 1945	weog	0,241	0,221
Oman	07. oktober 1971	as(ar)	0,070	0,061
Pakistan	30. september 1947	as	0,061	0,055
Palau	15. desember 1994	as	0,001	0,001
Panama	13. november 1945	la	0,018	0,019
Papua Ny-Guinea	10. oktober 1975	as	0,006	0,003
Paraguay	24. oktober 1945	la	0,016	0,012
Peru	31. oktober 1945	la	0,118	0,092
Polen	24. oktober 1945	øst	0,378	0,461
Portugal	14. desember 1945	weog	0,462	0,470
Qatar	21. september 1971	as(ar)	0,034	0,064
Republikken Korea (Sør-Korea)	17. september 1991	as	1,851	1,796
Romania	14. desember 1955	øst	0,058	0,060
Russland	24. oktober 1945	øst	1,200	1,100
Rwanda	18. september 1962	afr	0,001	0,001
Salomonøyene	19. september 1978	as	0,001	0,001
Samoa	15. desember 1976	as	0,001	0,001
San Marino	02. mars 1992	weog	0,002	0,003
São Tomé og Príncipe	16. september 1975	afr	0,001	0,001
Saudi-Arabia	24. oktober 1945	as(ar)	0,554	0,713
Senegal	28. september 1960	afr	0,005	0,005
Serbia og Montenegro	24. oktober 1945	øst	0,020	0,019
Seychellene	21. september 1976	afr	0,002	0,002
Sierra Leone	27. september 1961	afr	0,001	0,001

Stat	Opptak	Gruppe	Obligatoriske bidrag i %	
			2003	2004–2005
Singapore	21. september 1965	as	0,393	0,388
Slovakia	19. januar 1993	øst	0,043	0,051
Slovenia	22. mai 1992	øst	0,081	0,082
Somalia	20. september 1960	afr	0,001	0,001
Spania	14. desember 1955	weog	2,519	2,520
Sri Lanka	14. desember 1955	as	0,016	0,017
St. Kitts og Nevis	23. september 1983	la	0,001	0,001
St. Lucia	12. september 1979	la	0,002	0,002
St. Vincent og Grenadinene	16. september 1980	la	0,001	0,001
Storbritannia	24. oktober 1945	weog	5,536	6,127
Sudan	12. november 1956	afr(ar)	0,006	0,008
Surinam	04. desember 1975	la	0,002	0,001
Sveits	10. september 2002	weog	1,274	1,197
Sverige	19. november 1946	weog	1,027	0,998
Swaziland	24. september 1968	afr	0,002	0,002
Syria	24. oktober 1945	as(ar)	0,080	0,038
Sør-Afrika	07. november 1945	afr	0,408	0,292
Tadsjikistan	02. mars 1992	as	0,001	0,001
Tanzania	14. desember 1961	afr	0,004	0,006
Tchad	20. september 1960	afr	0,001	0,001
Thailand	16. desember 1946	as	0,294	0,209
Togo	20. september 1960	afr	0,001	0,001
Tonga	14. september 1999	as	0,001	0,001
Trinidad og Tobago	18. september 1962	la	0,016	0,022
Tunisia	12. november 1956	afr(ar)	0,030	0,032
Turkmenistan	02. mars 1992	as	0,003	0,005
Tuvalu	05. september 2000	as	0,001	0,001
Tyrkia	24. oktober 1945	weog	0,440	0,372
Tyskland	18. september 1973	weog	9,769	8,662
Uganda	25. oktober 1962	afr	0,005	0,006
Ukraina	24. oktober 1945	øst	0,053	0,039
Ungarn	14. desember 1955	øst	0,120	0,126
Uruguay	18. desember 1945	la	0,080	0,048

Stat	Opptak	Gruppe	Obligatoriske bidrag i %	
			2003	2004–2005
USA	24. oktober 1945	weog	22,000	22,000
Usbekistan	02. mars 1992	as	0,011	0,014
Vanuatu	15. september 1981	as	0,001	0,001
Venezuela	15. november 1945	la	0,208	0,171
Vietnam	20. september 1977	as	0,016	0,021
Zambia	01. desember 1964	afr	0,002	0,002
Zimbabwe	25. august 1980	afr	0,008	0,007
Østerrike	14. desember 1955	weog	0,947	0,859
Øst-Timor	27. september 2002	as	0,001	0,001

VEDLEGG 3

Programbudsjettet 2004–2005

FNs programbudsjett for toårsperioden 2004–2005 som revidert på den 58. generalforsamlingen.

Tabell 3.1 A. Utgifter

Budsjett- seksjon	Kap.	Tekst	USD
I	1–2	Generell politisk virksomhet, ledelse og koordinering	593 884 900
II	3–6	Politiske saker, fredsbevarende operasjoner	349 252 200
III	7–8	Internasjonal lov og rett	70 245 400
IV	9–17	Internasjonalt samarbeid for utvikling	336 495 300
V	18–23	Regionalt utviklingssamarbeid	388 613 700
VI	24–27	Menneskerettigheter og humanitære saker	170 670 500
VII	28	Informasjon	155 869 900
VIII	29	Administrasjon og fellestjenester	516 168 900
IX	30	Internt tilsyn	23 227 200
X	31–32	Særlige administrative utgifter	102 445 300
XI	33	Investeringsutgifter	58 651 300
XII	34	Utbetalinger fra skatteutjevningfondet	382 270 700
XIII	35	Utviklingskontoen	13 065 000
		SUM	3 160 860 300

Tabell 3.2 B. Inntekter

Kapittel	Tekst	USD
1	Inntekter til skatteutjevningfondet	386 491 700
2	Generelle inntekter	24 043 200
3	Publikumstjenester	4 756 900
	Til sammen	415 291 800
	Pliktige bidrag fra medlemslandene for toårs- perioden vedtatt av Generalforsamlingen ¹	2 745 568 500
	SUM	3 160 860 300

¹ Grunnlaget vedtatt for utlikning av pliktige bidrag fra medlemslandene for år 2004 er USD 1.649.331.800.

VEDLEGG 5

Forkortelser

AALCC	The Asian-African Legal Consultative Committee Den asiatisk-afrikanske juridiske rådgivende komiteen
ABM-avtalen	Anti-Ballistic Missile Treaty Avtale mellom Sovjetunionen og USA fra 1972 om begrensninger i anti-rakettforsvaret
ACABQ	Advisory Committee on Administrative and Budgetary Questions Den rådgivende komiteen for administrative og budsjettmessige spørsmål
ACC	Administrative Committee on Coordination Den administrative samordningskomiteen
AfDB	African Development Bank Den afrikanske utviklingsbanken
AsDB	Asian Development Bank Den asiatiske utviklingsbanken
ASEAN	Association of South East Asian Nations Sammenslutning av sørøst-asiatiske stater (medl. (1997): Burma, Brunei, Filippinene, Indonesia, Laos, Malaysia, Singapore, Thailand og Vietnam)
BONUCA	FNs fredsbyggingskontor i Den sentral-afrikanske republikken Bureau des Nations Unies pour la consolidation de la paix en République Centrafricaine
Bretton Woods-institusjonene	Verdensbanken og Det internasjonale valutafondet (IMF)
CARICOM	Caribbean Community and Common Market Det karibiske fellesskapet og fellesmarkedet
CAS	Committee on Assurances of Supply IAEAs komité for leveringstrygghet
CAT	Committee Against Torture FNs komité mot tortur
CCPC	Committee on Crime Prevention and Control Komiteen for kriminalitetsforebygging og -kontroll
CD	Conference on Disarmament Nedrustningskonferansen i Genève
CDE	se KNE

CDP	Committee on Development Planning Komiteen for utviklingsplanlegging
CEDAW	Committee on the Elimination of Discrimination against Women Komiteen for avskaffelse av kvinnediskriminering
CERD	Committee on the Elimination of Racial Discrimination Komiteen for avskaffelse av rasediskriminering
CESI	Centre for Economic and Social Information Senter for økonomisk og sosial informasjon
CFE	Conventional Forces in Europe Konvensjonelle styrker i Europa
CFS	Committee on World Food Security Komiteen for matvaresikkerhet
CGIAR	Consultative Group on International Agricultural Research Konsultasjonsgruppen for internasjonal landbruksforskning
CHR	Commission on Human Rights FNs menneskerettighetskommisjon
CIEM	Committee on International Investment and Multinational Enterprises Komiteen for internasjonale investeringer og multinasjonale selskap
CMI	Comité Maritime International Den internasjonale maritime komiteen
CND	Commission on Narcotic Drugs FNs narkotikakommisjon
CPC	Committee for Programming and Coordination Komiteen for programplanlegging og koordinering
CSBM	Confidence and Security Building Measures Tillits- og sikkerhetsskapende tiltak
CSD	Commission for Social Development FNs kommisjon for sosial utvikling
CSD	Commission on Sustainable Development FNs kommisjon for bærekraftig utvikling
CSW	Commission on the Status of Women FNs kvinnekommisjon
CTBT	Comprehensive Test Ban Treaty Fullstendig kjernefysisk prøvestansavtale
CTBTO prep.com	Den forberedende kommisjonen for organisasjonen for Prøvestansavtalen
CTC	Centre on Transnational Corporations FNs senter for flernasjonale selskap (under UNCTAD)

CWC	Convention on the Prohibition of the Development, Production, Stockpiling and Use of Chemical Weapons and on their destruction Konvensjonen om forbud mot utvikling, produksjon, lagring og bruk av kjemiske våpen samt ødeleggelse av disse
DAM	Department of Administration and Management FN-sekretariatets avdeling for administrative spørsmål
DESA	Department of Economic and Social Affairs FN-sekretariatets avdeling for økonomiske og sosiale spørsmål
DPA	Department of Political Affairs FN-sekretariatets avdeling for politiske spørsmål
DPI	Department of Public Information FN-sekretariatets informasjonsavdeling
DPKO	Department of Peacekeeping Operations FN-sekretariatets avdeling for fredsbevarende operasjoner
DSG	Deputy Secretary General FNs varageneralsekretær
ECA	Economic Commission for Africa FNs økonomiske kommisjon for Afrika
ECE	Economic Commission for Europe FNs økonomiske kommisjon for Europa
ECLAC	Economic Commission for Latin America and the Caribbean FNs økonomiske kommisjon for Latin-Amerika og Karibia
ECOMOG	ECOWAS' Peace Monitoring Group ECOWAS' regionale fredsbevarende styrke
ECOSOC	Economic and Social Council FNs økonomiske og sosiale råd
ECOWAS	Economic Community of West African States Økonomisk sammenslutning for land i Vest-Afrika
ECWA	Economic Commission for Western Asia FNs økonomiske kommisjon for Vest-Asia
ENMOD	Convention on the Prohibition of Military and any other Hostile use of Environmental Modification Techniques FNs konvensjon om forbud mot bruk av miljøpåvirkning til militære formål (Miljøkrigskonvensjonen)
ERC	Emergency Relief Coordinator FNs nødhjelps koordinatør
ESCAP	Economic and Social Commission for Asia and the Pacific FNs økonomiske og sosiale kommisjon for Asia og Stillehavsområdet

EØS	Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet
FAO	Food and Agriculture Organization FNs organisasjon for ernæring og landbruk
G-77	Group of 77 Utviklingslandenes behandlingsgruppe for koordinering av utviklings- spørsmål under Generalforsamlingen
HIPC	Highly Indebted Poor Countries Fattige land med høy gjeldsbyrde
IAEA	International Atomic Energy Agency Det internasjonale atomenergibyrådet
IATA	International Air Transport Association Den internasjonale organisasjonen for lufttransport
IBRD	International Bank of Reconstruction and Development Den internasjonale gjenoppbyggings- og utviklingsbanken (Verdensbanken)
ICAO	International Civil Aviation Organization Den internasjonale organisasjonen for sivil luftfart
ICARA	International Conference on Assistance to Refugees in Africa Internasjonal konferanse om bistand til flyktninger i Afrika
ICJ	International Court of Justice FNs internasjonale domstol
ICRC	International Committee of the Red Cross Den internasjonale Røde Kors-komiteen
ICSAB	International Civil Advisory Board Den rådgivende komiteen for Den internasjonale tjenestemannskom- misjonen
ICSC	International Civil Service Commission Den internasjonale tjenestemannskommisjonen
ICSU	International Council of Scientific Unions Vitenskapsunionenes internasjonale råd
ICTY	International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia FNs internasjonale domstol for det tidligere Jugoslavia
IDA	International Development Association Det internasjonale utviklingsfondet (under Verdensbanken)
IEA	International Energy Agency Det internasjonale energibyrådet
IFAD	International Fund for Agricultural Development Det internasjonale fondet for jordbruksutvikling

IFC	International Finance Corporation Det internasjonale finansieringsinstituttet
IGAD	Intergovernmental Authority on Development Organisasjon mot tørke og for utvikling på Afrikas horn
ILC	International Law Commission Folkerettskommisjonen
ILO	International Labour Organization Den internasjonale arbeidsorganisasjonen
IMF	International Monetary Fund Det internasjonale valutafondet
IMO	International Maritime Organization Den internasjonale sjøfartsorganisasjonen (før 1982: IMCO)
INCB	International Narcotics Control Board Det internasjonale narkotikakontrollrådet
INF	Intermediate-range Nuclear Forces Kjernefysiske mellomdistansevapen
INMARSAT	International Maritime Satellite Organization Den internasjonale organisasjonen for maritime telekommunikasjoner via satellitt
INSTRAW	International Research and Training Institute for the Advancement of Women Det internasjonale forsknings- og opplæringsinstituttet for kvinner
INTELSAT	International Telecommunication Satellite Organization Den internasjonale telekommunikasjonssatellittorganisasjonen
IOC	Intergovernmental Oceanographic Commission Den mellomstatlige oseanografiske kommisjonen
IPDC	International Programme for the Development of Communication Det internasjonale programmet for kommunikasjonsutvikling
IPTF	International Police Force Task FNs internasjonale politistyrke
ISAF	International Security Assistance Force FNs internasjonale sikkerhetsstyrke
ITC	International Trade Center Det internasjonale handelssenteret
ITU	International Telecommunication Union Den internasjonale teleunionen
IUOTO	International Union of Official Travel Organizations Den internasjonale reiselivsorganisasjonen

JIU	Joint Inspection Unit FNs inspektørgruppe
KNE	Conference on Confidence and Security Building Measures and Disarmament in Europe (CDE) Konferansen om tillits- og sikkerhetsskapende tiltak og nedrustning i Europa
MICIVIH	Civilian Mission of the United Nations and the Organization of American States in Haiti Det internasjonale sivile korps på Haiti
MINUGUA	United Nations Mission for the Agreement Verification of Human Rights and of Compliance with the Commitment of the Comprehensive on Human Rights in Guatemala FNs verifikasjonskorps for menneskerettigheter og overholdelse av pliktene etter den omfattende menneskerettighetsavtalen i Guatemala
MINURSO	Mission des Nations Unies pour le Référendum au Sahara Occidental FNs operasjon for overvåkning av folkevalg i Vest-Sahara
MINUSAL	Mission de las Naciones Unidas en El Salvador FNs operasjon i El Salvador
MISAB	Inter-African Mission to Monitor the Bangui Agreements Interafrikansk fredsbevarende styrke i Den sentral-afrikanske republikken
MONUA	United Nations Observer Mission in Angola FNs observatørstyrke i Angola
MONUC	United Nations Organization Mission in the Democratic Republic of the Kongo FN-styrken i Den demokratiske republikken Kongo
MUL	Least Developed Countries (LDC) De minst utviklede landene
NAM	Non Aligned Movement Den alliansefrie bevegelsen
NATO	North Atlantic Treaty Organization Den nordatlantiske traktatorganisasjonen
NEPAD	New Partnership for Africa's Development Nytt partnerskap for Afrikas utvikling
NGO	Non-Governmental Organization Ikke-statlig organisasjon
NPT	Non-Proliferation Treaty Ikke-spredningsavtalen

OAS	Organization of American States Organisasjonen av amerikanske stater
OAU	Organization of African Unity Organisasjonen for afrikansk enhet
OCHA	Office for the Coordination of Humanitarian Affairs Kontoret for koordinering av humanitære aktiviteter
OECD	Organization for Economic Co-operation and Development Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling
OECS	Organization of East Caribbean States Organisasjonen for østkaribiske stater
OIC	Organization of the Islamic Conference Organisasjonen for Den islamske konferansen
OIOS	Office of International Oversight Services FNs kontor for internt tilsyn
OPANAL	Organismo para la Proscripción de las Armas Nucleares en la América Latina y el Caribe Organisasjonen for forbud mot atomvåpen i Latin-Amerika og Karibia
OPEC	Organization of Petroleum Exporting Countries Organisasjonen av oljeeksporterende land
OSSE	Organization for Security and Cooperation in Europe (OSCE) Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa
PFII	Permanent Forum on Indigenous Issues FNs permanente forum for urfolkssaker
PLO	Palestine Liberation Organization Den palestinske frigjøringsorganisasjonen
POLISARIO	Frente Popular para la Liberación de Saguia el Hamra y Rio de Oro Frigjøringsbevegelse i Vest-Sahara
PUNE	United Nations Conference for the Promotion of International Cooperation in the Peaceful Uses of Nuclear Energy FNs konferanse om fredelig utnyttelse av kjernekraft
SADC	Southern African Development Community Den regionale samarbeidsorganisasjonen i det sørlige Afrika (medl. (1997): Angola, Botswana, Lesotho, Malawi, Mauritius, Mosambik, Namibia, Swaziland, Sør-Afrika, Tanzania, Zambia og Zimbabwe)
SALT (I & II)	Strategic Arms Limitation Treaty Avtaler mellom USA og tidl. Sovjetunionen om begrensninger av strategiske våpen

SDI	Strategic Defence Initiative Strategisk forsvarsinitiativ (det amerikanske romvåpenprogrammet)
SFOR	Stabilisation Force Multilateral stabiliseringsstyrke i Bosnia-Hercegovina ledet av NATO
SG	Secretary General FNs generalsekretær
SHIRBRIG	United Nations Standing Forces High Readiness Brigade
SIDS	Small Island Developing States Små utviklingsøystater
SIS	Special Industrial Service Det særlige industrifondet
SSOD (I, II & III)	Special Session on Disarmament Generalforsamlingens spesialsesjoner om nedrustning
START	Strategic Arms Reduction Talks Forhandlinger mellom USA og tidl. Sovjetunionen om reduksjoner av strategiske våpen
TCDC	Technical Co-operation among Developing Countries Faglig samarbeid mellom utviklingsland
TDB	Trade and Development Board Handels- og utviklingsstyret (UNCTADs styre)
UN	United Nations De forente nasjoner (FN)
UNAMIR	United Nations Assistance Mission for Rwanda FN-styrken i Rwanda
UNAMSIL	United Nations Mission in Sierra Leone FN-styrken i Sierra Leone
UNCDF	United Nations Capital Development Fund FNs kapitalutviklingsfond
UNCED	United Nations Conference on Environment and Development FNs konferanse om miljø og utvikling (Rio-konferansen)
UNCITRAL	United Nations Commission on International Trade Law FNs kommisjon for internasjonal handelsrett
UNCOPUOS	United Nations Committee on the Peaceful Uses of Outer Space FNs komité for fredelig utnyttelse av verdensrommet
UNCTAD	United Nations Conference on Trade and Development FNs konferanse for handel og utvikling
UNCTC	United Nations Committee for Transnational Corporations FNs komité for flernasjonale selskap

UNCURK	United Nations Commission for the Unification and Rehabilitation of Korea FNs kommisjon for samling og gjenoppbygging av Korea
UNDAF	United Nations Development Aid Framework FNs rammeverk for bistand
UNDC	United Nations Disarmament Commission FNs nedrustningskommisjon
UNDG	United Nations Development Group FNs utviklingsgruppe
UNDOF	United Nations Disengagement Observer Force FNs observatørstyrke i Midtøsten
UNDP	United Nations Development Programme FNs utviklingsprogram
UNEP	United Nations Environment Programme FNs miljøprogram
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization FNs organisasjon for utdanning, vitenskap, kultur og kommunikasjon
UNETPSA	United Nations Educational Training Programme for Southern Africa FNs utdannings- og opplæringsprogram for det sørlige Afrika
UNFDAC	United Nations Fund for Drug Abuse Control FNs fond for kontroll av narkotikamisbruk
UNFICYP	United Nations Force in Cyprus FN-styrken på Kypros
UNFPA	United Nations Population Fund FNs befolkningsfond
UNGASS-19	The 19th Special Session of the United Nations General Assembly FNs generalforsamlings 19. spesialsesjon for oppfølging av Rio-konferansen
UN-HABITAT	United Nations Human Settlements Programme FNs bosettingsprogram
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees FNs høykommissær for flyktninger
UNICEF	United Nations Children's Fund FNs barnefond
UNIDF	United Nations Industrial Development Fund FNs fond for industriell utvikling
UNIDIR	United Nations Institute for Disarmament Research FNs institutt for nedrustningsstudier

UNIDO	United Nations Industrial Development Organization FNs organisasjon for industriell utvikling
UNIFEM	United Nations Development Fund for Women FNs utviklingsfond for kvinner
UNIFIL	United Nations Interim Force in Lebanon FNs fredsbevarende styrke i Libanon
UNISPACE (I & II)	United Nations Conference on the Exploration and Peaceful Uses of Outer Space FNs konferanser om utforskning og fredelig utnyttelse av verdensrom- met
UNITA	União Nacional para a Independência Total de Angola Opprørsbevegelse i Angola
UNITAR	United Nations Institute for Training and Research FNs institutt for opplæring og forskning
UNMEE	United Nations Mission in Ethiopia and Eritrea FN-styrken i Etiopia og Eritrea
UNMIK	United Nations Interim Administration Mission in Kosovo FN-styrken i Kosovo
UNMIL	United Nations Mission in Liberia FN-styrken i Liberia
UNMISET	United Nations Mission of Support in East Timor FN-styrken i Øst-Timor
UNMOGIP	United Nations Military Observer Group in India and Pakistan FNs militære observatørgruppe i India og Pakistan
UNMOT	United Nations Mission of Observers in Tajikistan FNs observatørkorps i Tadsjikistan
UN-NADAF	United Nations New Agenda for the Development of Africa in the 1990's FNs nye program for utvikling i Afrika i 1990-årene
UNOMIG	United Nations Observer Mission in Georgia FNs observatørkorps i Georgia
UNPSG	United Nations Civilian Police Support Group FNs støttegruppe for sivile politifolk
UNRISD	United Nations Research Institute for Social Development FNs forskningsinstitutt for sosial utvikling
UNRWA	United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East FNs støtte- og arbeidsorganisasjon for palestinske flyktninger i Midtøsten

UNSCEAR	United Nations Scientific Committee on the Effects of Atomic Radiation FNs vitenskapelige komité for virkningene av radioaktiv stråling
UNSCOM	United Nations Special Commission FNs spesialkommisjon (som skal overvåke avskaffelsen av irakiske masseødeleggelsesvåpen)
UNSMIA	United Nations Special Mission to Afghanistan FNs spesialkorps til Afghanistan
UNSOC	United Nations Staff Officers Course FNs stabsoffiserkurs
UNTSO	United Nations Truce Supervision Organization FNs observatørkorps i Midtøsten
UNU	United Nations University FN-universitetet
UNV	United Nations Volunteers FNs fredskorps
UPU	Universal Postal Union Verdenspostforeningen
WEOG	West European and Other States Group Gruppen av vesteuropeiske og andre stater
WFC	World Food Council Verdens matvareråd
WFP	World Food Programme Verdens matvareprogram
WGUNS	Open-ended High-level Working Group on the Strengthening of the United Nations System Arbeidsgruppen for styrking av FN-systemet (Essy-gruppa)
WHO	World Health Organization Verdens helseorganisasjon
WIPO	World Intellectual Property Organization Verdensorganisasjonen for åndsverksrett
WMO	World Meteorological Organization Den meteorologiske verdensorganisasjonen
WTO	World Tourism Organization Verdens turismeorganisasjon
WTO	World Trade Organization Verdens handelsorganisasjon